

TRADE

NEWS

6 / 2021
X. ročník

Magazín o obchodu a exportu
Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR

ČESKÉ FIRMY SE V SEVERNÍ AFRICE NEZTRATÍ

NA „ZELENÉ CESTĚ“ JSME VŠICHNI SPOLEČNĚ

Czech
Republic
The Country
For The Future

ZAHRANIČNÍ KANCELÁŘE JSOU TU VŽDY PRO VÁS A POMOHOU VÁM

- *Připravit obchodní plán pro vstup na trh nebo investici*
- *Vyhledat a koordinovat dodavatelské a partnerské sítě*
- *Zajistit licence, certifikace, registrace produktů a ochranných známek*
- *Obstarat původní dokumenty a povolení pro logistiku a celní agendu*
- *Založit firmu v zahraničí*

Díky těmto našim službám ušetříte čas, náklady a zvýšíte počet obchodních kontaktů. Známe místní prostředí a máme ověřené kontakty. Služby navrhujeme individuálně pro konkrétní firmu po konzultaci na základě exportních potřeb a doporučení ředitele zahraniční kanceláře CzechTrade.

Více informací najdete na www.czechtrade.cz

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v posledním letošním vydání TRADE NEWS najdete informace o zemích severní Afriky, konkrétně o našich tradičních obchodních partnerech – Egyptě, Maroku a Alžírsku.

Víte, že si v příštím roce připomeneme již sté výročí počátku oficiálních vztahů s Egyptem? V roce 1922 bylo totiž Československo jednou z prvních zemí, která s ním navázala diplomatické styky. A mohu připomenout i současnost – navzdory překážkám spojeným s onemocněním covid-19 se podařilo navýšit meziročně objem vzájemného obchodu o 60 procent.

Česká republika jako země výrazně závislá na exportu usiluje o diverzifikaci svých vývozních destinací mimo Evropskou unii, včetně afrického kontinentu. Africké státy mají zatím jen jednoprocenní podíl na našem zahraničním obchodu, přičemž na ty severoafrické připadá více než polovina z tohoto objemu. Právě Egypt a Maroko patří mezi naše nejvýznamnější obchodní partnery v Africe. Předností je mj. jejich geografická poloha, která je předurčuje stát se bránou i do dalších afrických zemí. Výhodou pro rozvoj obchodní spolupráce je také skutečnost, že EU má s těmito zeměmi uzavřeny asociační dohody, které jsou v podstatě dohodami o volném obchodu usnadňujícími vzájemný obchod.

Hlavní položkou českého vývozu do zmíněných zemí jsou automobily a dopravní prostředky. Jejich rozvíjející se ekonomiky však skýtají řadu dalších příležitostí, a to nejen v tradičním

energetickém sektoru, důlním průmyslu, ale i v ICT, dodávkách pro infrastrukturu projekty, ve zdravotnictví, farmaceutickém průmyslu, obranném průmyslu, potravinářství a zemědělství. Na dalších stránkách najdete souhrnnou informaci o surovinovém bohatství Afriky, která patří mezi nejvýznamnější zásobárny nerostných surovin. To v dnešním globálním kontextu znamená i značné příležitosti v těžebním sektoru. České firmy mohou spolupracovat v oblasti průzkumu, těžby a zpracování nerostných surovin, ve vyhledávání ložisek širokého spektra nerostných surovin, mohou dodávat těžební a zpracovatelské stroje, včetně celých investičních celků či technologií. I o tom se v listopadu hovořilo na oborové misi do Egypta zaměřené na důlní průmysl, kterou pro české firmy organizovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s Velvyslanectvím ČR v Káhiře.

V současné době koronavirové pandemie je bohužel problematické organizovat podnikatelské incomingové a outgoingové mise. MPO proto pořádá online semináře za účasti představitelů státního a soukromého sektoru a českých i zahraničních expertů. V příštím roce je MPO podle vývoje připraveno podílet se na realizaci řady afrických misí, konkrétně do Maroka, Alžírsku a Jihoafrické republiky.

Říká se, že abyste mohli s Afrikou obchodovat, musíte ji milovat. Afrika je nepochybně jedním z regionů, kde je řada obchodních příležitostí, a rozhodně máme na co navazovat z dob

Foto: archiv MPO

bývalého Československa. Zároveň je to však velice specifické teritorium, kde každý úspěch stojí mnoho úsilí a trpělivosti. I v tomto nelehkém teritoriu se můžete spolehnout na pomoc třinácti zastupitelských úřadů ČR a také na zahraniční kanceláře CzechTrade v Egyptě, Maroku, Jihoafrické republice a Nigérii.

Dovolte mi na závěr popřát vám klidné vánoční svátky a v příštím roce mnoho úspěchů, překonání problémů současné epidemie covidu-19 a hlavně pevné zdraví. Společně s celým týmem sekce zahraničního obchodu MPO se těším na další setkávání, mimo jiné i prostřednictvím stránek TRADE NEWS.

ING. MARTINA TAUBEROVÁ

NÁMĚSTKYNĚ MINISTRA PRŮMYSLU A OBCHODU

SEKCE EU A ZAHRANIČNÍHO OBCHODU

TRADE NEWS

Magazín Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR

www.amsp.cz

Vydavatel: ANTECOM

ANTECOM, s.r.o., Blatenská 2166/7, Praha 4 IČ: 2836 2926

Vydáno v Praze jako dvouměsíčník. MK ČR E 20842 / ISSN 1805-5397

Datum vydání: 17. 12. 2021 Auditovaný náklad: 8000 výtisků

Magazín TRADE NEWS je zařazen do procesu pravidelného ověřování nákladů vybraných tiskovin Audit Bureau of Circulations (ABC ČR).

www.itradenews.cz www.tradenews.cz

Redakční rada: Eva Svobodová, MBA, členka představenstva a generální ředitelka AMSP ČR, Ing. Karel Dobeš, člen představenstva AMSP ČR, vládní zmocněnec pro spolupráci s Evropskou GNSS agenturou GSA, jednatel společnosti DOFRA, Ing. Libor Musil, člen představenstva AMSP ČR, předseda představenstva LIKO-S Holding, Ing. Pavla Břečková, Ph.D., místopředsedkyně představenstva AMSP ČR a ředitelka společnosti AUDACIO
Šéfredaktorka: PhDr. Jana Jenšíková, jednatelka společnosti ANTECOM, která kromě magazínu TRADE NEWS vydává tituly AGE a TECH EDU
jeniskova@antecom.cz www.antecom.cz
 TRADE NEWS – vítěz soutěže Zlatý středník v kategorii Nejlepší B2B časopis a noviny v ČR

10 Rozhovor / Maroko
Hanane Saadi: Maroko je křižovatka kultur a obchodní hub pro 21. století

13 Infografiky
Egypt, Maroko, Alžírsko: perspektivy, ekonomika, příležitosti, srovnání, trendy

22 Do světa za obchodem / Egypt
Egypt: Uskutečňování vizí pokračuje

26 Rozhovor / Egypt
Said Hindam: Stoleté přátelství zavazuje. Obchod jsme navýšili covidu navzdory

30 Profiliga / Renetra
Zdeněk Štěpánek: V Egyptě jsme s Němci rovnocenní hráči

34 Do světa za obchodem / Maroko
Od „Zeleného Maroka“ k „Zelené generaci 2030“

38 Podpora exportu / Maroko
Tamer El-Sibai: Maroko mi přirostlo k srdci

40 Sonda / Maroko a OZE
Maroko: Průkopník na cestě k obnovitelným zdrojům energie s ambicí stát se energetickým lídrem v regionu

44 Profiliga/ GENTEC CHP
Václav Klein: Transformace energetiky je věcí celé společnosti

48 Rozhovor / Finance
Blandine Gamblin: Malé a střední podniky představují dvě třetiny našich firemních klientů v Africe

52 Rozhovor / Environment a finance
Radka Turková: Na „zelené cestě“ jsme všichni společně. Pojďme najít správný směr

54 Do světa za obchodem / Afrika
Afrika: Surovinová pokladnice. České firmy mají co nabídnout

58 Rozhovor / Energetika
Vladimír Mařík: Největším problémem současné energetiky je zastaralý způsob myšlení jejích manažerů

62 Rozhovor / Finance
Jiří Jirásek: Podporujeme energeticky úsporné projekty

64 Do světa za obchodem / Alžírsko
Alžírsko: Obnova země s profilem exportní energetické velmoci

70 Mozaika / České firmy v severní Africe
České firmy v severní Africe nezastavila ani pandemie

75 Anketa
Pravidla (globální) hry se mění. Začíná asijské století

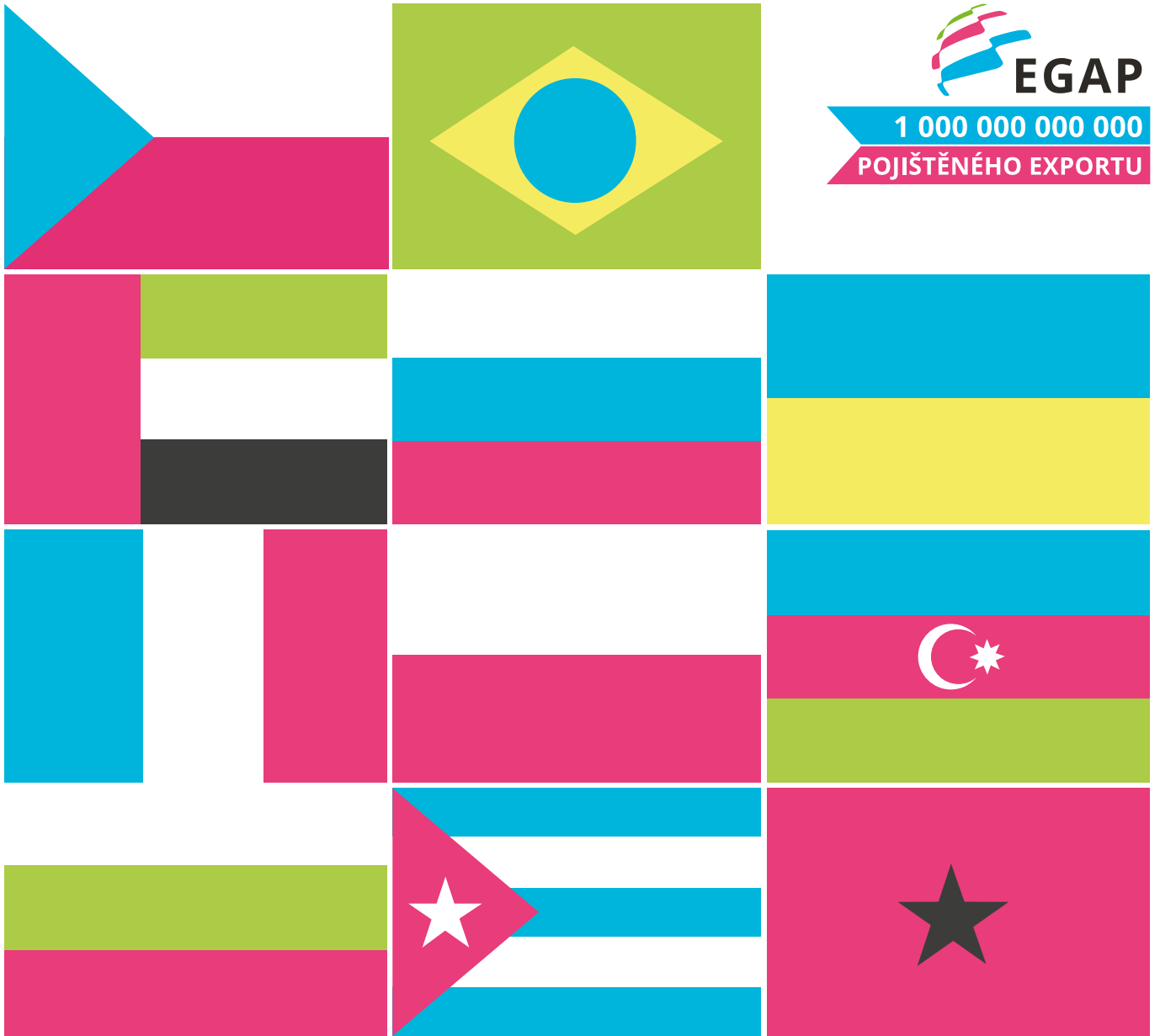
TRADE NEWS PARTNEREM

1 000 000 000 000

POJIŠTĚNÉHO EXPORTU

POJISTILI JSME ČESKÝ EXPORT

ZA 1 BILION KORUN

www.egap.cz

Pojistěte si váš byznys

20 let spolehlivý partner podnikatelů
**ASOCIACE MALÝCH A STŘEDNÍCH
PODNIKŮ A ŽIVNOSTNÍKŮ ČR**

Hlavní projekt
Asociace malých
a středních podniků
a živnostníků ČR
v roce 2021

**ROK NOVÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ
2021**

www.rnp2021.net

Najít nové zaměstnance je těžké, najít spolehlivé a s dobrou referencí ještě těžší

Nejnovější průzkum agentury Ipsos pro Asociaci malých a středních podniků a živnostníků ČR (AMSP ČR) v rámci Roku nových příležitostí 2021 představuje aktuální přístup firem k řízení týmu a práci se zaměstnanci. Největším problémem podnikatelů je nedostatek zaměstnanců a problémy s jejich pracovním nasazením. Z důvodu motivace změnila řada zaměstnavatelů i skladbu nabízených benefitů. Mezi ně patří nově i home office, který ovšem představuje pro řadu firem kybernetické riziko. Pokud jde o shánění nových zaměstnanců, více než dvě třetiny firem se stále nejvíce spoléhají na doporučení známých.

Výsledky průzkumu zde:

Záznam celé konference
naleznete zde:

Máme pro vás záznam z konference Nové přístupy k řízení týmu a práce se zaměstnanci

Třetí hlavní konference Roku nových příležitostí 2021 je tu pro vás! Konferenci jsme připravili online formou a celý záznam můžete zhlédnout prostřednictvím odkazu nahore. Probírala se následující témata: Stav trhu práce a jeho predikce, Digitální gramotnost zaměstnanců v souvislosti s prací z domova, Smart office a řízení hybridních týmů, Nová budoucnost práce – co zaměstnanci chtějí, Kompetentní vedoucí, klíč ke stabilitě pracovníků, Stres v práci a „office drama“, Zahraniční pracovníci pro české firmy a mnohem více.

Jsou pro Vás tato témata zajímavá?

Staňte se součástí projektu
a získejte aktuality a pozvánky
na akce přednostně!
Registrace k odběru novinek je
ZDARMA.

Generální partneri projektu

Generální mediální partner
projektu

Partneri projektu

Národní rozvojová banka, a.s.,
Google, FACEBOOK,
Volkswagen Financial Services,
McDonald's ČR spol. s r.o.

Mediální partneri projektu

TRADE NEWS,
Elite Bloggers Hub,
BusinessInfo.cz

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

je to teprve krátce, co jsem se stal předsedou Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR (AMSP ČR). Dovolte mi proto nejprve několik osobních slov.

Zvolení do předsednické funkce je pro mne poctou i závazkem. Uvědomuji si, že malé a střední podniky a živnostníci jsou nejširším podnikatelským segmentem v České republice, krví ekonomiky. Mým cílem je sebevědomá asociace, která asertivně hájí zájmy středních a menších podniků a živnostníků a je nadále respektovaným partnerem veřejného sektoru. Tedy partnerem, který se nebojí říci, že něco není v pořádku, a stojí za svojí členskou základnou.

Každoročně vyhlašujeme program zaměřený na důležitou podnikatelskou oblast: takovým byl například Rok řemesel 2016, Rok venkova 2017, Rok rodinného podnikání 2018, Rok digitálního podnikání 2019, Rok malého podnikání 2020 a letošní Rok nových příležitostí 2021. Pro nadcházející rok byl zvolen Rok nových technologií 2022.

Na práci AMSP ČR se podílím už několik let – nejprve jako garant projektu Fandíme řemeslu, pak i jako člen dozorčí rady. V českém podnikatelském prostředí se navíc pohybují desetiletí a vím, co podnikatele trápí, co je takříkajíc brzdy v rozletu.

Stručně řečeno je to přemíra regulace ze strany státu tam, kde by si bez ní dokázali poradit sami a lépe, a na druhé straně stále ne zcela dostatečná podpora od jeho orgánů a institucí tam, kde síly jednotlivce už nestačí.

Právě teď se nacházíme v období, kdy ve vedení našeho státu střídá jedna politická reprezentace druhou. Když odhlédneme od předvolebních

proklamací, v uplynulém volebním období se z pohledu podnikatelů leccos podařilo. Na co se mohou těšit v tom, které právě začalo?

AMSP ČR zaslala před podzimními parlamentními volbami hlavním politickým subjektům identické dotazy týkající se jejich volebních programů. Směřovaly například k daňové nebo dotační oblasti, urychlení rozvoje podnikatelského prostředí, podpoře exportu nebo investic, zaměstnanosti či vzdělání.

Co se týče daňové oblasti, koalice SPOLU kladla v kampani důraz na zavedení daňové brzdy. ODS společně s KDU-ČSL chtějí dále prosadit zpřísnění rozpočtových pravidel. TOP 09 touží po snížení DPH u všech ekologických výrobků. Starostové a Piráti avizovali návrh reformy daně z příjmu fyzických osob s cílem zlepšit podmínky zdanění zkrácených úvazků a dohod mimo pracovní poměr. Mimo to chtějí také odstranit bariéry v daňovém systému nebo zavést slevu na manželku/manžela a zvýhodnit zaměstnávání seniorů na částečné úvazky.

Předvolební kampaň je ale jedna věc, koaliční vládnutí věc druhá. Relativně pohodlná většina v Poslanecké sněmovně je v každém případě dobrým východiskem k tomu, aby se z předvolebních slibů realizovala větší část, než bývá obvyklé. AMSP ČR jako nezávislá organizace s dvacetiletou historií je připravena k tomu přispět.

Přeji vám krásné svátky a do nového roku hodně zdraví a energie do dalšího podnikání. ■

JOSEF JAROŠ,
PŘEDSEDA PŘEDSTAVENSTVA AMSP ČR

Foto: archiv AMSP ČR

ThDr. Ing. Josef Jaroš, MBA, je většinový vlastník české poradenské skupiny APOGEO Group. Proto je dlouhodobě v pracovním kontaktu se středními firmami, s šéfy firem z české TOP 100 i čelnými představiteli veřejného sektoru. „Od počátku byly našimi klienty střední a větší podniky, mnoho z nich rostlo spolu s námi, od de facto start-upů po dnes ve svém oboru zavedené a stabilní hráče,“ říká o svém podnikání, které jej do AMSP ČR přivedlo

BRZDOU INOVACÍ JE NEDOSTATEK KVALIFIKOVANÝCH ZAMĚSTNANCŮ A FINANČÍ

Téměř v polovině malých a středních podniků (MSP) probíhá proces digitalizace, automatizace či robotizace bez formální strategie. Největší bariérou v této oblasti je nedostatek kvalifikovaných pracovních sil a financí.

Malým a středním firmám rovněž chybí silné pozitivní vzory, které by obdivovaly za jejich přístup k této problematice. Jedinou firmou, kterou takto označila více než 3% respondentů, je Škoda Auto. Vyplývá to z průzkumu na téma inovací v malých a středních podnicích, který pro Asociaci malých a středních podniků a živnostníků ČR (AMSP ČR) a Českou spořitelnu (ČS) vypracovala agentura Ipsos.

Jen desetina firem si s digitalizací spojuje zvýšení efektivity

Firmy poměrně správně chápou, že pomocí digitalizace, automatizace či robotizace by mělo dojít k omezení těžké, monotónní či rutinní práce. I kvůli rozšířené vládně-institucionální komunikaci si jen pouhých 10% firem s digitalizací spojuje větší efektivitu.

Dvě třetiny firem by uvítaly vytvoření nové burzy inovativních firem/start-upů. Uvědomují si, že u nás chybí formalizované či dokonce například

daňově zvýhodněné investiční financování rozvoje inovačních či začínajících firem. Usnadnilo by to jejich přístup k rozvojovým prostředkům. Taková podpora je v zahraničí poměrně běžná a AMSP ČR dlouhodobě akcentuje potřebu jednoduchého nástroje financování těchto firem.

Zvyšování přidané hodnoty prioritou

Pro 90% firem je prioritou zvyšování přidané hodnoty. V zásadě jde o spojené nádoby: se složitějším finálním produktem jde často ruku v ruce i vyšší přidaná hodnota, která se projeví i ve vyšší marži, jíž lze za takový produkt účtovat. Výraznou nutnost posunutí či vyvinutí vlastního koncového produktu si uvědomují zejména subdodavatelské firmy, na nichž je z velké části postavená ekonomika celé naší země.

Většina z dotazovaných společností nabízí své produkty nebo služby regionálně či lokálně v České republice. Místopředsedkyně představenstva AMSP ČR Pavla Břečková k tomu uvádí: „Tento

průzkum sice neprokázal přímou a očekávanou vazbu mezi finálním produktem a úspěšností firmy při exportu, ale zato potvrdil rozšířenou premisu, že k tomu, aby byla firma schopna prosadit se na zahraničních trzích, jsou třeba určité personální, finanční a organizační kapacity. To v průměru výrazně lépe splňují firmy větší velikosti. Malé se více soustředí na lokální či regionální trh.“ ■

Kompletní výsledky průzkumu zde:

Průzkum byl vytvořený ve spolupráci AMSP ČR a České spořitelny.

*ZDROJ: AMSP ČR
FOTO: SHUTTERSTOCK*

PŘEDSTAVUJEME VÍTĚZE SOUTĚŽE PRO ZAČÍNÁJÍCÍ PODNIKATELE NASTARTUJTE SE 2021

I v současné nelehké době koronavirové krize proběhl už 9. ročník soutěže Nastartujte se, který podporuje začínající podnikatele. Jeho vyhlášovatelem je Komerční banka a garantem AMSP ČR. Své projekty mohli účastníci přihlásit v období od 3. května do 6. září letošního roku. Podmínky, tedy podnikatelský účet u KB a IČO staré maximálně dvacet čtyři měsíců, splnilo 43 projektů. Jejich představitelé se tak utkali o hlavní výhru 300 tisíc korun a dále o služby partnerů v hodnotě 217 500 korun. Kromě tří nejlepších projektů, které vybrala odborná porota, byla udělena i cena veřejnosti. TRADE NEWS je od začátku projektu jeho hlavním mediálním partnerem.

1. místo: Mioora

Značku Mioora založila Radmila Novosadová (na fotce vlevo). Jedná se o české spodní prádlo slušící každé ženské postavě, vyrobené z prémiového bambusu, který je měkoučký, vysoce prodyšný, absorbuje vlhkost, pohlcuje zápach, v létě chladí, v zimě hřeje. Produkty se vyrábějí lokálně v šicí dílně v Beskydech.

2. místo: Lunchbox

Projekt Jana Stejskala představuje originální řešení chlazeného plně automatizovaného odběrného místa na hotové pokrmy. Jedná se o chutné jídlo v krabičce připravené týmem kuchařů s rukopisem Zdeňka Pohlreicha. V boxu ho máte přístupné celý den.

3. místo: Vegan box

Sourozenský projekt Barbory, Jakuba a Alžběty Oudesových. Jedná se o první český 100% veganský box doručovaný až k vám domů. Jako první firma v Česku nabízí unikátní a v zahraničí velmi oblíbenou formu boxů s překvapením, ale bez živočišných produktů.

Cena veřejnosti: Lampa ze dřeva a pryskyřice

Nejvíce hlasů od fanoušků získal projekt Jana Dezorta. Jedná se o výrobu dekorativní lampy za použití křišťálové pryskyřice. Tyto originální lampy jsou dostupné v několika základních modelech, které si může klient sám upravit podle svých představ. Každá lampa je originál a jedná se částečně o ruční výrobu.

Soutěž dále podporují společnosti Performia, Fakturoid, Stable.cz, Technologické centrum Hradec Králové, advokátní kancelář CEE Attorneys, projekt AMSP ČR Svou cestou-Young Business, Webmium, portál pro podnikatele iPodnikatel.cz a Liberecký podnikatelský inkubátor Lipo.ink. ■

Další informace: www.nastartujtese.cz

ZDROJ: AMSP ČR
FOTO: ARCHIVY VÍTĚZŮ

Severomarocký Tanger Med, obrovský přístav s bezcelní a logistickou zónou, je největší v Africe i v celém Středozezemním moři

Hanane Saadi:

MAROKO JE KŘIŽOVATKA KULTUR A OBCHODNÍ HUB PRO 21. STOLETÍ

Tanger Med, obří přístav s bezcelní a logistickou zónou na severu Maroka, by mohl být symbolem vzestupu země v posledních letech. Tento největší přístav v Africe a zároveň v celém Středozezemním moři ročně odbaví na 6 milionů přepravních kontejnerů a slouží jako přestupní stanice pro zboží z Ameriky, Afriky a Evropy. Maroko se tak z ekonomiky, jejímž hlavním vývozním artiklem byla hnojiva, postupně stalo centrálou automobilového či leteckého průmyslu. „Dokonce se říká, že na každém vyrobeném boeingu či airbusu najdete alespoň tři součástky, které byly vyrobeny v Maroku,“ směje se Hanane Saadi, marocká velvyslankyně v České republice, s kterou jsme hovořili v její pražské rezidenci.

Předpokládám, že strategie zaměřit se na tato odvětví se ukazuje jako správná i ve světle nynějších změn vyvolaných pandemií?

Ano, v souvislosti s covidem je znát tlak na zkrácení výrobních a dodavatelských řetězců, jejich větší zabezpečení a jistotu, a především nižší závislost na Asii. Naše země z toho může významně těžit nejen díky geografické blízkosti k Evropě, Africe i USA a množství podepsaných dohod o volném obchodu s těmito trhy, ale i díky silícímu důrazu na udržitelnou výrobu. Proto se dlouhodobě soustředíme na strategii pro zelené Maroko, zejména s ohledem na strojírenství, infrastrukturu a logistiku. Mimo jiné vyvíjíme úsilí směrem k navázání spolupráce s Airbusem na výzkumu a vývoji prvního letadla s nulovými emisemi.

Šance pro české know-how v IT či zdravotnictví

Maroko patří k nejvýznamnějším partnerům Česka nejen v regionu, ale v celé Africe. Máme podobnou strukturu ekonomiky, například právě důraz na automotive. V jakých dalších odvětvích se naši spolupráci daří?

Pokud jde o výrobu automobilů, je naše země dnes skutečnou velmocí: v loňském roce se tu vyrobilo 700 tisíc vozů a plánujeme dostat se do roku 2023 přes jeden milion. Máme ale zájem o české know-how v oblasti strojírenství a průmyslové výroby i mimo automotive. Když tedy pomenu vaše automobilky Škoda Auto a Tatra, velmi úspěšné jsou v Maroku například i Liberty Ostrava či ABO valve, největší český výrobce uzavíracích a zpětných klapek pro průmyslové použití. Musím také zmínit Linet, významného evropského výrobce nemocničních lůžek, či Lasvit, taktéž mezinárodně známou designérskou a sklářskou společnost. Mezi další zavedené české značky na marockém trhu patří třeba Dr. Müller Pharma či Bonavita.

Kde jsou naopak dosud nevyužitě příležitosti pro české firmy, ať už pro zahraniční investice či pro vývoz?

Na prvním místě zmíním IT, konkrétně rozvoj e-commerce, digitalizaci bankovního styku a státní správy a s nimi spojenou kybernetickou bezpečnost a ochranu dat. Naše země také uvítá špičkové české know-how

Hanane Saadi je velvyslankyní Marockého království v Česku už čtvrtým rokem. Předtím působila dlouho ve Španělsku a ve své předchozí diplomatické kariéře byla mj. generální konzulkou na Baleárských ostrovech, které patří právě Španělsku a kde žije velká komunita Maročanů

ve zdravotnickém a farmaceutickém průmyslu, včetně zdravotnických technologií, a značné investice jsou nadále potřeba i v obranném průmyslu, zemědělství a potravinářství.

Maroko je druhým největším africkým investorem v Africe, hned po Jihoafrické republice. Jak mohou české podniky využít vaši zemi jako bránu pro vstup na další africké trhy?

Vedle vynikající geografické polohy, která nás k této roli předurčuje, máme nezbytné dohody o volném obchodu s většinou afrických států. Další výhodou je určitá kulturní spřízněnost zejména západní, frankofonní Afriky s Marokem, neboť marocké pojetí otevřeného a tolerantního islámu velmi ovlivňuje muslimské země v regionu, jako jsou například Senegal či Pobřeží slonoviny. V západní

Africe jsme dokonce největším zahraničním investorem. Tomu myslím pomáhá i skutečnost, že Francie je tu nadále vnímána jako koloniální velmoc, zatímco s Marokem nejsou spojovány žádné takové historické asociace. Prakticky ve všech těchto zemích tak najdete marocké banky a pojišťovny, ale investujeme i mimo tento region, například v Nigérii, Rwandě či Etiopii budujeme velké továrny na hnojiva.

Vedle toho, že Maroko funguje jako brána do Afriky, zejména té západní, je díky své poloze také jednou z mála zemí na celém světě, která má dohodu o volném obchodu s EU i s USA. Takže pokud se vaše firma rozhodne u nás usadit, znamená to, že odtud bude mít přístup nejen na celý africký kontinent, ale také možnost snadno doručovat své produkty na dva největší trhy na světě.

Úspěch jako výsledek stability a vize

Vaše země je na rozdíl od mnoha jiných států v regionu severní Afriky a Blízkého východu monarchií. Jaká specifika to představuje pro zahraniční exportéry?

Myslím, že se to dá shrnout docela jednoduše do dvou slov, a to je stabilita a vize. Maroko je monarchií nepřetržitě od roku 789, přičemž současná dynastie Alavitů vládne tomuto území od roku 1666. To přináší stabilitu, v případě Maroka navíc podpořenou zásadními hospodářskými a společenskými reformami současného krále Mohammeda VI. Ten má jasnou vizi toho, kam by se měla naše země v příštích letech vyvíjet a jak toho dosáhnout. Uvedu jeden příklad za všechny: když v Maroku v roce 2011 propukly demonstrace spojené s arabským jarem, král Mohammed VI. velmi rychle vystoupil s projevem, kde přislíbil zavést novou ústavu, která výrazně omezila jeho pravomoci ve prospěch exekutivy, tedy vlády a parlamentu, a justičního systému. Nová konstituce spolu s vizí ekonomického rozvoje země pak vedly k rychlému růstu v příštích letech.

Jak je vůbec Maroko vnímáno v rámci arabského světa? Je třetím nejvíce prosperujícím státem celého regionu, ale zároveň leží na samém západním okraji arabské civilizace. Liší se hodně od ostatních zemí?

Současné Maroko a jeho přednosti vyplývají jednak z výhodné geografické polohy a jednak z dlouhé a pestré historie. Leží na průsečíku afrického, arabského a evropského světa a za Atlantikem se navíc nacházejí Spojené státy. Proto myslím, že jsme otevřená a liberální společnost,

zejména v rámci regionu. Navíc Maroko nikdy nebylo součástí Osmanské říše, na rozdíl od většiny dalších arabských států. V nedávné historii bylo naše území naopak rozděleno pod správu Francie a Španělska a vlivy obou zemí jsou tu dodnes znát, včetně znalosti jejich jazyků. Francouzština je spolu s arabštinou jazykem vyučovaným na základních školách. A Španělsko je přes Gibraltarský průliv vzdálené pouhých čtrnáct kilometrů.

” **POSTAVENÍ ŽEN
VE SPOLEČNOSTI SE
VELMI ZLEPŠILO I DÍKY
SOUČASNÉMU KRÁLI
MOHAMMEDOVI VI.,
KTERÝ JE VELKÝM
ZASTÁNCEM ROVNÝCH
PRÁV.**

Diplomatka bez hidžábu

Je Maroko liberálnější, i co se týče vztahů k jiným náboženstvím nebo role žen?

Marocký islám je velmi otevřený, umírněný a tolerantní. Málokdo ví, že až do 50. let minulého století u nás žilo na 300 tisíc Židů, kteří odešli převážně do Izraele, ale i Kanady či USA. Maroko je jedinou arabskou zemí, kde stále můžete najít židovskou komunitu žijící v míru a využívající vlastní místa uctívání, školy a soudní systém. Mimochodem, Maroko také plně podporuje africké, amazigské (berberské, pozn. red.) a židovské vlivy ve své kultuře. To je navíc explicitně stanoveno ve zmíněné ústavě z roku 2011. Mohammedův předchůdce král Hassan II. přirovnal Maroko ke stromu, který má kořeny v Africe, a větve, jež míří do Evropy, arabského světa a také přes Atlantik do USA. Myslím, že to stále platí.

Postavení žen ve společnosti se velmi zlepšilo i díky současnému králi, který je velkým zastáncem rovných práv. Často se mi stává, že jsou lidé překvapeni tím, jak vypadám, jelikož si pod diplomatem

z arabské země představují buď muže, a pokud vůbec ženu, tak někoho v hidžábu s konzervativními názory. Takže už to, že tu před vámi stojím a mluvíme spolu zcela otevřeně, je pro mě nejlepší důkaz toho, že jsme jako společnost na správné cestě.

Velvyslankyní v Praze jste od roku 2018. Na co jste za dobu svého působení nejvíce hrdá?

Hned po svém nástupu jsem dostala za úkol připravit delegaci českého premiéra a zhruba čtyřiceti podnikatelů do Maroka. Když jsem pak koncem roku 2018 vystoupila z letadla, moji bývalí kolegové mi v žertu říkali: „My se tě nezbavíme! Sotva zmizíš do Prahy, už jsi po čtyřech měsících zpátky, a rovnou s sebou přivezeš jejich premiéra! Klobouk dolů!“

To musel být skutečně křest ohněm. Jaké další věci se vám zatím podařily?

Z těch konkrétních výsledků jsem nesmírně hrdá na to, že v dubnu 2019 byly zahájeny přímé lety mezi Prahou a Casablankou společností Air Arabia. Mimo to existovaly a existují i chartarové spoje, ale tento je přece jen daleko komfortnější nejen pro podnikatele. V tuto chvíli je stále pozastaven kvůli covidu, ale je velmi pravděpodobné, že se obnoví.

Ale nejvíce pyšná jsem na to velké množství nových přátel, kontaktů a vůbec různých lidí v Česku, s nimiž jsem měla možnost se potkat. Je to nesmírně obohacující a já jsem velmi šťastná, že můžu působit právě ve vaší krásné zemi. Všude, kde jsem byla, se mi dostalo fantastického přijetí, ať šlo o sféru politikou, akademickou nebo kulturní. ■

S PANÍ VELVYSLANKYNI HOVOŘIL DANIEL LIBERTIN
FOTO: ARCHIV VELVYSLANECTVÍ MAROKA V ČR

” **DLOUHODOBĚ
SE SOUSTŘEDÍME
NA STRATEGII PRO
ZELENÉ MAROKO,
ZEJMÉNA S OHLEDEM
NA STROJÍRENSTVÍ,
INFRASTRUKTURU
A LOGISTIKU.**

Egypt, Maroko, Alžírsko

perspektivy
ekonomika
příležitosti
srovnání
trendy

obchodem do světa za obchodem letem světem

Egypt: Země všeobecného růstu

S rychle rostoucí populací, výhodnou geografickou polohou a rostoucí ekonomikou je Egypt trhem, který má co nabídnout. Má mladou populaci čítající téměř 102 milionů lidí, nejvíce na Blízkém východě a v severní Africe. Jeho spotřebitelský trh je proto velký a představuje významné příležitosti i pro české exportéry. Mezi silné stránky země patří především strategická poloha a napojení na globální řetězce díky rozšířenému Suezskému průplavu, který hraje naprosto klíčovou roli ve světové námořní dopravě. Navíc se plánují významné investice do přístavů, letišť, dálnic a železnic, které povedou k efektivnějšímu pohybu zboží. Navzdory turbulencím na světových trzích zůstává Egypt třetí největší africkou ekonomikou. Hospodářský růst v zemi je stále relativně silný a do roku 2023 se má zvýšit až na 6%. V důsledku ekonomických reforem se zvýšily rezervy, klesla nezaměstnanost a došlo k významným investicím do infrastruktury. Egypt je také silně závislý na dovozu a v dohledné době tomu tak pravděpodobně zůstane.

Zdroj: BusinessInfo.cz
Foto: Shutterstock

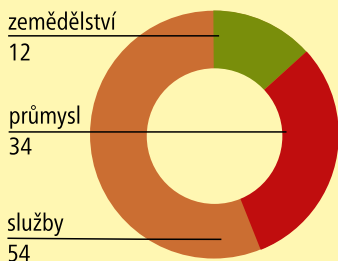

Struktura hospodářství

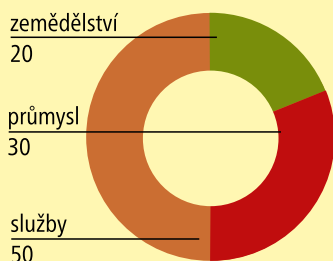
Zdroje dat: Wikipedia, CIA Factbook; údaje jsou za rok 2020

Egypt

podíl na HDP (v%)

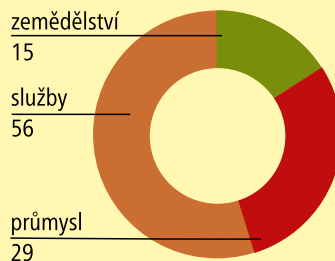

podíl na zaměstnanosti (v%)

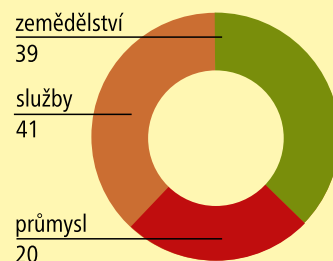

Maroko

podíl na HDP (v%)

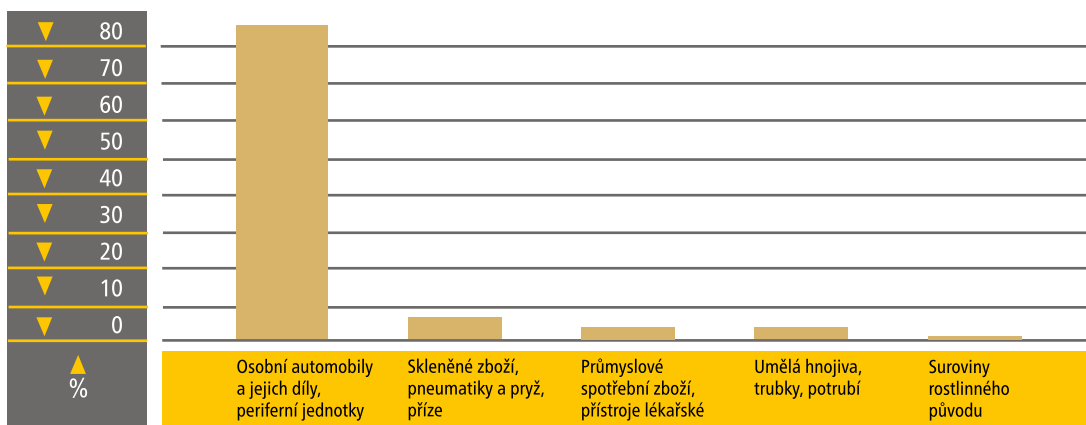
podíl na zaměstnanosti (v%)

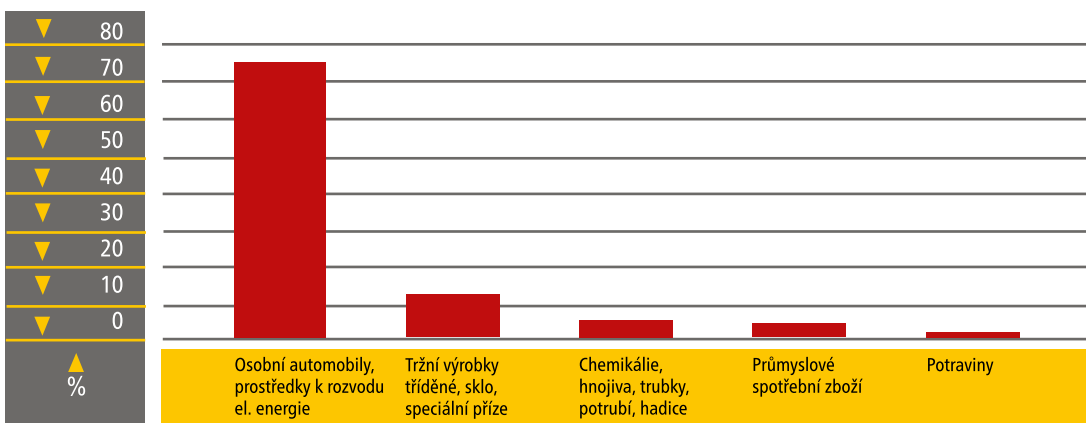
top obory českého exportu

TOP obory českého vývozu do Egypta

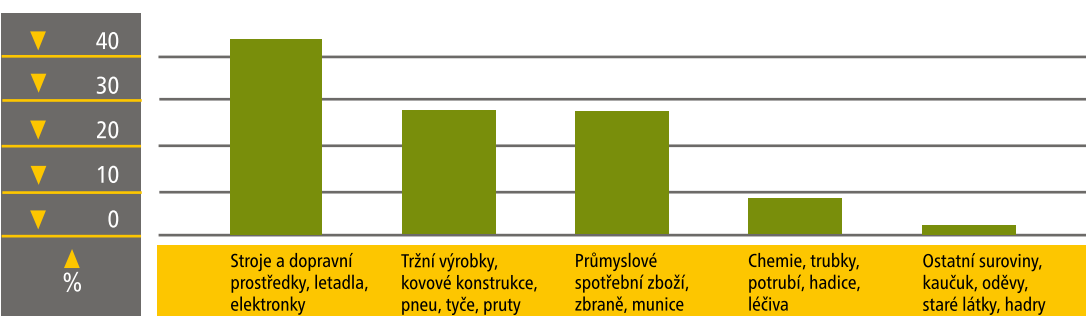
Egypt je pro ČR exportně 39. nejvyšší destinací (dovoz 65., obrát 52.). Nejvyšší podíl zauímají vozy k osobní přepravě a náhradní díly, elektrické přístroje, čerpadla a kompresory. Stroje a zařízení představují 85procentní podíl vývozu. Velice poptávané je skleněné zboží, pneumatiky, příže, umělá hnojiva a výrobky oboru lékařství.

TOP obory českého vývozu do Maroka

Maroko stojí v exportním žebříčku na 45. pozici (dovoz 51., obrát 50.). Hlavním vývozním artiklem jsou vozy k osobní přepravě, prostředky k rozvodu el. energie, periferní jednotky, televizní přijímače, sklo, papír, lepenka a jiné suroviny.

TOP obory českého vývozu do Alžírka

Alžírsko exportně stojí na 64. pozici (dovoz 94., obrát 78.). Hlavním vývozním artiklem jsou stroje a zařízení. V komoditní struktuře nejvýše stojí zbraně a munice, pneumatiky, letadla a související zařízení, elektronická a telekomunikační zařízení, sklo, potrubí, hadice a léčiva.

Zdroj dat: ČSÚ; zpracovalo: MPO ČR

VŠECHNY ÚDAJE JSOU ZA ROK 2020

Maroko v číslech

top partneři importu do Maroka

údaje za rok 2018, zdroj Trading Economics/Comtrade

Španělsko
6,80 mld. USD

Čína
5,44 mld. USD

Francie
5,35 mld. USD

USA
2,81 mld. USD

Turecko
2,44 mld. USD

Německo
2,36 mld. USD

Itálie
2,31 mld. USD

Rusko
1,63 mld. USD

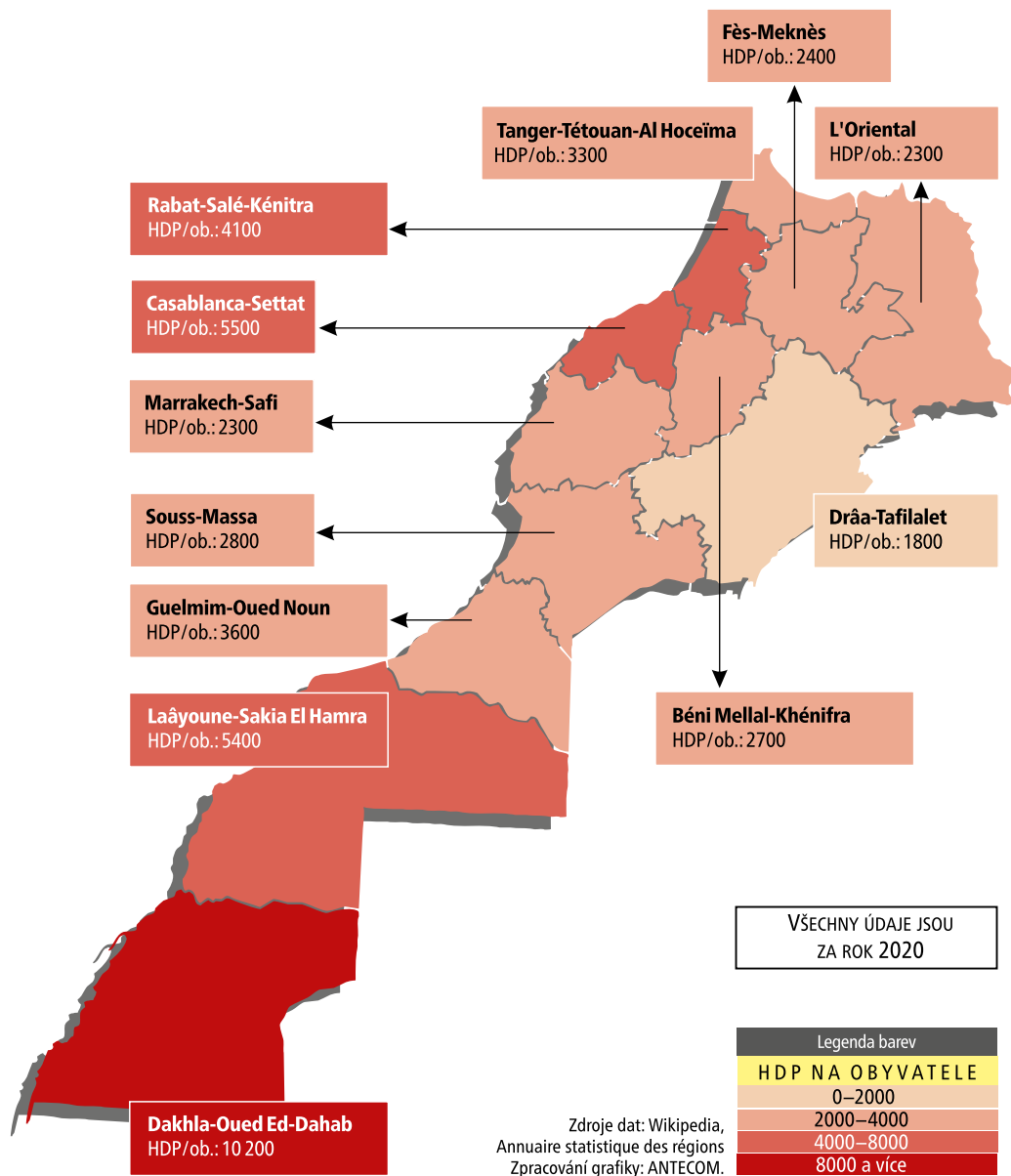
Portugalsko
1,18 mld. USD

Saúdská Arábie
0,89 mld. USD

Česká republika
0,33 mld. USD

Proč na další straně nenajdete mapu Alžírsko?

Alžírsko stejně jako většina arabských zemí nedisponuje statistikou, na jakou jsme zvyklí v Evropě. Například regionální údaje HDP jsou nedostupné. Proto jsme je bohužel nemohli graficky zpracovat.

Maroko

Počet obyvatel (v mil.): 37,1
 Hustota zalidnění (obyv./km²): 50
 HDP ve směnném kurzu (v mld. USD): 126
 HDP (sk)/obyv. (v USD): 3400
 Roční růst HDP (v %): -7,0
 HDP podle koupěschopnosti (v mld. USD): 345
 HDP (k)/obyv. (v USD): 9300

Míra nezaměstnanosti (v %): 12,7
 Export (v mld. USD): 29,3
 Import (v mld. USD): 51,1
 Exportní partner č. 1: Španělsko
 Importní partner č. 1: Španělsko
 Podíl městského obyvatelstva (v %): 64

Zdroje dat: Wikipedia, CIA, Comtrade
 Data z let 2019–2021

příležitosti

pro české firmy v Maroku

doprava a infrastruktura

Příležitostí pro české firmy může být plán na rozvoj sítě městské hromadné dopravy v Casablanca, Tangeru, Marrákeši a Fesu, Rabat-Salé (tramvaje a autobusy). Správa marockých železnic modernizuje vlakové soupravy. Další možnosti představují dodávky signalizačních zařízení či radary pro měření rychlosti. Za posledních deset let se Maroko stalo největším výrobcem automobilů v severní Africe a druhým největším producentem v rámci afrického kontinentu. Kromě podpory investic v leteckém průmyslu se dynamicky rozvíjí integrovaná průmyslová zóna v Nouaceur u Casablanky – tzv. Midparc Casablanca Free Zone.

zdravotnictví a farmacie

Marocké zdravotnictví mělo dlouhodobou potřebu investic a zásadní reformy celého systému. Pandemie tyto přetrvávající nedostatky zdůraznila (nerovnoměrná nemocniční infrastruktura, chybějící zdravotnický personál, velké rozdíly v přístupu ke zdravotní péči aj.). V letošním roce byla v plánu výstavba nových nemocnic, modernizace a zvýšení lůžkové kapacity (až o 2260 lůžek). Investice by měly dosáhnout 2,17 mld. dolarů.

obrný průmysl

Marocké království je třetím největším importérem zbraní v Africe (světově 29.). Hlavním dodavatelem obranné techniky jsou USA (91 %) a Francie. Roční rozpočet marockého ministerstva obrany činí v přepočtu téměř 120 mld. korun. Parlament v minulém roce schválil zákon, který položil základy k vytvoření vlastního obranného průmyslu. Stanoví také podmínky pro společnosti, které by chtěly v tomto sektoru podnikat.

energetika

Země disponuje značným potenciálem obnovitelných zdrojů. V současnosti je největším dovozcem ropy a plynu v rámci regionu MENA (Middle East and North Africa), přičemž projekty zaměřené na obnovitelné zdroje mají napomoci národní energetické soběstačnosti do výše 42 % v horizontu roku 2025, resp. 57 % do roku 2040 rovným dílem ze solárních, větrných a vodních elektráren – viz Národní energetická strategie schválená v roce 2009. Důležitým počínem je například větrný park Tarfaya (300 MW), dosud největší větrná elektrárna na africkém kontinentu. Mezi potenciální příležitosti v tomto sektoru lze zařadit softwarovou výstavbu pro solární elektrárny. Další možnosti skýtá i region L'Oriental – např. Technopole Oujda, projekt koncipovaný jako tzv. smart city či plánovaná rozsáhlá rekonstrukce tepelné elektrárny (včetně kompletní nové technologie) v marockém Safi.

Autorka: Ing. Andrea Heverlová, MBA, oddělení Afriky, Asie a Austrálie, sekce Evropské unie a zahraničního obchodu, MPO ČR

Foto: Shutterstock

zemědělství a potravinářství

V roce 2020 Maroko spustilo novou vládní strategii pro zemědělství s názvem Green Generation 2020–2030. Země vidí velký potenciál ve zpracování zemědělských produktů a má zájem zvýšit přidanou hodnotu svých finálních potravinových výrobků. Příležitosti pro české firmy se nabízejí v dodávkách technologií, např. pro digitalizaci farmářských provozů. Žádoucí budou také zpracovatelské stroje v potravinářství.

ICT

Covid-19 urychlil digitální transformaci v zemi. To, co se nepodařilo stihnout za posledních pět let, se povedlo za prvních pět měsíců pandemie. Největší pokrok v tomto směru byl zaznamenán v bankovníctví a v soudnictví. Dosud opomíjená e-commerce zažila doslova boom. Problémem je narůstající ICT kriminalita. Perspektivní oblastí spolupráce je tedy kybernetická bezpečnost, ochrana dat a bezpečné digitální platformy v oblasti e-governmentu.

příležitosti pro české firmy v Egyptě

doprava a infrastruktura

Egypt se soustředí na rozšiřování a modernizaci dopravní infrastruktury, především silniční a železniční sítě, resp. městské hromadné dopravy, dodávek autobusů, zabezpečovací techniky, lokomotiv a tramvají, příp. subdodávek pro šest nových tunelů pod Suezským průplavem či pro mostní konstrukce. Očekávají se velké investice do železniční sítě v hodnotě 11 mld. dolarů, připravuje se rozsáhlá obměna vagonů a lokomotiv, dojde k vybudování moderního železničního a silničního spojení se Súdánem. Dále jsou v plánu investice do lodní a letecké dopravy.

energetika

Země se potýká s nedostatečnou kapacitou a malou spolehlivostí energetického systému, jde cestou rekonstrukce stávajících i výstavby nových výrobních a přenosových kapacit. Projekty zahrnují klasické (tepelné elektrárny, jadernou elektrárnu) i obnovitelné zdroje energie (zejména fotovoltaické a větrné, ale také lokální bioplynové). Možné jsou investice do uhelných elektráren. Díky rozvoji těžby ropy a plynu na nových nalezištích se budují kapacity pro zpracování (rafinerie) a přepravu těchto surovin. Příležitosti se tak nabízejí pro dodavatele komplexních technologických celků i subdodavatele.

průmysl

Egyptská vláda vyhlásila záměr obnovit a modernizovat průmyslovou výrobu, aby diverzifikovala exportní možnosti a zvýšila zaměstnanost. Preferovanými obory jsou chemický průmysl (zejména petrochemie a výroba hnojiv), průmysl stavebních hmot, textilní průmysl, potravinářství a strojírenství, především obráběcí stroje, textilní stroje, mlýny aj. V souvislosti s rozvojem infrastruktury se také Egypt zajímá o elektronizaci jejího řízení a zde existuje prostor pro dodávky kontrolních systémů a jejich komponent – řídicích jednotek, čidel, měřících přístrojů atd. – a samozřejmě softwarových řešení (smart cities apod.).

stavebnictví

Zajištění důstojného bydlení pro rychle rostoucí populaci je jednou z hlavních priorit egyptské vlády. Ve stadiu výstavby či projekce je 25 nových měst a sídlišť v rámci plánu sociálního bydlení pro mladé, který předpokládá každoroční vybudování cca 200 tisíc bytů po dobu pěti let. Perspektivní je dovoz stavebních materiálů, zařizovacích předmětů (sanita, svítidla, nábytek) i stavební techniky (např. těžké nákladní automobily), dále investice do nových zdravotnických, školských a sportovních zařízení.

zemědělství a potravinářství

Země má zájem o podporu rozvoje domácí produkce, zaměstnanost venkovské populace a také zajištění alternativy k dovozům potravin. Proto dlouhodobě dochází ke zlepšování zavlažovacího a odvodňovacího systému. Kromě toho potřebuje obnovit park zemědělských strojů kvalitní a levnou technikou (zájem o obnovu dodávek českých traktorů a malé zemědělské techniky).

vodohospodářství

V přípravě jsou rozsáhlé megaprojekty (dodávky zařízení a materiálu na získávání nové zemědělské půdy a rozvoj zavlažovacích soustav – Horní Egypt, El Alamein, Sinaj) a tendry provincií a municipalit na čištění a rozvod pitné vody i čištění odpadních vod (výrobci čerpadel, potrubí a armatur, dále odsolovací zařízení a úpravy vody).

Dvoustranu připravila: Ing. Andrea Heverlová, MBA, oddělení Afriky, Asie a Austrálie, sekce Evropské unie a zahraničního obchodu, MPO ČR

Foto: Shutterstock

příležitosti pro české firmy v Alžírsku

energetika

Devadesát osm procent příjmů země plyne z vývozu ropy a zemního plynu (5. největší producent zemního plynu a 13. ropy). Vláda si uvědomuje nutnost postupného snižování závislosti na těchto komoditách a již od 80. let zavádí legislativu podporující energetický mix s důrazem na solární zdroje energie. (Solární potenciál Alžírsku je dokonce 8krát větší než jeho už tak světově významné zásoby plynu.)

Zatím soběstačného energetického alžírského giganta trápí drastické propady cen ropy. Vláda proto schválila Revidovaný program zavedení obnovitelných zdrojů energie pro období 2021–2030 a počítá s vypsáním mezinárodních veřejných zakázek na fotovoltaické projekty. EU chápe energetickou tranzici v Alžírsku jako klíčovou prioritu, zejména s ohledem na solární a větrné zdroje, a v rámci Ekonomického a investičního plánu jižního sousedství počítá s projekty optimalizace energetické účinnosti a diverzifikace energetického mixu. Další příležitosti lze očekávat i v rámci nového členství v EBRD a jím nabízeného programu Green Cities, případně v rámci strategického plánu státního podniku Sonelgaz 2035, který cílí především na digitalizaci energetického sektoru.

obrný průmysl

Alžírsko je podle průzkumu institutu SIPRI 6. největším dovozcem zbraní na světě (za pět let došlo k navýšení dovozu zbraní o 64 %) a disponuje největším armádním rozpočtem v Africe. Největšími partnery jsou zde Rusko, Německo a Čína. Objemné investice do obranného sektoru odrážejí složitou geopolitickou situaci i přítomnost lidového revolučního hnutí Hirák.

V hlavním městě Alžíru je každoročně pořádán veletrh obranné techniky. Alžírská armáda má zájem o bezpečnostní a obranné technologie, zbraně a munici, leteckou techniku i komunikační a radiolokační systémy. Přehled veřejných zakázek v tomto sektoru lze sledovat na portálech www.baosem.com, www.algeriatenders.com a www.mdn.dz.

těžební průmysl

Program těžby hornin 2021–2023 v gesci alžírského ministerstva energetiky a dolů zahrnuje digitalizaci geologických map, vzdělávání, posílení kapacit tuzemských těžbařských firem. Je zde 26 těžebních projektů a četná partnerství pro rozvoj zpracovatelského průmyslu.

Průzkum a těžba se zaměří především na již existující významná ložiska a hlavně fosfáty (megaprojekt za cca 16 mld. dolarů v Tindúfu) a zařadí Alžírsko mezi největší světové vývozce hnojiv, které má EU na seznamu kritických surovin. Zájem je o zahraniční investory, dodavatele důlní techniky, dekontaminačních zařízení, odborníky na rekultivace vytěžených dolů a lomů a na prospekční studie.

Foto: Shutterstock

zemědělství a potravinářství

Plán hospodářského rozvoje 2020 směřuje k zajištění potravinové bezpečnosti. Je založen na modernizaci a digitalizaci, zlepšení výkonnosti a konkurenceschopnosti s výhledem na posílení vývozu zemědělských produktů. Existují zde investiční pobídky na projekty na jihu země a na náhorních plošinách, zaměřené především na strategické plodiny (obilniny, olejnatá semena, cukr) a jejich další zpracování. V oblasti Sahary se rozvíjí chov velbloudů, budou vznikat mlékárny, jatka i zpracovatelské závody. Od ledna 2021 platí zákaz dovozu červeného masa, v plánu je posílit vlastní kapacity chovu skotu.

Alžírské ministerstvo zemědělství také podporuje ekologické zemědělství, má biocertifikace, řeší SPS kritéria pro dovoz do EU.

Alžírsko

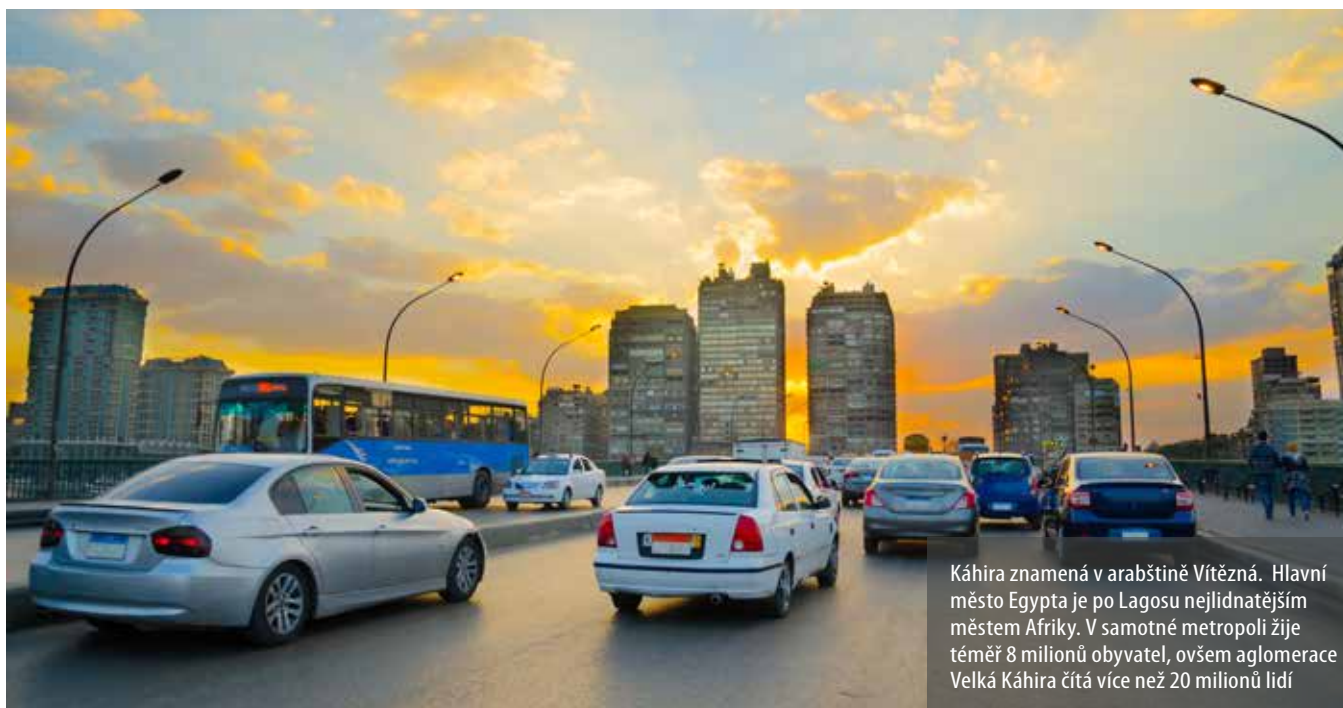
Počet obyvatel (v mil.):	44,7
Hustota zalidnění (obyv./km ²):	18
HDP ve směnném kurzu (v mld. USD):	161
HDP (sk)/obyv. (v USD):	3600
Roční růst HDP (v %):	-6,0
HDP podle koupěschopnosti (v mld. USD):	527
HDP (k)/obyv. (v USD):	11 800
Míra nezaměstnanosti (v %):	11,5
Export (v mld. USD):	35,8
Import (v mld. USD):	41,9
Exportní partner č. 1:	Francie
Importní partner č. 1:	Čína
Podíl městského obyvatelstva (v %):	74

Zdroje dat: Wikipedia, CIA, Comtrade
Data z let 2019–2021

Egypt:

Uspěšné uskutečňování vizi pokračuje

Autoritativní režim u Středozemního moře, v zemi se strategickou geografickou polohou na rozhraní Afriky a Blízkého východu, úspěšně rozvíjí regionální spolupráci založenou na stabilitě, pragmatismu a snaze o ekonomický růst, regionální bezpečnost a energetickou i vodohospodářskou odolnost.

Káhira znamená v arabštině Vítězná. Hlavní město Egypta je po Lagosu nejlidnatějším městem Afriky. V samotné metropoli žije téměř 8 milionů obyvatel, ovšem aglomerace Velká Káhira čítá více než 20 milionů lidí

Díky ekonomickým reformám a zahraničním investicím Egypt úspěšně rozvíjí své hospodářství s důrazem na sektor komunikací a vyspělé technologie. Egyptská vláda velkoryse investuje do dopravní infrastruktury a vodních cest, sahajících od severního pobřeží a delty Nilu k jižním oblastem údolí Nilu v Asuánu a Abú Simbelu, do Západní pouště a napříč zemí až k pobřeží Rudého moře a na Sinaj. Vztahy se sousední Etiopií a Súdánem bohužel zatěžují problémy související s fungováním přehrady GERD.

Velká část egyptských státních příjmů je přímo závislá na zemědělství a turistickém ruchu, který představoval 12 % HDP a na něj těžce dopadla pandemie, průmyslové výrobě, obchodu, těžebním sektoru, v němž z 90 % dominuje ropa a plyn, a na kapitálu pocházejícím z dopravy v Suezském průplavu, který tvoří až 50 % příjmů ze služeb. Dalšími hnacími silami růstu jsou nemovitosti a stavebnictví.

Od roku 1991 až do vypuknutí pandemie směřoval Egypt od státem řízené ekonomiky k tržnímu hospodářství. Krize přišla právě v době, kdy se egyptská ekonomika nacházela ve fázi počínajícího silného ekonomického růstu, podpořeného programem MMF, jehož poslední tranše byla uvolněna v červnu 2019. Zavedené reformy však dokázaly zabránit velkým negativním dopadům

na domácí ekonomiku a obyvatelstvo. V boji proti pandemii podpořil MMF Egypt částkou 2,8 mld. dolarů.

Údaje o ekonomickém růstu země sice naznačují jisté zpomalení, ale nikoli stagnaci. V roce 2018 činil růst HDP 5,3 %, v roce 2019 5,6 %, loni 1,4 % a na letošní rok je predikován ve výši 3,1 %.

Podpora domácích firem

Vláda zahájila dvoufázový program podpory domácích exportérů, na který v roce 2020 uvolnila 800 mil. dolarů a letos 950 mil. dolarů. Domácí podnikatele podpořila osvobozením od sankcí za zpožděné daňové platby, posunutím

Světová banka posunula Egypt na 114. místo ze 190 porovnávaných zemí z hlediska snadnosti podnikání. Mezi silné stránky egyptského hospodářství patří velká a diverzifikovaná ekonomika, rostoucí HDP, strategická poloha (Suezský průplav) a velikost bankovního sektoru. Mezi slabé pak vysoké státní zadlužení a závislost na zahraniční pomoci, neefektivní a neflexibilní pracovní trh, komplikovaná bezpečnostní situace a vysoká inflace. OECD řadí zemi do 5. kategorie.

lhůt za platby plynu a snížením ceny elektřiny pro průmyslové podniky. To vše přispělo k zajištění likvidity, umožnilo investovat a zabezpečit mzdy. Centrální egyptská banka snížila svou hlavní sazbu na 9,25 % na podporu růstu průmyslového sektoru, ke snížení rozpočtového deficitu a stimulu zahraničních investic. Jsou vytvářeny svobodné zóny, z nichž největší se buduje při Suezském průplavu.

Hlavními položkami egyptského vývozu jsou ropa a ropné produkty, ovoce a zelenina, bavlna, textilie, kovové výrobky, chemikálie a zpracované potraviny. Import se kromě potravin skládá ze strojů a zařízení, chemikálií, výrobků ze dřeva a paliv. Poměr mezi oběma kategoriemi napovídá, že se Egypt dlouhodobě potýká s velkým obchodním deficitem, a proto se ve svých strategiích zaměřuje na jeho postupné snížení.

EU jako největší obchodní partner a investor

Egypt byl loni 29. největším obchodním partnerem EU s 0,7procentním podílem na celkovém obchodu EU se světem. EU je největším obchodním partnerem Egypta a pokrývá 25 % objemu obchodu.

Celkový obchod se zbožím mezi EU a Egyptem dosáhl v roce 2020 24,5 mld. eur. Dovoz EU z Egypta činil 6,4 mld. eur

Ambiciózní plány egyptského prezidenta

- Prezident Abdal Fattáh Sísí prioritizuje velké až megalomanské infrastrukturní projekty financované zahraničními investicemi, především států Zálivu, a to v oblastech dopravní infrastruktury a vodního hospodářství, a zaměřuje se na rozvoj venkova, zejména v neklidném sinajském regionu.
- V rámci rozšiřování a modernizace dopravní infrastruktury jsou budovány nové tunely pod Suezským průplavem. Rovněž se modernizuje stávajících dvacet letišť a připravuje se výstavba nových. Do železniční dopravy bude Egypt do roku 2030 investovat více než 11 mld. dolarů.
- Dále vláda podporuje výstavbu nových měst a sociálního bydlení pro mladé, která si vyžádá dodávky stavebních materiálů a zařízení.
- Projekty pro energetický průmysl zahrnují klasické i obnovitelné zdroje energie, z nichž solární by měly pokrýt pětinu energetické spotřeby. Země se potýká s nedostatečnou kapacitou energetické soustavy. Řešením má být zdvojnásobení jejího výkonu, k jehož realizaci mají posloužit investice zhruba ve výši 45 mld. dolarů. Pokračuje výstavba první jaderné elektrárny na území Egypta. Do budoucna země plánuje elektřinu dokonce vyvážet.
- Vláda usiluje o rozšíření plochy zemědělské půdy a posílení zavlažovací soustavy, především v oblasti Horního Egypta, El Alameinu a na Sinaji. Do vodohospodářských projektů je alokováno okolo 100 milionů dolarů. Do budoucna se počítá s rostoucím zájmem o technologie sloužící k úspornějšímu hospodaření s vodou.
- Mezi nejrychleji rostoucí průmyslové obory patří se zdvojnásobeným výrobním výkonem farmaceutický průmysl, výroba elektroniky, konkrétně počítačů, a automobilový průmysl, jenž má hrát klíčovou roli v ekonomickém rozvoji země.
- V rámci Egyptské vize 2030 pokračují stavební práce na šestimilionové Nové Káhiře, novém administrativním centru se sídly vládních institucí. Rozvoj severního pobřeží, zahrnující například výstavbu nových železničních tratí pro rychlovlaky společnosti Siemens nebo výstavbu jaderné elektrárny El Dabaa ruskou společností Rosatom, patří mezi vládní priority a poskytuje příležitost také pro zapojení českých firem.

a dominovala v něm paliva a suroviny (2,4 mld. eur, 38 %), chemikálie (1,1 mld. eur, 17 %), zemědělství (1,1 mld. eur, 17%) a textil a oděvy (0,6 mld. eur, 10 %). Vývoz EU do Egypta činil 18,1 mld. eur. Mezi nejsilnější položky patřily stroje a dopravní zařízení (7,2 mld. eur, 40 %), chemikálie (2,9 mld. eur, 16 %), zemědělství a suroviny (2,4 mld. eur, 13 %) a v neposlední řadě paliva a těžební produkty (1,6 mld. eur, 9,0 %).

EU je rovněž největším investorem v Egyptě (75 % přímých zahraničních investic). Nejvýznamnějšími evropskými partnery země na Nilu jsou Německo, Francie a Itálie. Významné zastoupení mají na egyptském trhu především německé průmyslové firmy, které hrají zásadní roli i v oblasti státních zakázek. Francouzské a italské firmy se podílejí hlavně na energetickém průmyslu Egypta.

EU je díky postavení Egypta jako přidružené země jeho hlavním obchodním partnerem, nicméně egyptská vláda se v posledních letech snaží klást důraz na vlastní domácí výrobu a staví dovozu některého zboží z EU administrativní překážky.

Výsledky vzájemného obchodu mezi EU a Egyptem dokazují pozitivní efekt implementace asociační dohody (AD), která je v platnosti od roku 2004. Na základě plánovaného snižování celních tarifů podle této dohody byly výrobky pocházející ze zemí EU od 1. 1. 2007 zatěžovány postupně redukovanými sazbami, které klesly až na nulu. Export

automobilů evropské výroby a jejich dílů byl kvůli citlivosti této položky pro obě strany posledním průmyslovým oborem, který se ke konci roku 2018 dočkal zrušení dovozních cel. Naopak cla na dovoz egyptských výrobků do EU byla odstraněna již v okamžiku vstupu AD v platnost. V roce 2010 obě strany přijaly dodatek k tomuto dokumentu,

kterým liberalizovaly obchod s 90% sortimentu zemědělských výrobků, takže celnímu zvýhodnění se nyní těší téměř celý rozsah obchodu mezi oběma stranami. Podle šetření mezi vývozci ze zemí EU možnosti uplatnění preferenčních celních sazeb podle AD v praxi v plné míře nevyužívají, což exporty zbytečně prodražuje. Důkladnější

obeznámení s AD by jim při aplikaci přineslo nesporné benefity.

V posledních letech zavádí Egypt administrativní překážky pro dovoz některých vybraných produktů z EU. Vyhláškou č. 43/2016 stanovila egyptská vláda povinnost výrobců 25 kategorií spotřebního zboží, které je určeno pro dovoz a maloobchodní distribuci v Egyptě, zaregistrovat značku a příslušný výrobní závod. K registraci je třeba doložit mj. právní formu výrobce, seznam výrobků, licence potřebné k jejich výrobě a certifikát systému řízení kvality vydaný akreditační společností uznávanou egyptskými úřady. Tyto překážky mají za cíl limitovat objem některého zboží dováženého do Egypta, neboť egyptská vláda se domnívá, že by je měla země vyrábět na domácím trhu, a podpořit tak vlastní zaměstnanost.

Evropská komise vede s Egyptem dialog s cílem vyřešit rostoucí počet obchodních překážek (odstranění dovozního zákazu na keramiku a cukr, systém registrace vývozců, halal certifikace, restrikce na bramborová semínka, covidové kontroly pro živá zvířata a maso a dovozní restrikce na maso a drůbež).

O Egypt se zajímal nejen TGM, ale i československý byznys

Vzájemné vztahy mezi Českou republikou a Egyptskou arabskou republikou mají stoletou tradici od dob britského protektorátu. Egypt byl tradičním obchodním partnerem Československa již

před druhou světovou válkou a tuzemské firmy se podílely na realizaci řady rozvojových projektů a dodávek investičních celků.

Naše bilaterální ekonomické vztahy upravuje mj. dohoda o ochraně investic (1994) a smlouva o zamezení dvojímu zdanění (1995). Memorandum o porozumění mezi Ministerstvem průmyslu a obchodu České republiky a Ministerstvem průmyslu a zahraničního obchodu

V roce 2019 nabyla účinnosti Africká kontinentální dohoda o volném obchodu, jež může být pro Egypt v dalších letech velmi významná.

Egyptské arabské republiky o hospodářské spolupráci z roku 2013 položilo základy Společného hospodářského výboru, jehož první zasedání se uskutečnilo v dubnu 2016 v Káhiře. Další, plánované na duben 2020, bylo odloženo kvůli pandemii.

Země je zajímavá jak velikostí trhu, tak jako brána na trhy Blízkého východu a Afriky. ČR má s Egyptem dlouhodobě kladnou obchodní bilanci zahraničního obchodu. V roce 2019 dosáhl obrát vzájemné obchodní výměny 493 mil. dolarů, v roce 2020 to bylo o 6% méně, tedy 465 mil. dolarů (český vývoz měl hodnotu 382 mil. dolarů, pokles o 4%). Egypt je podle obchodní výměny naším 52. partnerem a 39. vývozní destinací. Současná data naznačují, že rok 2021 bude rekordní v novodobé historii ČR.

České firmy se v uplynulých desetiletích aktivně podílely na realizaci celé řady rozvojových projektů a dodávek investičních celků. Jednalo se zejména o projekty v oblasti energetiky, cementárenského průmyslu, zavlažovací systémy, cukrovary či mlýny na obilí. Náš export podpořily zejména strojírenské obory. Nejúspěšnějším exportním artiklem zůstávají automobily a jejich součásti z produkce Škody Auto, v Egyptě se ale prodávají i v ČR vyrobené automobily Hyundai. Dobrých výsledků dosahují čeští vývozců IT zařízení, elektrotechnických zařízení nebo manipulační techniky.

Mezi úspěšné společnosti se řadí například česká firma Pegas Nonwovens (výrobní závod na netkané textilie), společný podnik Sigmainvest a Kaha Company (čištění odpadních vod), Elektrotechnika (měřírny pro tramvajové linky v Alexandrii) nebo společnost VTK Special (válcovny do metalurgického státního podniku v Helwánu u Káhiře). Spolupráce se rozvíjí rovněž v oblasti těžebního průmyslu, dobývací techniky i průzkumu nerostných surovin, kterou ještě posílila letos v listopadu oborová mise Ministerstva průmyslu a obchodu se zaměřením na těžební průmysl. ■

TEXT: ANDREA HEVERLOVÁ

FOTO: SHUTTERSTOCK

Ing. Andrea Heverlová, MBA,
oddělení Afriky, Asie
a Austrálie, sekce Evropské unie
a zahraničního obchodu, MPO ČR

Egypt je kolébkou civilizace

Said Hindam:

STOLETÉ PŘÁTELSTVÍ ZAVAZUJE OBCHOD JSME NAVÝŠILI COVIDU NAVZDORY

„To, že s námi Československo v roce 1922 navázalo diplomatické styky, byl pro náš národ velký mezník, protože vaše země byla jednou z prvních, která tak učinila,“ říká Said Hindam, velvyslanec Egypta v České republice. „Příští rok oslavíme sto let našich diplomatických vztahů a já jsem nesmírně hrdý na naše dlouhotrvající přátelství,“ dodává. Dnešní Egypt je stabilní ekonomika, na kterou se ostatní země v regionu mohou spolehnout. Se Saidem Hindamem jsme mluvili o tom, co Egypt v 21. století nabízí (nejen) českým firmám.

Said Hindam je velvyslancem Egypta v ČR od roku 2018. Ve své předchozí kariéře byl velvyslancem v Pákistánu, působil na egyptském ministerstvu zahraničních věcí a má pracovní zkušenosti z Francie, Chorvatska, Bruselu a OSN, kde pracoval pro UNOMSA v Jižní Africe

Jak se vyvíjí náš vzájemný obchod v posledních letech? A jaký dopad na něj měla pandemie covidu-19?

Když jsem nastupoval do funkce, můj původní plán byl zdvojnásobit objem obchodu mezi našimi zeměmi, ale pak udeřila pandemie. Objem našeho vzájemného obchodu se nyní pohybuje kolem 600 milionů dolarů a covidu navzdory se nám ho podařilo navýšit o 10 procent. Nicméně jsem optimista a věřím, že v příštím roce toto číslo skutečně zdvojnásobíme. Nedávno doprovozela ministra Kulhánka na návštěvě Káhiry obchodní delegace a setkala se s velkým úspěchem, navíc právě minulý týden byla v Egyptě obchodní delegace českých těžbařských společností, takže jsme na dobré cestě.

Spolupráce na africkém kontinentu

Které české firmy jsou v Egyptě nejúspěšnější nebo nejnámější?

Významnými exportéry jsou Škoda Auto, Škoda Transportation, Tatra nebo Zetor. Velmi úspěšný je například výrobce čerpadel Sigma, který u nás nedávno otevřel novou výrobní linku, a to i proto, že tam pro něj bude ekonomičtěji vyrábět

Egypt se stává energetickým centrem Blízkého východu

jeden konkrétní typ čerpadel. Obecně je v Egyptě velmi dobře známo mnoho českých železářských, ocelářských a strojírenských firem. Například většina produktů světově proslulého egyptského textilního průmyslu byla vyrobena na českých strojích. V Egyptě je v tomto oboru přítomna i další česká společnost – Pegas Nonwovens.

V červnu jste vystoupil na semináři MZV ČR a OECD na téma aktuální socioekonomické trendy v Africe. V čem podle vás spočívá největší potenciál tohoto kontinentu pro české exportéry?

Afrika nyní představuje obrovský obchodní potenciál pro firmy v oblasti kybernetické bezpečnosti a e-commerce. Víme, že české firmy mají v této oblasti mimořádné renomé a byla by škoda, kdyby této příležitosti nevyužily.

Značný význam má také infrastruktura. Mnoho zemí v Africe potřebuje stavět nové silnice nebo rekonstruovat ty stávající a také musí postavit a vybavit nemocnice a zavést systémy pro zavlažování a čištění vody. České firmy zaměřené na zdravotnickou techniku a vodohospodářství jsou mezinárodně konkurenceschopné a některé již mají v Africe dobrou pověst. Egypt může českým firmám pomoci s orientací na afrických trzích a nabídnout jim oboustranně výhodnou spolupráci.

Nejdůležitější je ale v Africe vytvářet pracovní příležitosti, sdílet know-how a financovat vzdělávání, aby se rozvíjel nejen intelektuální potenciál napříč kontinentem. Pro nás všechny by mělo být prioritou, aby Afričané zůstávali v Africe, měli tam slušnou práci a mohli vést dobrý život, než aby byli nuceni odcházet jinam. Odhaduje se, že do roku 2050 přesáhne počet obyvatel

jen v subsaharské Africe jednu miliardu. Navíc 50 procent z nich bude mladších 25 let. Kam půjdou, když ve svých vlastních zemích nenajdou smysluplnou budoucnost?

Propojovat Afriku, Blízký východ a Evropu

A co Egypt? Jaké příležitosti využije a jakým výzvám bude čelit v následujících letech?

Očekáváme rozsáhlé investice do automobilového průmyslu, protože máme plán přilákat do Egypta výrobu aut se spalovacími motory. Naprostá většina Afriky, Asie nebo Latinské Ameriky bude možná ještě dlouho závislá na spalovacích motorech, a to z různých důvodů – ať je to nízká připravenost infrastruktury nebo nedostatek znalostí spotřebitelů. Proto by měly evropské automobilky jako Škoda uvažovat o přesunutí výroby blíže k těmto trhům. Příkladně pro Afriku a Blízký východ je Egypt ideálním místem, protože má uzavřeny dohody o volném obchodu s většinou trhů v regionu. Navíc už nyní disponuje obrovskými výrobními kapacitami – své továrny tu provozují například BMW nebo Mercedes.

Jaké výhody by to přineslo Škodě Auto nebo jiným českým firmám?

Pro českou ekonomiku bude nadále představovat velkou hrozbu nedostatek pracovních sil. Značnou část pracovní síly teď musíte dovážet a dříve nebo později nejspíš bude potřeba přesunout odvětví s vysokým podílem lidské práce do jiných zemí, jako je třeba Egypt. Vidíte, že Čína to dělá už několik let, a myslím, že Evropa by to měla co nejdříve napodobit a využít nabízeného potenciálu ve správný čas.

Kde kromě automotive ještě spatřujete silné stránky Egypta a investiční příležitosti pro Česko v blízké budoucnosti?

Dnes se Egypt stává energetickým centrem regionu. Nedávno tam byly objeveny velké zásoby zemního plynu a spolu s Izraelem a Kyprem také plánujeme výstavbu nového plynovodu do egyptských zařízení, který by zvýšil export plynu do Evropy a na Blízký východ. Měl by propojit ložisko zemního plynu u izraelských a kyperských vod s egyptskými terminály na zkapalněný zemní plyn. Egypt je otevřeným trhem se zemním plynem a prostřednictvím našich zařízení na zkapalňování plynu spojuje region východního Středomoří s Evropou.

Máme také v úmyslu vybudovat připojení k elektrické soustavě a propojit Afriku s Evropou. Minulý měsíc jsme podepsali smlouvu s Řeckem a například Německu jsme nabídli elektřinu z obnovitelných vodních nebo solárních zdrojů. Jakmile bude naše elektrická soustava napojená na Evropu, budeme tam moci dodávat přebytečnou produkci elektřiny. Tak to už máme zavedené s Jordánskem nebo Saúdskou Arábií a chystáme se zahájit spolupráci například s Etiopií. Česko se jako země tradičně silná v energetice může na těchto projektech podílet třeba dodáním konektivity, řídicích kapacit a dalších zařízení a také proškolením personálu.

Pak jsou tu velké infrastrukturní projekty, jako je výstavba patnácti nových „chytřích měst“, včetně nového administrativního hlavního města. Mnoho veřejných institucí se tam už přestěhovalo a další se stěhují v těchto dnech, ale pro české podniky tento projekt stále ještě skýtá dost příležitostí. Jedná se o město pro budoucnost a počítáme s tím, že nakonec svou velikostí a významem překoná

Káhiru. Firmy se mohou podílet na zajišťování infrastruktury a veřejné dopravy, AI, dronů a optických zařízení pro řízení dopravy nebo dalších prvků chytrého a zeleného města, které nejsou v současné době plně pokryty. Nejjednodušší způsob, jak se zapojit, je přímé zaslání nabídky na naši ambasádu v Praze.

Cestovní ruch je moje „lehká síla“

EgyptAir letos v červnu zahájil pravidelné lety mezi Prahou a Hurghadou. Jaké jsou vyhlídky cestovního ruchu v Egyptě?

Před covidem byl Egypt pro Čechy třetí nejoblíbenější turistickou destinací po Chorvatsku a Řecku: jezdilo jich tam ročně asi 300 tisíc. Nyní se toto číslo určitě snížilo, ale celkově se turismus poměrně rychle vzchopil. Protože pandemie stále nekončí, bylo pro Egypt klíčové vytvořit pravidla pro bezpečný cestovní ruch, jako jsou kvóty pro turisty v hotelech a dalších ubytovacích zařízeních. Kromě toho provádíme důkladné PCR testování příchozích turistů a máme poměrně striktní dohody s hotely o vytváření uzavřených turistických bublin pro zajištění anti-covid prostředí

příchozích turistů (pravidelné kontroly teploty, testy atd.). Naši hoteliéři vědí, že to všechno je nezbytné pro jejich ekonomické přežití, a mají naši plnou podporu.

Cestovní ruch má tedy pro ekonomiku vaší země stále velký význam, je to tak?

Vždycky říkám, že pro mě jako diplomata je cestovní ruch „lehká síla“, protože v případě Egypta je to do velké míry otázka image a percepce. Jak vidí Češi Egyptany? Egypt jako arabský a muslimský stát v mnoha lidech vzbuzuje zažitá, často přežitá stereotypy, ale když se do Egypta vypraví, na vlastní kůži zažijí opravdovou kolébku civilizace. Turismus má tu moc překonávat rozdíly a sblížovat lidi. To vše se navíc odráží v hospodářském růstu země.

Jakou roli hraje Egypt v rámci Afriky? Jak je vnímán v arabském a muslimském světě?

V minulosti byl Egypt vždy reformní až revoluční zemí – mimo jiné jsme bojovali proti kolonialismu a podporovali jsme všechna osvobozená hnutí v Africe. Ale dnešní svět se velmi proměnil a přístup Egypta se odpovídajícím

způsobem změnil spolu s ním. V současném světě hrajeme velmi stabilizační roli ve smyslu podpory ekonomického růstu na celém africkém kontinentu i ve světě. Od 90. let jsme se účastnili všech mezinárodních mírových operací, ať už vojenských nebo diplomatických. Já sám jsem pracoval pro OSN jako mezinárodní volební pozorovatel a byl jsem mimo jiné součástí mise UNOMSA. Ta monitorovala volby, které vedly ke konci apartheidu v Jižní Africe.

Po arabském jaru se nám také podařilo stabilizovat naši vlastní zemi a celý region. Myslím si, že doba válek a vnitřních konfliktů je nyní za námi a lidem by mělo být umožněno důstojně žít v míru, stabilitě, hospodářském růstu a prosperitě. Dává to smysl i proto, že islámskému radikalismu se nejlépe daří právě v chudobě, nezaměstnanosti a nejistotě. Jako země nechceme být ničím nepřítelem, a proto jsme v době arabsko-izraelského konfliktu nebo nedávno v Libyi působili vždy v roli mediátora, podporovali dialog a pomáhali nastolit mírové řešení. ■

ZA ROZHOVOR DĚKUJE DANIEL LIBERTIN
FOTO: ARCHIV VELVYSLANECTVÍ EGYPTA V ČR

inzerce

BUDUJEME
HRDÉ
ČESKO

OCENĚNÍ
ČESKÝCH
LÍDRŮ

PODNIKATELSKÁ
PLATFORMA HELAS
OD ROKU 1997

GRATULUJEME VÍTĚZŮM 2021

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA – FAST KOVOŠROT s.r.o.

JIHOČESKÝ KRAJ – AGRA GROUP a.s.

JIHOMORAVSKÝ KRAJ – TestLine Clinical Diagnostics s.r.o.

KARLOVARSKÝ KRAJ – SUAS Servisní s.r.o.

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ – SERVISBAL OBALY s.r.o.

LIBERECKÝ KRAJ – TITAN – Multiplast s.r.o.

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ – Motor Lučina spol. s r.o.

OLOMOUCKÝ KRAJ – FARMAK, a.s.

PARDUBICKÝ KRAJ – Isolit-Bravo, spol. s r.o.

PLZEŇSKÝ KRAJ – Tank ONO, s.r.o.

STŘEDOČESKÝ KRAJ – ALBA CR spol. s r.o.

ÚSTECKÝ KRAJ – SALTEK s.r.o.

KRAJ VYSOČINA – SEPOS, spol. s r.o.

ZLÍNSKÝ KRAJ – mmcité a.s.

www.oceneniceskychlidru.cz

GENERÁLNÍ PARTNER

ZAKLADATEL

ODBOBNÝ GARANT

PARTNERI

MEDIÁLNÍ PARTNER

AFRIKA: LEGENDA O ČERNÉM KLONDIKU

Afrika zůstává přeceňovaná a nepochopená, shrnuje nedávno publikovaná studie Brookings Institution přetrvávající pohled globálního byznysu na nesporný potenciál černého kontinentu. Jako pointu pak nabízí šetření mezi vrcholovými světovými manažery a akademiky: na otázku, kolik firem v Africe dosáhne na roční tržby převyšující miliardu dolarů, většina odpověděla, že méně než sto, a nemálo si jich tiplo, že žádná. Ve skutečnosti jde o více než čtyři stovky korporací opírajících se (hlavně) o sílící střední třídu.

Africká populace by v tomto desetiletí měla nabobtnat o půl miliardy na 1,7 miliardy obyvatel. To mimo jiné znamená, že jako jedna z mála oblastí světa mládne. A podle dlouhodobé prognózy OSN by mohla být ve druhé polovině století dokonce jedinou nevymírající. Ruku v ruce s tím kontinent – respektive některé ekonomiky; házet všech 54 zemí do jednoho pytle onálepkovaného „příležitost“ je chybou, které se dopouštějí i poučení – zažívá solidní růst. Ten se přitom staví na mnohem robustnější základnu, než jakou poskytly cykly komoditních vzestupů a pádů nedávné minulosti.

Střední třída v Africe se během posledních třiceti let ztrojnásobila, pod což se podepsal jak růst, tak měnící se struktura většiny ekonomik, v jejímž důsledku má čím dál tím více lidí na kontinentu stabilní příjmy. Tento trend navíc zrychluje, a to společně s rapidní urbanizací, která nebude mít v tomto desetiletí podle kvalifikovaných odhadů jinde na světě obdoby. Africké domácnosti by tak měly do roku 2030 ročně utrácet na uspokojení svých potřeb 6,66 bilionu dolarů, zatímco v roce 2015 šlo o 4 biliony. A co víc, Afričané při tom budou v čím dál tím větší míře lovit v domácích firemních vodách.

Na kontinentu se přitom už dnes vyrábí široká škála spotřebního zboží, od potravin po automobily, a jeho průmyslová

produkce má potenciál se do konce desetiletí zdvojnásobit a dosáhnout objemu výroby na úrovni bilionu dolarů ročně. Tři čtvrtiny tohoto růstu pak mají táhnout firmy, jejichž výroba nahradí stávající dovozy. Afrika by se navíc mohla stát po Číně příští manufakturovou světa, jak tvrdí konzultanti McKinsey, což by jen posílilo dospívající průmysl, a tím střední třídu a celé národní ekonomiky.

Tak by mohla dojít naplnění slova Joela Kibaza, partnera poradenské společnosti JK Associates, který se při jedné z našich diskuzí o budoucnosti kontinentu ohradil coby reprezentant afrických elit proti tomu, jak většina neafrických byznysmenů (a nejen jich) mluví o Africe. Jako by šlo o bohatou pustinu, kam stačí přijet a zapíchnout vlajku. „Budoucnost Afriky budou psát Afričané,“ řekl mi v roce 2009 v Londýně.

I když nadále jeho předpověď považuji za příliš optimistickou – a například čínské aktivity v některých zemích moji skepsi podporují – určitě jde o faktor, s nímž je třeba počítat. Vlády Rwandy, Ugandy a mnohých dalších zemí označených v nedávno publikované studii Brookings Institution jako ekonomiky „vyrovnaného růstu“ zvládají stabilizovat jak domácí hospodářství, tak i společnost, čímž zprostředkovaně posilují akceschopnost a akčnost státu. (To ostatně v některých zemích pocítili jak

zmínění čínští investoři, často podporovaní Pekingem, tak vyslanci Západu a jeho institucí.)

Navzdory těmto a dalším úspěchům čelí v podstatě všechny africké země nadále obrovským výzvám. Emancipace je určitě cestou k úspěchu, stejně tak ale může vést na scesti k implozi. Podobně jako může být rostoucí zájem globálních mocností a mocných firem ku prospěchu i škodě. Obojí totiž přilévá benzinu do vysoce těkavého prostředí, kde na rozdíl od našeho časoprostoru už dlouho platí, že jedinou jistotou je nejistota.

T.I.A. – this is Africa – vystihuje tento stav (mysli) rčení, na které na kontinentu narazíte, ať už se něco pokazí při snaze prodat autobus nebo na autobus čekáte. Kdo s něčím podobným umí žít, respektive si najde důvěryhodného partnera, který to umí, může se těšit na tržní dobrodružství plné nečekaných zvrátů a nebyvalých možností. ■

TEXT: ROMAN CHLUPATÝ

FOTO: SHUTTERSTOCK A ARCHIV AUTORA

Roman Chlupatý je partner a globální stratég poradenské společnosti Save & Capital

Výrobní hala společnosti Renetra ve Všechovicích

Zdeněk Štěpánek:

V EGYPTĚ JSME S NĚMCI ROVNOCENNÍ HRÁČI

Českých firem, které posilují své přímé prodeje mimo Evropu, postupně přibývá i v segmentu malých a středních podniků. Více než jedno desetiletí se mezi ně řadí také výrobce průmyslových čerpadel, všečovická společnost Renetra.

„V Egyptě poptávka po našich produktech momentálně roste stejně jako tlak na termíny dodávek,“ říká Ing. Zdeněk Štěpánek, obchodní ředitel společnosti Renetra, s nímž jsme hovořili těsně před jeho další cestou do Afriky

Africké trhy si začala oťukávat již v době, kdy si za finanční krize na přelomu minulých dekadů náš podnikatelský sektor poprvé v polistopadové historii otestoval svou odolnost vůči externím ekonomickým vlivům.

Do Afriky nás posunuly sankce vůči Rusku

„Na první průzkumnou cestu do Afriky, konkrétně do Súdánu, s vizí časem expandovat na stomilionový egyptský trh, jsem vyrazil někdy na přelomu let 2008 a 2009. Chtěl jsem se zblízka seznámit s tamějším podnikatelským prostředím, zmapovat si možnosti a podmínky uplatnění našich produktů a vyhledat spolehlivého místního partnera. Není tajemstvím, že alfou a omegou úspěšného působení

Renetra s.r.o.

Společnost byla založena v roce 1999 a zpočátku se zabývala velkoobchodem s hutním materiálem, obchodem s průmyslovými armaturami a čerpadly. Od roku 2004 se orientuje výhradně na vývoj, výrobu a obchod s čerpacími agregáty. Svě výrobky dodává přibližně z jedné třetiny na český a slovenský trh a další dvě třetiny vyváží do balkánských zemí, států bývalého Sovětského svazu, na Blízký východ, do Egypta a některých dalších afrických zemí. Středně velká firma z regionu střední Moravy zaměstnává šedesát pracovníků, z nichž patnáct pracuje ve výrobě, sedm ve vývoji a konstrukci. Její roční obrat se pohybuje kolem deseti milionů eur.

zahraničních firem na tamějších trzích je kvalitní zástupce, který zná místní trh, jazyk, mentalitu i obchodované produkty. Naše exportní plány se začaly zhmotňovat v roce 2012, kdy posílení přímých prodejů umožnil přesun výroby čerpacích agregátů v rámci skupiny Renetra Group pod všechovickou Renetru a navázání spolupráce s egyptskou společností jako výhradním zástupcem v regionu Blízkého východu a severní Afriky. Orientace na tyto trhy ještě vzrostla v souvislosti se sankcemi EU vůči Rusku a některým státům bývalého Sovětského svazu, kam jsme ročně exportovali zboží za téměř dva miliony eur a kde nám postupně klesly prodeje až o devadesát procent," říká obchodní ředitel Zdeněk Štěpánek.

V posledních letech se prodeje průmyslových čerpadel pod značkou Renetra v Egyptě pohybují s ohledem na počet a velikost zakázek v hodnotě půl až jeden a půl milionu eur ročně. Egyptský trh patří mezi ty, které se po globálním covidovém šoku vzpamatovávají rychleji. Letos v červenci egyptská vláda

pod patronátem prezidenta Abdala Fattáha Sísího představila národní megaprojekt Haya Karima na rekonstrukci egyptského venkova. Jeho součástí je rovněž rozvoj sektoru vodohospodářství, odpadního hospodářství, zavlažování orné půdy a zajištění energetické soběstačnosti venkova, výstavby infrastruktury apod.

„Na egyptském trhu se naši společnosti nabízí řada zajímavých příležitostí a je na nás, jak dokážeme vyhovět vysoké dynamice poptávky. Egypťané již tradičně vnímají české výrobky jako kvalitativně srovnatelné s naší německou konkurencí, přitom za lepší ceny. V poslední době zaznamenáváme nejen rostoucí objem objednávek, ale také extrémní tlak na termíny dodávek, které jsou někdy i při nejlepší vůli nereálné. S naším místním zástupcem proto hledáme cesty, jak u zakázkového zboží vyhovět náročným dodacím lhůtám, neslevit na kvalitě a v rozumné míře se vyrovnat s výrazným růstem cen nerostných surovin a v důsledku toho i komponentů, energií a dopravy,“ pokračuje obchodní ředitel.

V pozici finálního dodavatele

Výrobní portfolio Renetry však pokrývá mnohem širší odběratelské spektrum než jen vodohospodářskou, odpadní a ekologickou infrastrukturu. Nejčastějšími zákazníky jsou firmy, které se specializují na zpracování ropy a zemního plynu, energetiku, výrobu dusíkatých a fosforečných hnojiv a výrobu plastů. Odbyt tvoří z pětadvaceti až třiceti procent dodávky pro české a slovenské inženýrové společnosti, další produkce směřuje přes místní zastoupení do Ruska, Srbska, Rumunska,

Egypta a Iráku. Aktuálně firma pracuje na průzkumech trhu Ugandy a Kamerunu a napřesrok připravuje expanzi do Nigérie.

„Naši předností doma i v zahraničí je jedinečnost řešení šitých na míru každému zákazníkovi a komplexnost zakázek od návrhu až po zaškolení obsluhy, servis a financování. Abychom obchodní případy nezatežovali případnými riziky, která plynou z platební neschopnosti odběratele, využíváme platebních nástrojů, jako jsou dokumentární akreditivy, případně cash against documents,“ zdůrazňuje individuální přístup ke klientele manažer.

Zakázková výroba má ve srovnání se sériovou výrobou svá specifika. Na jedné straně omezené možnosti využití robotizace a automatizace, na druhé silný důraz na vývoj a konstrukci produktů v souladu s požadavky jednotlivých zákazníků. Hlavními kritérii, na něž se soustředí pozornost klientů bez ohledu na teritorium, je kromě účinnosti hydraulické části čerpadla a motorů především spolehlivost výrobků a snižování jejich energetické náročnosti.

Významným mezníkem firmy na cestě k větší konkurenceschopnosti byl rok 2014, kdy uvedla do provozu nový kompletačně-výrobní závod o ploše 2500 m² s administrativním zázemím na tisíci metrech čtverečních ve Všehovicích nedaleko Hranic na Moravě. Ve svých plánech věnovala zvláštní pozornost zřízení a vybavení testovacího pracoviště, které se stalo jedním z nejmodernějších testovacích center na čerpadla v Evropě. ■

TEXT: VĚRA VORTELOVÁ
FOTO: ARCHIV RENETRY

Instalace čerpadla pro stanici pitné vody v egyptském Suez v roce 2017

NEVÝZNAMNÝ FARAON, KTERÝ ZMĚNIL SVĚT

Jméno Tutanchamon je dnes světoznámé, ale proč? Vždyť tento faraon za své vlády nic významného nedokázal. Do historie se zapsal až tisíce let po své smrti, když jeho hrobku objevili Howard Carter a lord Carnarvon. Jednalo se totiž o průlomový objev. Za prvé šlo o hrobku, z níž bylo poměrně málo ukradeno (hrobky významnějších faraonů byly často vykradeny kompletně), a za druhé je zde onen nádech tajemna vyvolaný osudem některých objevitelů. Tento objev vyvolal senzaci, která ještě posílila onu odvěkou fascinaci starým Egyptem. Ta ostatně přetrvala od časů Říše římské až do dnešních dnů.

Začátek od nuly

Howard Carter se narodil roku 1874 jako jedenácté dítě malíře Samuela Cartera. Třebaže se mu dostalo jen omezeného vzdělání, byl velmi talentovaný kreslíř. A právě jeho nadání mu navždy změnilo život. Díky přímluvě lady Mary Amherstové, mimochodem nadšené sběratelky egyptských artefaktů, se ve svých sedmnácti letech dostává do Egypta jako asistent egyptologa Percyho Newberta. I zde na sebe upozorní kreslířským talentem při

kopírování výzdoby hrodek. Postupně pracuje na vykopávkách v Amarně a v chrámu královny Hatšepsut.

Osm let po svém příchodu do Egypta se stává inspektorem úřadu zabývajícího se starožitnostmi v Horním (tj. jižním) Egyptě. Během svého působení zde dohlíží nad vykopávkami v Thébách a Údolí králů. V roce 1904 je kvůli konfliktu s místními vykradači hrobů přeřazen na inspektorát Dolního Egypta. Ani tam se moc neohřeje, neboť o rok později odchází z úřadu definitivně. Stalo se tak po násilné konfrontaci mezi egyptskými strážci památek a skupinou francouzských turistů. Carter se totiž v následném sporu postavil na stranu Egyptanů, ale jeho nadřízení rozhodli ve prospěch Francouzů. Po svém odchodu se živil prodejem maleb a kreseb turistům.

Se stříbrnou lžičkou v ústech

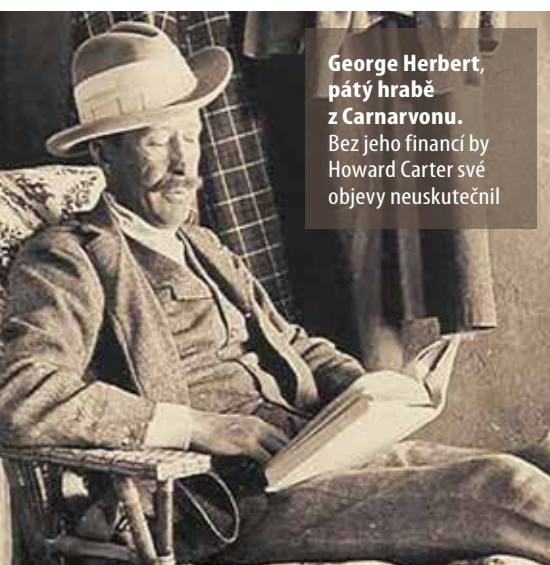
Sir George Herbert, pátý hrabě z Carnarvonu, se narodil roku 1866 a dostalo se mu nejlepšího možného vzdělání, konkrétně navštěvoval elitní školy v Etonu a Cambridgi. Ve svých dvaceti čtyřech letech se stal hrabětem, ale

jeho situace rozhodně nebyla růžová – byl značně zadlužen. To se vyřešilo roku 1895, kdy se oženil s Alminou Wombwellovou, nelegitimní dcerou Alfreda Rotschilda. Její věno bylo enormní, půl milionu liber (tedy asi jedna miliarda pět set milionů korun českých) a navíc její otec poplatil všechny Carnarvonovy dluhy. To mu umožnilo mimo jiné založit chovnou stáj dostihových koní v Highclere. Vzhledem k tradiční popularitě dostihů v Anglii zcela určitě neprodělal.

Osudový zlom však přinesla automobilová nehoda, v roce 1903 značně neobvyklý jev, při které utrpěl vážné zranění. Po zotavení mu jeho lékař doporučil, aby netrávil zimy v Británii, ale někde, kde je teplo. Lord Carnarvon se rozhodl pro Egypt, kde se začal zajímat o egyptologii. Jelikož však neměl žádné zkušenosti, musel najmout někoho, kdo je měl. Rozhodl se pro Howarda Cartera.

Pět let u Théb

Poprvé Carter pro Carnarvona pracuje na vykopávkách šlechtických hrobů u Théb. Klíčový zvrat nastává v roce

George Herbert, pátý hrabě z Carnarvonu. Bez jeho financí by Howard Carter své objevy neuskutečnil

Dům Howarda Cartera v Luxoru

1914 získáním licence na vykopávky v Údolí králů. Carter začíná se systematickým průzkumem naleziště, který však musí záhy přerušit. Po tři roky pracuje jako diplomatický kurýr a překladatel a až ke konci roku 1917 se vrací do Údolí králů.

Tandemu se však nedaří a o pět let později už Carnarvon začíná ztrácet trpělivost s věčným přehrabováním písku, jehož jediným výsledkem je vyprazdňování jeho bankovního konta. Nakonec se nechá přemluvit, aby vykopávky financoval ještě jednu sezonu.

Na poslední chvíli

V listopadu 1922 je na již prohledaném místě náhodou objevena schodišťová šachta a po jejím vyčištění následuje nález dveří opatřených faraonskou kartuší. Do Egypta přijíždí i Carnarvon, za jehož přítomnosti Carter vyseká díru ve dveřích a podívá se dovnitř. Když se ho lord ptá, jestli něco vidí, Carter odpoví: „Úžasné věci.“ Následně je hrobka slavnostně otevřena a může začít katalogizace. Je to téměř zázrak: našli nevykradenou faraonskou hrobku a v ní přes pět tisíc předmětů. Po dokončení průzkumu se vše připravuje na otevření pohřební komory, jenže pak nastanou komplikace.

Vykopávky jsou dočasně přerušeny ostrým sporem mezi Carterem a Carnarvonem o přístupu k egyptským úřadům. Carnarvon po nějaké době uzná, že Carter měl pravdu, a omluví

se. Práce jsou obnoveny a vše zdánlivě spěje ke zdárnému konci. Jenže pak lord Carnarvon onemocní a brzy umírá. Zvěsti přisuzují jeho smrt faraonově kletbě, stejně jako následnou smrt několika dalších objevitelů. Třebaže tato „teorie“ je už dávno vyvrácena, mnozí jí věří dodnes.

Egyptská vláda si v tu chvíli vykopávky nevybírávě přivlastní, ale Cartera nechává pracovat dál. Je otevřena pohřební komora a o dva roky později i faraonova rakev. Práce trvají do roku 1932. S jejich ukončením Carter odchází do důchodu a vrací se do Británie, ačkoli zimy nadále tráví v Egyptě. Jako ocenění mu egyptský král udělí Řád Nilu. Umírá roku 1939.

Legenda žije dál

Pravdou je, že objevitelé, kromě onoho řádu uděleného Carterovi, se od Britů ani Egyptanů ocenění nedočkali. Britská vláda na nález nijak nereagovala

a egyptská kategoricky odmítla přenechat objevitelům třeba jen část nálezů, ačkoli to tehdy bylo zvykem.

Přesto však jde o jeden z nejvýznamnějších archeologických objevů v Egyptě. Pravda, Tutanchamonova hrobka nebyla ničím ve srovnání třeba s hrobem Ramesse II., na rozdíl od něj však nebyla vyrabována. Předměty v ní nalezené tak mohly pomoci objasnit mnoho aspektů staré egyptské kultury a náboženství.

A jistě není tak docela nezajímavé, že v současnosti zaměstnává egyptology jiný Carterův objev, hrobka KV5. Zřejmě jde o hrobku synů Ramesse II. Podle odhadů má přes 150 místností a dosud není zcela prozkoumána. ■

TEXT: VOJTĚCH HŘEBÍK

FOTO: SHUTTERSTOCK A WIKIPEDIA

VOJTĚCH HŘEBÍK JE STUDENT GYMNÁZIA J. S. MACHARA
V BRANDÝSE NAD LABEM-STARÉ BOLESLAVI,
VÍTĚZ CELOSTÁTNÍCH STUDENTSKÝCH SOUTĚŽÍ O HISTORII

Morbidní fascinace mumiiemi

Zájem mnoha lidí o historii nebyl vždy zcela vědecký. V průběhu devatenáctého století se rozvinul okultistický kult zaměřený na Egypt, kdy byly kradeny mumie a prodávány evropským boháčům, a mnohdy ne do sbírky. Například ve Francii bylo běžné pořádání divokých večírků, jejichž zlatým hřebem bylo rozbalení mumii; špatně uložené pak snadno podléhaly zkáze. Ale mohlo být i hůř: mnohé byly rozemlety na výrobu „všeléků“, protože lidé věřili v jejich magickou moc. A bezpochyby nejbizarnější je pak výroba léků na erekci z rozemletých genitálií mumii. . .

Od „Zeleného Maroka“ k „Zelené generaci 2030“

Aby mohla jedna z obchodně nejzajímavějších a nejstabilnějších ekonomik na severu Afriky naplnit své ambiciózní plány, musí se především zbavit více než devadesátiprocentní závislosti na importu energetických surovin a energie. Pro naše firmy se tak otevírají velké příležitosti, jak monarchii pomoci její strategii naplnit.

Plán hospodářské obnovy přináší rychlé oživení

Marocká ekonomika rostla nepřetržitě od roku 1996. V roce 2020, téměř po čtvrtstoletí, došlo v důsledku celosvětové pandemie k přerušení konjunktury a poklesu ekonomiky o 6,3 %.

Dopady pandemie a způsob řízení státu v době krize ukázaly na největší slabiny marockého hospodářství, které postihlo také sucho a pokles vývozu fosfátů jako hlavního exportního artiklu. Nejvíce zasažené sektory marocké ekonomiky byly právě ty, které jsou závislé na zahraniční poptávce, především pak ze strany Evropské unie. Výrazný pokles zaznamenal turistický ruch s navazujícími službami a strojírenský průmysl (o 7 %), zejména letecký a automobilový, který ale již letos hlásí nárůst exportu o téměř 50 % v meziročním srovnání.

Po letošním celkovém ekonomickém oživení, na němž má zásluhu hlavně zemědělství, zpracovatelský průmysl

a postupně se zotavující cestovní ruch, se očekává, že růst reálného HDP se vrátí na úroveň roku 2019 ve výši 5,5 %. Podle prognóz může Maroko v roce 2022 dosáhnout předpandemické úrovně HDP, na níž naváže postupně zrychlování růstu v závislosti na úspěšné implementaci probíhajících i plánovaných reforem. Zajímavá bude implementace vládní strategie pro zemědělství „Green Generation 2030“ nového premiéra Azíze Achanúše, příslušníka ekonomické oligarchie země. Ovšem politická situace Maroka by mohla být v následujících letech křehčí kvůli rostoucím sociálním hrozbám.

Vláda začala realizovat plán hospodářské obnovy, který marocký král Mohammed VI. vyhlásil v červenci 2020. Kromě slibu reformy státních podniků schválila zákon, který uvádí do praxe univerzalizaci systémů sociální ochrany pro celou populaci, včetně zdravotního pojištění a rodinných příspěvků. Očekává se, že vládní fond bude katalyzátorem soukromých investic a poskytne kapitál

životaschopným malým a středním firmám působícím ve strategických sektorech marocké ekonomiky a bude financovat projekty komerční infrastruktury prostřednictvím partnerství veřejného a soukromého sektoru. V květnu 2021 byl představen nový model rozvoje, který upřednostňuje strukturální reformy na podporu konkurenceschopnosti a rozvoje soukromého sektoru, zlepšení kvality vzdělávání a zdravotnických služeb. Jeho cílem je posílení lidského kapitálu a prohloubení procesu decentralizace, jež mají napomoci k řešení územních nerovností a zachování přírodních zdrojů.

Preference zboží s vyšší přidanou hodnotou

Liberalizace zahraničního obchodu, zahájená v 80. letech, vystavila marocké průmyslové podniky těžké mezinárodní konkurenci, současně však usnadnila příliv zahraničního kapitálu a dovoz investičních zařízení a polotovarů potřebných

Půlmilionový přístav Rabat je hlavním městem Maroka a sídlem marockého krále a vlády

pro průmyslový rozvoj. Podmínkám světového trhu se snaží přizpůsobovat exportně zaměřená odvětví marockého průmyslu, především produkce oděvů či fosfátových derivátů (využití v high-tech oborech) a také automobilový a elektrotechnický průmysl či letecká výroba. Marocká vláda se rozhodla vytvořit program na podporu exportu s přidanou hodnotou Maroc Export Plus.

Země má dlouhodobě negativní bilanci zahraničního obchodu. Export je závislý nejen na zahraniční poptávce, hlavně ze strany EU, ale i na pohybech cen fosfátů.

Marockému exportu dominují auta a jejich součástky (13%) a také dráty a elektrické obvody (11%). Zemědělské a potravinářské produkty společně představují kolem 11% hodnoty exportovaného zboží (zejména mořské plody, rybí konzervy, citrusy a zelenina, především rajčata). Největší část marockého dovozu zaujímá zpracovaná ropa a automobily.

Tradičními obchodními partnery jsou EU (59% pokrývá hlavně Francie a Španělsko), Čína (6%) a USA (5%). Maroko si buduje pozici vstupní brány do subsaharské Afriky. Aktivně

Světová banka posunula Maroko na 53. místo ze 190 porovnávaných zemí z hlediska snadnosti podnikání. Podle klasifikace teritoriálního rizika OECD se jedná o kategorii 3.

podporuje obchodní vztahy se subsaharskými zeměmi, přičemž z geografických i jazykových důvodů akcentuje především západoafrické země.

Nejstřícnější partner EU

Z historického i geografického hlediska představuje Evropská unie pro Maroko největšího obchodního partnera. Země má s EU dlouhodobě záporné obchodní saldo. Důvodem je import výrobků s vyšší přidanou hodnotou. Opačným směrem se vyvážejí především automobily, ale také například zemědělské produkty. V roce 2020 činil obrat obchodní výměny EU s Marokem 35,1 mld. eur, v roce 2019 to bylo 39,5 mld. eur (z toho vývoz EU představoval 20 mld. eur, respektive 23 mld. eur).

Maroko je považováno za nejstřícnějšího arabského partnera EU ve Středomoří. V roce 2008 s ním byl formalizován tzv. statut avancé (přidružené členství) a v roce 1996 byla podepsána asociční

V současné době zaujímá Maroko, i přes svou přílišnou závislost na zemědělské výrobě a exportu fosfátů, šesté místo mezi africkými zeměmi z hlediska ekonomické výkonnosti

Casablanka je největší marocké město i přístav, žijí v něm více než 4 miliony obyvatel. Je hospodářským i kulturním centrem země

” MAROKO JE AKTUÁLNĚ
NAŠÍM DRUHÝM
NEJVĚTŠÍM OBCHODNÍM
PARTNEREM V AFRICE.

dohoda, která je v platnosti od roku 2000. Důležitým bodem ve vztahu EU a Maroka byla zemědělská a rybolovná dohoda. Jednání o Prohloubené a komplexní dohodě o volném obchodu (DCFTA) mezi EU a Marokem byla zahájena prvního března 2013 a pozastavena na žádost Maroka v roce 2014.

Zajímavá exportní alternativa

I když má Maroko velmi nasycený a konkurenční trh, představuje pro Českou republiku tradičního a stále důležitějšího obchodního partnera v regionu severní Afriky, jehož potenciál do budoucna ještě zesílí společně s rostoucí domácí ekonomikou, rozvojem domácí poptávky, veřejných investic a sektoru služeb. Maroko je podle objemu obchodní výměny naším 50. partnerem a 45. vývozní destinací. Aktuálně je naším druhým největším obchodním partnerem v Africe. V roce 2018 byla podepsána Dohoda o hospodářské

a průmyslové spolupráci mezi Českou republikou a Marockým královstvím.

Za posledních deset let se obrat vzájemného obchodu více než ztrojnásobil, přičemž vývozy rostou na obou stranách. Od roku 2007 je saldo naší obchodní výměny s Marokem přebytkové. K mírnému poklesu obchodní výměny došlo jen v důsledku pandemie covidu-19. V roce 2019 a 2020 činil obrat obchodní výměny ČR s Marokem 638 mil. dolarů a 565 mil. dolarů (z toho český vývoz představoval 430 mil. dolarů, respektive 339 mil. dolarů). Pro rok 2021 se očekává opětovný růst. Obrat obchodní výměny by se měl zvýšit o cca 70%. Čísla tak překonají i rekordní rok 2019.

České firmy hledají nové exportní trhy a Maroko je jednou ze zajímavých alternativ. Zájem o ně roste, i když byl

zaznamenán pokles vývozu osobních automobilů z ČR. Právě tato položka se nejvíce podílí na celkovém objemu českého exportu do Marockého království. Stále větší zájem je o výroby elektrotechnického a obranného průmyslu a o digitalizaci. Naše firmy jsou úspěšné také ve zdravotnictví (dodávky zdravotního materiálu a lůžek do nemocnic) a sklářství (světelné instalace v marrákešském hotelu La Mamounia). ■

TEXT: ANDREA HEVERLOVÁ
FOTO: SHUTTERSTOCK A ARCHIV MPO

ING. ANDREA HEVERLOVÁ, MBA, ODDĚLENÍ AFRIKY,
ASIE A AUSTRÁLIE, SEKCE EVROPSKÉ UNIE
A ZAHRANIČNÍHO OBCHODU, MPO ČR

Tradiční trh v Marrákeši

EXPORTNÍ POJIŠŤOVNA EGAP POJISTILA EXPORT ZA JEDEN BILION KORUN

Objem vývozu českých exportérů podpořené pojišťovnou EGAP dosáhl jednoho bilionu korun. Jedná se o součet všech obchodních případů, které pojišťovna realizovala za 29 let své existence. Čeští exportéři s jejím pojištěním za tu dobu vyvezli své zboží do 130 zemí světa.

„Třináctiferná číslovka jeden bilion v sobě zahrnuje nejen velké investiční celky realizované českými exportéry v zahraničí, ale také dodávky například dopravních prostředků a dalšího zboží s vysokou přidanou hodnotou. Jsou to ovšem i zakázky malých a středních firem, které začínají už na stu tisíce korun. A v posledním roce do výčtu přibyla i pomoc záručního programu Covid Plus na pomoc exportujícím firmám zasaženým pandemií,“ vypočítává předseda představenstva EGAP Jan Procházka.

Úplně první pojistná smlouva, kterou exportéři v pojišťovně podepsali, představovala v roce 1993 dodávku pro petrochemický závod v Jordánsku za téměř 3 miliony dolarů. Mezi historicky

Největší část vývozu pojištěného EGAPem připadá na zakázky z oblasti strojírenství (289 mld. korun), energetiky (264 mld. korun) a dopravy (217 mld. korun). V posledních pěti letech rychle přibývá podpořené vývozu z odvětví agroexportu (26 mld. korun) a zdravotnictví (23 mld. korun).

největší obchodní případy patří například modernizace železniční tratě v Ázerbájdžánu. Od roku 2011 tam české firmy s pojištěním EGAP modernizovaly přes 900 kilometrů železnice za 750 milionů eur. Dále jsou to vodní elektrárny společnosti Energo-Pro v Gruzii, Bulharsku a Turecku. Letos dokončený projekt turecké elektrárny Alpaslan 2 v hodnotě 600 milionů dolarů přitom představuje největší českou investici v Turecku od roku 1989 a zároveň největší českou porevoluční investici do vodní energie.

Celkový počet firem, které EGAP pojistil, je 675. Je ovšem prakticky nemožné propočítat, kolika českým firmám dosud pomohl, protože v případech velkých obchodních případů se nejedná jen o pomoc kontraktorovi, ale také všem dalším firmám, které se na zakázce podílejí. „Například aktuální výstavby nemocnic společností Vamed v Ghaně za 1,8 miliardy korun či v Trinidadu a Tobagu za 780 milionů korun znamenají zakázky pro desítky dalších českých firem, které se na projektech také podílejí,“ dodává Jan Procházka.

Nejžádanějšími pojišťovacími produkty jsou dlouhodobě pojištění vývozního

Celkem EGAP podpořil vývoz českých exportérů do 130 zemí světa, od Austrálie až po Zambii. V letošním roce navíc dosáhl rekordu, aktuální počet zemí, do kterých teď směřují pojištěné dodávky, je 48. Od začátku roku pojišťovna podpořila 97 exportujících firem. Vysoký zájem o pojištění vyvolává pandemie a s ní související ekonomické dopady.

odběratelského úvěru a pojištění investic v zahraničí. Dohromady tyto dva produkty představují zhruba tři čtvrtiny objemu pojištěného vývozu. Loni do nabídky dvacítky produktů pojišťovny přibyla záruky Covid Plus určené velkým exportujícím firmám, které se vinou pandemie dostaly do obtížné situace. Dosud EGAP schválil 125 záruk v objemu 25 miliard korun. ■

ZDROJ: EGAP
ILUSTRACE: SHUTTERSTOCK

Tamer El-Sibai:

MAROKO MI PŘIROSTLO K SRDCI

Díky své strategické poloze je Marocké království označováno za jednu z bran do Afriky. Toho využívá řada evropských firem, které tam přesunuly výrobu nebo založily pobočky. „Maroko by chtělo tuto pozici v budoucnosti ještě více posílit a stát se významnou destinací pro byznys a investice,“ říká Tamer El-Sibai, ředitel CzechTrade Maroko v rozhovoru pro TRADE NEWS.

Ing. Tamer El-Sibai,
ředitel CzechTrade Maroko

Maroko je nám geograficky hodně blízko. Vždyť přes Gibraltar je to do Evropy pouhých čtrnáct kilometrů. Odráží se tento fakt dostatečně i v obchodních vztazích?

Marocké království mělo a stále má na evropský kontinent úzké vazby. Právě jeho zeměpisná poloha umožňuje velmi snadný pohyb zboží. Navíc na severu Maroka byl v posledních letech vybudován největší africký přístav Tanger Med.

Ten nyní zajišťuje především vývoz osobních automobilů vyrobených v Maroku do Evropy.

Neopomenutelnou součástí strategie hospodářského a sociálního rozvoje Maroka jsou zahraniční vztahy. Důkazem o zahraničním vlivu jsou mnohé rozvojové projekty, půjčky, investice a dohody o volném obchodu, které Maroko uzavírá nejen se zeměmi v regionu severní

Afriky. Dohody o volném obchodu zahrnují evropsko-středomořskou dohodu o zóně volného obchodu s EU, dále arabskou zónu volného obchodu s Egyptem, Jordánskem a Tuniskem nebo také dohodu o volném obchodu s USA.

Česká kvalita je v Maroku ceněna

Jaký zvuk má v Maroku Česko?

Maročtí obchodníci znají dobře Českou republiku a české výrobky. Můžeme těžit jak z dobrých vztahů s Marokem, tak i z toho, že naše produkty jsou zde vnímány jako velmi kvalitní.

Mohl byste jmenovat nějaké obory, na které by se nyní měli čeští exportéři zvláště zaměřit?

Předně bych uvedl stavebnictví, které je provázané s ostatními sektory. Se stále se rozvíjející ekonomikou je třeba budovat dopravní infrastrukturu, která usnadní propojení uvnitř země i navenek. Intenzivně tu probíhá výstavba a modernizace dálnic a silnic, železničních tratí (například vysokorychlostní trať mezi Casablankou a Tangerem), lodní dopravy, přístavů i městských projektů (třeba nové tramvaje ve velkých městech). Nemohu opomenout ani výstavbu bytů a hotelů. Zde se tedy nacházejí významné možnosti zapojení pro české firmy.

Dalšími perspektivními obory jsou potravinářství a zemědělství, které se významnou měrou podílejí na celkovém HDP, zaměstnávají velkou část obyvatelstva a generují čtvrtinu vývozu Maroka. V poslední době sílí snahy o produkci potravin s vyšší přidanou hodnotou,

což vytváří příležitost pro české výrobce strojů na výrobu a zpracování potravin.

S plánovanou modernizací zavlažovacích systémů, které promění méně produktivní pastviny v ornou půdu, se objevují nové příležitosti také v zemědělských a vodohospodářských inovativních technologiích obecně.

A co energetika, na niž se zaměřuje toto vydání našeho magazínu?

Také Maroko upouští od tradičních energetických zdrojů. Snaží se nahradit téměř výhradní dovoz fosilních paliv výrobou energie z obnovitelných zdrojů, diverzifikovat energetický mix, a získat tak větší soběstačnost. Navíc zvyšující se životní úroveň obyvatelstva a rostoucí průmyslová výroba jdou ruku v ruce se stoupající spotřebou energie. Vzhledem ke geografickým podmínkám se budou využívat zejména solární a větrné elektrárny. Příležitostí pro české firmy je v tomto

Díky teritoriální blízkosti Maroka a asociační dohodě se na české zboží vztahují nulová nebo velmi nízká cla. I to může motivovat české firmy k uzavření spolupráce s marockými partnery, kteří operují ve více než 45 afrických zemích a v mnoha z nich jsou nadmíru úspěšní.

ohledu hned několik – od dodávek komponentů až po kompletní výstavbu a řízení celých projektů.

Z Maroka dál do Afriky

Můžete uvést příklady marockých firem, které jsou úspěšné na jiných afrických trzích?

Marocké firmy si za posledních dvacet let vybudovaly velmi slibné ekonomické vztahy s různými zeměmi na africkém kontinentu. Ty pak v průběhu let upevňovaly pragmatickým, rozvázným a progresivním přístupem.

V těžce době Maroko zahájilo investice do afrického letectví, telekomunikací, digitalizace, finančních služeb. Dále následovaly sektory nemovitostí a stavebnictví, po nich zemědělství a potravinářství, což zemi umožnilo stát se druhým největším investorem v západní

a střední Africe. Velkými hráči na trhu jsou marocké stavební společnosti Somagec a Groupe Addoha, ve farmácii společnost Sothemam nebo v pojišťovnictví Saham.

Osobní vztahy jsou základ

Na jaká kulturní nebo obchodní specifika je potřeba se připravit?

Pro české firmy je důležité uvědomit si odlišnou formu obchodních jednání, která je vlastní zemím Maghrebu. Obchodní kultura je ovlivněna arabskými, berberskými, francouzskými a středomořskými prvky. Vždy mějte na paměti, že osobní kontakt je tu velmi ceněný. Pro seznámení se s novým obchodním partnerem je vhodné být představen prostřednictvím společného kontaktu. Ostatně většina marockých obchodníků preferuje seznámení se se zahraničními partnery ještě před vlastním jednáním o obchodu. Pozitivní první dojem usnadní následné vyjednávání. Osobní vztahy zde hrají významnou roli.

Obchodním jazykem je většinou francouzština, ale najdete i obchodníky, kteří ovládají pouze arabštinu. Je tedy třeba mít k dispozici překladatele, pokud jazyk neovládáte. Před vstupem na marocký trh je vhodné připravit si materiály ve francouzském nebo arabském jazyce.

Hierarchie je tu plně respektována. Důležitá rozhodnutí musíte konzultovat s nejvyšše postaveným zástupcem firmy. Maročané neradi říkají ne, proto vnímejte náznaky nesouhlasu a potvrďte si přijaté závěry.

Dále je třeba počítat s tím, že schůzky jsou spíše delší a se stejným obchodním protějškem mohou probíhat i vícekrát týdně, přičemž časový harmonogram nemusí být vždy dodržován. Většina

obchodních jednání začíná neformálním small talkem. Vyvarujte se náboženských a politických témat.

Na rozdíl od ostatního arabského světa je marocký pracovní týden stejný jako v Evropě. Avšak pátky jsou sváteční a není vhodné si na tento den sjednávat schůzky, stejně jako v období ramadánu. Pro čas schůzky je vhodné volit dopoledne po desáté hodině a počítat s často pozvolným průběhem až do odpoledne.

Jak už jsem zmínil, základem úspěšného jednání je osobní setkání. Komunikace pomocí telefonu nebo mobilní aplikace WhatsApp je daleko rozšířenější než e-mail. Dalším praktickým nástrojem pro získání kontaktů jsou účasti na veletrzích a podnikatelských misích.

Oproti jiným arabským zemím se Maroko zdá být tolerantnější a otevřenější zemí. Můžete to ze své zkušenosti potvrdit? Co na něm máte vy sám nejraději?

Maroko je země, kde se prolíná několik kultur. Značný vliv tu mají i Evropané. Ano, oproti jiným arabským zemím je tolerantnější. Například práva žen jsou v řadě oblastí na podobné úrovni jako v evropských zemích. Pracovní trh je pro ně otevřen ve všech oblastech. I takových, jako je pilotování letadel, řízení autobusů, nebo tu třeba potkáte policejní příslušnice, což se nedá říct o všech zemích Afriky a Blízkého východu.

Tato země mi přirostla k srdci. Jednak díky pohostinnosti a vřelosti místních lidí, jednak architekturou, krásnými mozaikami a skvělou kuchyní. To je ale jen zlomek toho, čím je zajímavá a okouzluje. ■

ZA ROZHOVOR DĚKUJE JANA JENŠÍKOVÁ
FOTO: ARCHIV CZECHTRADE A SHUTTERSTOCK

MAROKO:

PRŮKOPNÍK NA CESTĚ K OBNOVITELNÝM ZDROJŮM ENERGIE S AMBICÍ STÁT SE ENERGETICKÝM LÍDREM V REGIONU

Přístup Marockého království k obnovitelným zdrojům energie (OZE) je dávaný za příklad, zejména díky solárním projektům, z nichž některé patří k největším na světě. Obnovitelné zdroje tvoří asi dvě pětiny veškeré instalované kapacity pro výrobu elektrické energie a království je ve světě velebno pro své kroky vedoucí k dekarbonizaci. Maroko zároveň pokrývá až 90 %¹ ze svých energetických potřeb dovozem fosilních paliv, zejména uhlí a ropy, ze třetích zemí, což ho řadí na první místo v severní Africe. I za účelem zajištění energetické bezpečnosti země a snížení závislosti na dovozu plánuje Maroko dále do obnovitelných zdrojů investovat.

Potenciál, závazky a cíle

Národní energetická strategie z roku 2009 stanovila ambici, aby 42% celkové instalované kapacity v roce 2020 bylo z obnovitelných zdrojů energie. Maroko nakonec tento cíl nenaplnilo: OZE vloni tvořily „jen“ 33% celkové instalované kapacity, resp. 3,5 GW.² Pro srovnání: v ČR byl v roce 2020 součet kapacit solárních, větrných a vodních elektráren stejný.

Potenciál pro větrnou energii je v Maroku vynikající s ročním průměrem rychlosti větru přesahující 9 m/s podél jeho 3500 kilometrů dlouhého pobřeží. Co se týče solární energie, země disponuje 3000 hodinami slunečního záření ročně s možným výnosem až 5,5 kWh/m²/den. Podle prezentovaného modelu by Maroko do roku 2030 mohlo dosáhnout kapacit až na 4 GW větrné energie a přes 4,7 GW energie sluneční.³

V červnu 2021 Maroko aktualizovalo svůj klimatický závazek k OSN příslibem, že do roku 2030 sníží emise skleníkových plynů o 17 až 18% ve srovnání se scénářem „business as-usual“. Navíc se od té doby zavázalo, že do roku 2030 zvýší podíl instalované kapacity OZE na 52%, což dělá marocký program pro čistou energii jedním z nejambicióznějších v regionu Blízkého východu a severní Afriky. Tento cíl by mělo pomoci

1 International Trade Administration, Morocco – Country Commercial Guide, Energy, říjen 2021

2 International Renewable Energy Agency, Morocco – Energy profile, září 2021

3 Azeroual et al., Renewable energy potential and available capacity for wind and solar power in Morocco towards 2030, Engineering Science and Technology Review, 2018

naplnit přibližně 10 GW plánované nové kapacity OZE mezi lety 2018 a 2030.⁴

Energetická politika a legislativní kroky

Pro podporu investic do obnovitelných zdrojů je důležité příznivé podnikatelské prostředí a stabilní energetická politika a regulace. V roce 2009, kdy byla schválena Národní energetická strategie, podniklo Maroko tímto směrem hned několik legislativních kroků. Schválené zákony navýšily práh kapacity pro vlastní výrobu z 10 na 50 MW, poskytly právní rámec pro rozvoj OZE, umožnily exportovat vyrobenou elektřinu do národní sítě a okolních zemí a umožnily producentům elektřiny s kapacitou přes 300 MW i prodat přebytečnou energii Národnímu úřadu pro elektřinu a pitnou vodu (ONEE), marockému operátorovi elektrické sítě.⁵ V neposlední řadě Marocké království také vynaložilo značné úsilí na snížení státní podpory pro fosilní paliva. Ušetřené peníze z dotací byly využity na vzdělávání a k zavedení systému zdravotního pojištění. Finanční podpora pro ropné produkty se však stále pohybuje kolem 3,4 miliardy dolarů ročně.⁶

Pokud jde o financování konkrétních projektů, byl přijat inovativní finanční mechanismus založený na modelu veřejno-soukromého partnerství (*PPP – public private partnership, pozn. autora*), který byl zásadní pro odstranění rizik spojených s financováním.

Další kroky pro úspěšnou klimatickou politiku

I přes velký pokrok Maroka v oblasti OZE země vyrábí stále 66% elektřiny z uhlí. Mezi lety 2017 až 2018 bylo navíc přidáno více nových uhelných kapacit (1,38 GW) než všech nových kapacit obnovitelných zdrojů dohromady.⁷ Kromě toho Maroko také podniklo kroky k prodloužení životnosti těch stávajících. V lednu 2020 se Národní úřad pro elektřinu a pitnou vodu dohodl na prodloužení smlouvy o nákupu elektřiny z uhelné

Největší solární elektrárna Noor

Solární elektrárna u města Ouarzazate, také nazývaná Noor (arabsky světlo), je největším projektem koncentrované solární energie na světě s kapacitou 510 MW. Jde o velmi rozdílnou technologii, než je fotovoltaika, kterou známe z Evropy. Projekt Noor se rozprostírá na 3000 hektarech pokrytých obrovskými zakřivenými zrcadly, jež koncentrují sluneční paprsky směrem k centrální věži s tekutinou, která se pak používá k produkci elektřiny. Elektrárna je také schopna skladovat sluneční energii ve formě ohřáté roztažené soli, což umožňuje výrobu elektřiny i v noci.

elektrárny Jorf Lasfar o výkonu 2 GW na dalších 17 let. Na letošní klimatické konferenci COP26 v Glasgow se ovšem Maroko přidalo k zemím, které si daly závazek nestavět žádné nové uhelné elektrárny, což je krok správným směrem k naplnění cílů Pařížské dohody.

Maroko svůj dekarbonizační potenciál zdaleka nenaplnilo. Hlavně v oblasti dopravy, která pohlcuje největší část energie s 37% z celkové finální spotřeby. V listopadu 2018 se stalo první africkou zemí, která zprovoznila vysokorychlostní železniční spojení, když uvedlo do provozu trať mezi Rabatem, Tangerem a Casablankou. Stejně tak země plánuje v Casablance a Rabatu rozšířit tramvajovou síť. První dobíjecí stanice pro vozidla na elektrický pohon byla instalována na dálnici mezi Tangerem a Agadirem. Země má také značný potenciál vyrábět elektromobily

pro export i pro místní trh. Francouzští výrobci automobilů Renault a skupina PSA (vyrábí vozy Citroën a Peugeot) již v Maroku vyrábějí 500 tisíc vozů ročně.⁸ Neexistují však žádné národní cíle pro rozvoj elektromobility, a Maroko má tak k dekarbonizaci dopravního sektoru stále velmi daleko.⁹

Co je to zelený vodík?

Ze čtyř druhů vodíku (šedý, modrý, zelený, fialový) je zelený vodík k životnímu prostředí nejméně škodlivý. Vzniká totiž pomocí obnovitelných zdrojů a při výrobě se neuvolňují skleníkové plyny. Jeho masivnější využití však limituje potřeba nákladných zpracovatelských technologií, kvůli které je jeho cena zatím hodně vysoká.

4 IEA/IRENA Renewables Policies Database, Morocco Renewable Energy Target 2030, říjen 2019

5 Economic and Social Commission for Western Asia, Case study on policy reforms to promote renewable energy in Morocco, 2018

6 Alami Aida, How Morocco went big on solar energy, BBC, listopad 2021

7 IRENA, Renewable Energy Transition in Africa, 2020

8 IRENA, Renewable Energy Transition in Africa, 2020

9 Climate Action Tracker, Morocco, Energy Supply, 2021

Zelený vodík

V návaznosti na rozmach obnovitelných zdrojů v zemi začalo Maroko v posledních letech prozkoumávat možnosti výroby tzv. zeleného vodíku. Prvním potenciálním investorem do tohoto průzkumu je Německá federace, která v Maroku prostřednictvím své rozvojové banky (KfW) i soukromých investorů podpořila již nejen jeden projekt zelené energie.

V červnu 2020 podepsal německý ministr ekonomické kooperace a rozvoje s marockým velvyslancem v Berlíně dohodu o spolupráci v oblasti zeleného vodíku. V pilotním projektu se MASEN, marocká agentura pro udržitelnou energii s vazbami na královskou rodinu, zavázala k výrobě zeleného vodíku ve schématu „Power-to-X“ s cílem postavit solární elektrárnu o kapacitě 100 MW, která bude výrobu pohánět. Zároveň se počítá s výměnou know-how mezi oběma zeměmi a podporou inovací založením výzkumné platformy zkoumající možnosti výroby nejen vodíku, ale i dalších zelených paliv.

Německé investice do zeleného vodíku se mají celkově vyšplhat až na 300 milionů eur a měly by zajistit budoucí export této komodity do Evropy¹⁰, v této chvíli jsou však na bodě mrazu. Maroko od vodíkové dohody s Německem odstoupilo v rámci širšího ochlazení vztahů. To nastalo ve chvíli, kdy z Berlína zazněla kritika na vývoj situace

na sporném území Západní Sahary. Budoucnost spolupráce tedy závisí na křehké diplomacii.

Maroko se však svých plánů nevzdalo. Například v červnu letošního roku uzavřel Rabat smlouvu s Mezinárodní agenturou pro obnovitelnou energii (IRENA), která má za cíl prohloubit analýzu a výzkum v oblasti obnovitelných zdrojů a zeleného vodíku. Maroko se zároveň pod záštitou IRENA stalo facilitátorem Rámce spolupráce pro zelený vodík (Collaborative Framework for Green Hydrogen)¹¹, který nejen poskytuje platformu pro sdílení zkušeností s vývojem výroby zeleného vodíku, ale je také předzvěstí budoucího obchodování s tímto bezemisním palivem.

Otázka plynu – utvrzení pozice

Pro Maroko je důležitá ne-li produkce, tak alespoň podíl na transportu konvenčních paliv, a to zejména zemního plynu. Jeho megaprojektem je plynovod mezi Nigérií a Marokem. Ten bude prodloužením již existujícího Západoafrického plynovodu, který v současnosti dodává plyn do Beninu, Toga a Ghany. Do Maroka povede podél západního pobřeží Afriky přes Pobřeží slonoviny, Libérii, Sierru Leone, Guineu, Guineu-Bissau, Gambii, Senegal a Mauritanii. Dohromady bude tato stavba dosahovat délky 5660 kilometrů,

a to bez plánovaného prodloužení do Evropy přes Španělsko. Výstavba začala v červnu letošního roku, potrvá 25 let a bude stát 25 miliard dolarů.¹²

Závěrem

Maroko se staví jako lídr v oblasti čisté energie s potenciálem exportovat elektřinu a paliva do Evropy a nové technologie do dalších afrických zemí. Mnozí se ale obávají, že příliš exportně orientovaný sektor by mohl být na úkor místních obyvatel, lokální energetické transformace nebo vodních zdrojů. Maroko tedy čeká na tomto poli ještě složitá cesta. ■

TEXT: JAN SVOBODA A ADÉLA SYSLOVÁ

FOTO: SHUTTERSTOCK

JAN SVOBODA JE PROJEKTOVÝ KOORDINÁTOR A ANALYTIK VÝZKUMNÉHO CENTRA ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY, KDE SE VĚNUJE EVROPSKÝM ENERGETICKÝM TRHŮM, ENERGETICKÉ TRANSFORMACI A NÍZKOUHLÍKOVÝM ZDROJŮM ENERGIE. ZÁROVEŇ PŮSOBÍ JAKO WASH SUPPORT OFFICER PRO UNICEF, KDE JE SOUČÁSTÍ TÝMU ZAJIŠŤUJÍCÍHO DODÁVKY VODY A DALŠÍ SLUŽBY PRO SYRSKÉ UTEČENECKÉ TÁBORY. ABSOLVOVAL MAGISTERSKÝ OBOR INTERNATIONAL ENERGY NA PARIŽSKÉ UNIVERZITĚ SCIENCES PO

ADÉLA SYSLOVÁ JE ANALYTIČKA VÝZKUMNÉHO CENTRA AMO, KDE SE ZABÝVÁ TĚMATY SPOJENÝMI S MITIGACÍ ZMĚN KLIMATU A UDRŽITELNÝM ROZVOJEM. SPECIALIZUJE SE NA OBLAST BLÍŽKÉHO VÝCHODU A SEVERNÍ AFRIKY. ABSOLVOVALA OBOR MSc DEVELOPMENT STUDIES NA SOAS UNIVERSITY OF LONDON

10 Germany forges global hydrogen alliances, En:former, listopad 2021

11 IRENA, Morocco and IRENA Partner to Boost Renewables and Green Hydrogen Development, červen 2021

12 Global Energy Monitor Wiki, Morocco-Nigeria Gas Pipeline

EVROPSKÁ TAXONOMIE, POVINNOST I PŘÍLEŽITOST

Při jednání s bankou o nových projektech se stále častěji operuje s pojmy jako udržitelnost či taxonomie. Co to vlastně je a co to pro firmy znamená?

Květuše Křivánková, finanční ředitelka, BUZULUK a.s.

ODPOVÍDÁ JAN HANUŠ,
JEDNATEL KB ADVISORY

Co je environmentálně udržitelné

Taxonomie EU je zjednodušeně řečeno nástrojem, který firmám, investorům, finančním institucím a státní správě pomáhá vyjasnit, jaké hospodářské činnosti nejvíce přispívají k plnění cílů EU v oblasti životního prostředí vytyčených v pařížské klimatické dohodě a cílů udržitelného rozvoje OSN. Je také nástrojem pro zvýšení transparentnosti aktivit firem a finančních institucí a rovněž pro předcházení praktikám tzv. greenwashingu. Ten můžeme definovat jako dezinformaci nebo zavádějící informování o environmentálně pozitivním dopadu nějakého produktu nebo služby.

Evropská taxonomie pro udržitelnost vznikla v rámci snahy starého kontinentu o přechod k udržitelnému hospodářství a je z tohoto pohledu součástí celé řady dalších opatření. Těmi jsou mimo jiné European Green Deal, akční plán pro financování udržitelného růstu nebo třeba nová strategie udržitelného financování.

Jak má taxonomie firmám pomáhat v praxi? Tento jednotný systém klasifikace převádí environmentální cíle EU na konkrétní kritéria, podle nichž je pak možné ekonomickou činnost označit za udržitelnou.

Nejdřív velké firmy

Taxonomie EU představuje komplexní soubor opatření, která budou do praxe zaváděna postupně. Nařízení vstoupilo v platnost v červenci 2020, účinnosti nabude 1. ledna 2022 a v první fázi se bude týkat:

- účastníků finančního trhu;
- podniků s více než pěti sty zaměstnanci, které členské státy označí za tzv. subjekty veřejného zájmu;
- podniků označených za subjekty veřejného zájmu, které jsou mateřským podnikem velké skupiny a mají více než pět set zaměstnanců.

V praxi se bude týkat zhruba jedenácti tisíc unijních firem. U velkých podniků, subjektů finančních trhů a dalších bude tedy sledován dopad jejich aktivit na životní prostředí a následně reflektován v příslušných zprávách. Později se totéž bude vztahovat na více než padesát tisíc firem v Unii, tedy například na ty s minimálně dvěma sty padesáti zaměstnanci atd.

Nejste „v tom“ sami

Povinnosti spojené s novou legislativou významně dopadají i na banky. Třeba KB již má stanovenou svou ESG strategii a zveřejňuje tzv. nefinanční report o dopadech své činnosti na životní prostředí na webu. Zkušenosti z tohoto procesu se snažíme využít při asistenci našim klientům, kteří si nastavují svou vlastní ESG strategii a další cíle. V roli poradce jim tak pomáháme například v oblasti energetické účinnosti, při měření uhlíkové stopy či v rámci odpadových a vodních auditů nebo dotačního poradenství.

V neposlední řadě budou banky v zelené tranzici ekonomiky plnit svou roli financujících subjektů. Kromě tradičních produktů, kam řadíme i úvěry a záruky od skupiny Evropské investiční banky, budou využívány i nové typy produktů vázaných přímo na projekty v oblasti ESG. Půjde především o zelené či sociální dluhopisy nebo úvěry, popř. dluhopisy vázané na cíle udržitelnosti atd. V rámci těchto produktů se firma zaváže ke splnění určitých cílů, které povedou ke snížení dopadů její činnosti na životní prostředí (např. úspory vody, energií, výstavba OZE, apod.) nebo zlepšení v oblasti sociální (např. péče o zaměstnance). Díky tomuto závazku má šanci získat výhodnější úrokové podmínky ze strany bank nebo investorů (např. u dluhopisů).

Stojí za pozornost

Do ČR přijde v období let 2021 až 2027 historicky největší balík dotací, cca 960 mld. korun, a přibližně polovina z něj bude směřovat do oblasti investic s pozitivním dopadem na životní prostředí. Právě díky rozumnému nastavení strategie a konkrétním investicím do zlepšení ekologického profilu firmy a propojením s dotacemi se z nové povinnosti stává zajímavá investiční příležitost!

V každém případě je jisté, že zelená tranzice ekonomiky je proces, který bude mít dopad do všech ekonomických odvětví a velice rychle se propíše do běžného fungování všech firem. Rádi vám neformálně pomůžeme se základní orientací nebo pak i s řešením konkrétní strategie nebo projektu. ■

TEXT: JAN HANUŠ

FOTO: ARCHIV KB A SHUTTERSTOCK

Kogenerační jednotka KE-MNG 70 o elektrickém výkonu 70 kW instalovaná ve výtopně CZT

Václav Klein:

TRANSFORMACE ENERGETIKY JE VĚCÍ CELÉ SPOLEČNOSTI

Resilience je termín, na který by si měla česká společnost zvyknout. Podle odborníků totiž může odklon průmyslu od uhlí i v České republice zvýšit do konce tohoto desetiletí ceny elektřiny až o šedesát procent. Efektivním řešením, jak si v rámci energetického mixu posílit vlastní výrobou elektrické energie a tepla energetickou odolnost, může být zejména pro segment malých a středních podniků kogenerace. Jednou z inovativních společností, která se během deseti let dokázala zařadit mezi světovou špičku ve vývoji, výrobě a prodeji kogeneračních jednotek doma i v zahraničí, je brněnský GENTEC CHP.

„Když jsem se v roce 2011 vrátil po studiích v zahraničí domů, přemýšleli jsme s otcem, do jaké perspektivní oblasti rozšířit produktové portfolio strojírenské Skupiny Karla, kterou v roce 1991 založili moji rodiče. Při mapování možností využití vodíku ve vlastním finálním produktu nás překvapila skutečnost, že na českém

trhu se tenkrát pohybovali jen dva výrobci kogeneračních jednotek,“ vzpomíná ředitel GENTECu CHP Václav Klein.

„V rámci Skupiny Karla a s její podporou jsme se s otcem Leopoldem Kleinem jako mentorem a iniciátorem projektu kogeneračních jednotek pustili do vývoje,

budování týmu a obchodního řetězce a během roku jsme postavili první prototypy kogeneračních jednotek. Mimořádnou pozornost jsme věnovali výběru subdodavatelů. Dbáme na vysokou kvalitu našich produktů, a proto také většinu komponentů odebíráme od renomovaných zahraničních výrobců.“

Ing. Václav Klein,
zakladatel a ředitel
společnosti GENTEC CHP

uvedením na trh by se tak GENTEC CHP zařadil mezi první firmy, které by pomaluběžné kogenerace provozovaly v teplárenském režimu.

Premiéra se odehrála na nejnáročnějších trzích

„Na expanzi do zahraničí jsme se připravovali osm let. A když jsme se rozhodli, vstoupil nám do ní předloni covid,“ směje se ředitel GENTECu. „Přesto jsme se stihli zatím etablovat na osmi evropských trzích, z nichž nejvýznamnější jsou Velká Británie, Irsko, Rakousko a balkánské státy. V současné době vyvážíme asi 50 procent produkce a naším cílem je export ještě navyšovat. Napřesrok se chystáme do Spojených států a v roce 2023 do Kanady. V příštím roce bychom se rádi zúčastnili také veletrhu v Hannoveru, kde si chceme otestovat naše šance uspět za oceánem a zároveň se prezentovat těm, v jejichž zemích dosud nejsme přítomni. Německo jako největší trh v Evropě

Naděje skrytá ve vodíku

„Od roku 2016, kdy jsme společnost GENTEC CHP založili, se její tým rozrostl až na asi padesát pracovníků. Protože některé činnosti outsourcujeme, zejména při realizaci staveb a dodávkách kotelen na klíč, dáváme v průběhu roku práci až dvěma stům externích pracovníků.“

Doby energetického blahobytu tak, jak je dosud známe, končí, ale podle Václava Kleina to nemusí nutně znamenat drastické zdražování, nestabilitu distribuční soustavy a sociální pnutí. „V energetické komunitě je třeba vést věcnou diskusi a stanovit optimální energetický mix, v němž budou mít své místo jak jaderná energetika, tak fotovoltaika, větrná energie, tepelná čerpadla, plynové turbíny nebo kogenerační jednotky. Mezi jejich nesporné přednosti patří na rozdíl od fotovoltaiky a větrníků nezávislost na počasí a vnějších vlivech, vysoká účinnost, schopnost vyrábět nejen elektrickou energii a teplo, ale také chlad či horkou vodu, páru nebo upravený CO₂ pro využití ve sklenících. Díky využití katalyzátorů nebo technologie SCR také dokážou snížit na minimum produkci emisí.“

Do budoucna vkládáme velké naděje do vodíku jako nejčistšího paliva s nejvyšším energetickým obsahem. S Vysokou školou báňskou – Technickou univerzitou Ostrava spolupracujeme

na vývoji vodíkové kogenerační jednotky a s Vysokým učeníem technickým Brno na vývoji řídicích systémů kogeneračních jednotek. Letos dostala Skupina Karla grant Technologické agentury ČR na projekt řídicího systému pro virtuální elektrárny založeného na umělé inteligenci a prvcích strojového učení, na němž se spolupodílí také GENTEC,“ nastiňuje dlouhodobou strategii firmy její ředitel.

” DO BUDOUČNA
VKLÁDÁME VELKÉ
NADĚJE DO VODÍKU
JAKO NEJČISTŠÍHO
PALIVA S NEJVYŠŠÍM
ENERGETICKÝM OBSAHEM.

Značné prostředky společnost vynakládá rovněž na vývoj velkých pomaluběžných kogenerací o výkonu od 3 do 12 MW pro české teplárny, které se potýkají s čím dál vyššími náklady na emisní povolenky. Podle Václava Kleina by tato technologie pomohla teplárnám tento problém řešit, protože se ukazuje jako téměř imunní vůči pohybům cen na trhu. Jejím

Co jsou virtuální elektrárny?

Je to skupina propojených decentralizovaných zdrojů energie, které od sebe mohou být fyzicky značně vzdálené, ale z pohledu energetické sítě vystupují jako jeden celek. Podle typu zdroje je mohou tvořit větrné, fotovoltaické nebo malé vodní elektrárny nebo kogenerační a mikrokogenerační jednotky. Součástí virtuální elektrárny mohou být také různá úložiště energie a v budoucnu třeba bateriové systémy elektromobilů komunikujících s rozvodnou sítí. Příkladem virtuální elektrárny v ČR je sdružení 129 kogeneračních jednotek provozované společností ČEZ Energo. Jsou instalovány v teplárnách, průmyslových podnicích, obcích, nemocnicích, školách apod. a řízeny z jednoho centrálního dispečinku. Výhoda spojení kogeneračních jednotek do virtuální elektrárny spočívá ve výhodnější ceně nakupovaného plynu (sleva díky většímu objemu) a vyšší prodejní ceně vyrobené elektřiny, než na jakou by dosáhli provozovatelé samostatných kogeneračních jednotek.

Výroba řídicího systému KGJ, který bude v blízké době využívat umělou inteligenci a strojové učení

GENTEC CHP s.r.o.

Společnost vznikla v roce 2016 jako nástupce společnosti Karla Energize. Vytváří a vyrábí kogenerační, mikrokogenerační a trigenerační jednotky na zemní plyn, bioplyn a na další média, jako jsou dříví a skládkový plyn. Polovina produkce je instalována zákazníkům v ČR, druhá míří do zahraničí na britský, irský, rakouský, italský a polský trh a na teritorium Balkánu. V oblasti výzkumu se ve spolupráci s vědeckými pracovišti vysokých škol zabývá problematikou využití vodíku při kogeneraci a vývojem řídicího systému pro virtuální elektrárny jako nástroje pro agregátory a provozovatele kogeneračních jednotek. Za rok 2020 činil obrát společnosti 200 milionů korun. Zaměstnává kolem padesáti pracovníků, z nichž asi 15% se zabývá výzkumem a vývojem.

Velkorysé projekty vyžadují spolehlivé financování

Nejedna dobrá myšlenka upadla v zapomnění vinou nedostatku kapitálu. „Spolupráce naší společnosti s Komerční bankou je dlouhodobá a prověřená mnoha úspěšnými projekty. Jsem rád, že naše inovativní aktivity nacházejí od samého počátku reálnou podporu této finanční instituce, jejímž klientem je naše rodinná společnost Karla již od svého založení. GENTECu CHP poskytuje Komerční banka úvěry na výrobní financování a za jejího přispění se nám podařilo proniknout i na zahraniční trhy. Rád bych při této příležitosti poděkoval bankovní poradkyni Dagmar Musilové za velmi vstřícný a profesionální přístup k naší společnosti,“ oceňuje kvalitní služby KB Václav Klein.

průzkumy trhu nebo využívá služby agentury CzechTrade. „Disponujeme týmem zkušených obchodníků, ale současně dáváme příležitost zahraničnímu partnerovi vybudovat si vlastní prodejní a servisní síť. Takzvaně na klíč dodáváme pouze zákazníkům v České republice, abychom nepřišli o zpětnou vazbu a mohli pružně reagovat na potřeby trhu,“ uzavírá manažer.

V Česku je GENTEC CHP výhradním dodavatelem společnosti innogy Energo, největším dodavatelem Veolia Energie, Komtermu, Tepláren Brno a řady dalších subjektů. Jedna z nejdéle fungujících kogeneračních jednotek pod značkou GENTEC CHP je již osmým rokem v provozu ve společnosti Sedlecký kaolin, o přednostech trigenerační jednotky se přesvědčil český výrobce koňopné a přírodní kosmetiky Naturfyt – Bio a v Mutěnicích dodávají kogenerační jednotky KE-MTUNG elektrinu a teplo rajčatům ve sklenících. ■

TEXT: VĚRA VORTELOVÁ

FOTO: ARCHIV SPOLEČNOSTI GENTEC CHP

Dagmar Musilová,
bankovní poradkyně
pro korporátní klientelu KB,
Divize Severní Morava

s domácí konkurencí, která patří mezi světovou špičku, pro nás představuje referenční bod.“

Jako dodavatel finálních, technologicky složitých produktů zvolila společnost vstup na zahraniční trhy přes zprostředkovatelské firmy, které disponují technickým a znalostním základem pro instalaci a servis, případně jim GENTEC nabízí osvědčeného smluvního servisního partnera. Svě exportní aktivity pak opírá převážně o vlastní

You can also read this article
in English on itradenews.cz

„V dnešní době tlaku na úsporná opatření v oblasti výroby tepla a elektřiny společně s cílem snižování emisí je podpora projektů, které realizuje společnost GENTEC CHP, důležitá. Poznání zajímavého inovativního oboru a zapojení se do jeho finanční podpory bylo pro nás výzvou. Budeme se i nadále snažit vytvářet dlouhodobě oboustranně spokojené partnerství. Panu Ing. Václavu Kleinovi a jeho společnosti děkuji za vynikající spolupráci a přeji hodně úspěchů do dalších let.“

Ekonomika na horské dráze

Jarní rychlé rozvolnění protipandemických opatření skokově nastartovalo ekonomiku. Bohužel jen nakrátko, hned v létě přišla první komplikace rychlého oživení v podobě nedostatečné nabídky materiálů a výrobních komponent. K tomu se nyní přidává dramatický růst cen, tažený zejména energiemi. Roste inflace, zvyšují se úrokové sazby a sílí obavy z nové mutace koronaviru. Co se vlastně děje a jaký nás čeká příští rok?

Jarní optimismus spojený s rychlým nastartováním ekonomiky, která je u nás tažená zejména produkcí automobilů, nevydržel dlouho. Nedostatek čipů doslova zadřel motor našeho klíčového odvětví. Čipová nouze ale tvoří pouze část problému. Nedostatek surovin a materiálů je patrný ve většině průmyslových odvětví nebo ve stavebnictví. Tato situace je do značné míry důsledkem obav firem z pandemické recese. Zkušenosti z předchozích krizí, kdy nastal kolaps poptávky, velely firmám omezit produkci, aby jim pak nezbyly neprodané výrobky. Nicméně díky vládním robustním podporám domácností, firemního sektoru či trhu práce k poklesu poptávky nedošlo.

Souhra nešťastných faktorů

Protipandemická opatření tak výrazným způsobem ochromila globální výrobní řetězce, narušila výrobní vztahy a volný pohyb zboží i pracovní síly. S rozvolněním ekonomických aktivit přišla i kvůli předchozím vynuceným úsporám velmi silná poptávka. Na tu takto ochromená

nabídka nebyla připravena, což vyvolalo a vyvolává tlak na růst cen. Jsme tak svědky cenové smrště u průmyslových a zemědělských producentů či ve stavebnictví. Do této situace se zároveň promítly dopady strukturálních změn v energetickém sektoru – tedy přesun k zelené energetice, kdy tyto změny rovněž ženou ceny energií strmě vzhůru. Růst cen vstupů tak samozřejmě roztáčí spotřebitelskou inflaci. Na její rekordní výši, která může podle odhadu našich ekonomických expertů v první polovině příštího roku atakovat i šestiprocentní úroveň, musela reagovat ČNB růstem repo sazby. Odhadujeme, že tento trend růstu úrokových sazeb bude i nadále pokračovat, a v průběhu příštího roku může klíčová sazba ČNB bez problémů začínat trojkou.

Oživení bude, ale ne tak rychlé

Navzdory zatím nepolevující pandemické situaci je možné konstatovat, že nepříznivé ekonomické dopady se podařilo významně eliminovat. Hospodářské politiky

začínají postupně opouštět své velmi uvolněné pozice a regionální centrální banky zvýšením úrokových sazeb zahájily návrat k normálu. Spekulace na rychlejší budoucí ústup z uvolněné měnové politiky se objevuje i v případě ECB.

Výzvy, kterým české hospodářství čelí, tak zůstávají významné. Pevně věřím, že je zvládneme a na předpandemickou úroveň se vrátíme ve druhé polovině příštího roku. Na začátku roku 2023 by se pak do tolerančního pásma ČNB, tedy pod tři procenta, měla vrátit i inflace. ■

TEXT: DAVID FORMÁNEK
FOTO: SHUTTERSTOCK A ARCHIV KB

David Formánek je členem představenstva Komerční banky zodpovědným za korporátní a investiční bankovníctví

Blandine Gamblin:

MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKY PŘEDSTAVUJÍ DVĚ TŘETINY NAŠICH FIREMNÍCH KLIENTŮ V AFRICE JEJICH PODPORA JE KLÍČOVÁ

V současné době je skupina Sociétés Générale (SG), do které patří i Komerční banka, jedním ze tří nejvýznamnějších mezinárodních bankovních řetězců na afrických trzích. Vlastní tu historicky silnou pozici a kvalitní síť retailového i korporátního bankovníctví. Zároveň má velké ambice. „Chceme hrát klíčovou roli v době, kdy tu finanční služby procházejí rychlými změnami,“ říká Blandine Gamblin, regionální ředitelka pro financování obchodu na afrických trzích. Dodává, že mimo tradiční frankofonní trhy v Africe banka expanduje do dalších zemí na kontinentu díky ohlášení spolupráce s jihoafrickou finanční skupinou Absa. Zeptali jsme se jí na příležitosti pro české firmy.

Blandine Gamblin je regionální ředitelka pro financování obchodu na afrických trzích v Sociétés Générale

Infrastruktura, MSP, zemědělství a energetika

Kde v současnosti vidíte ze svého hlediska hlavní příležitosti pro obchodování s africkými státy?

V Africe jsme identifikovali čtyři hlavní oblasti rozvoje, které se mohou v budoucnu stát motorem růstu jednotlivých ekonomik. V první řadě je to financování infrastruktury, což je zásadní faktor. Druhou klíčovou oblast tvoří podpora afrických malých a středních podniků. Ty mimochodem představují dvě třetiny firemních klientů SG na kontinentu. Další prioritou je rozvoj zemědělství. Právě primární sektor totiž přispívá k převážné části bohatství vyprodukovaného na kontinentu a je primárním zdrojem zaměstnanosti. V neposlední řadě je významnou oblastí energetika, zejména ve smyslu rozšiřování přístupu k elektřině. Téměř čtyřicet procent africké venkovské populace totiž stále nemá elektrické připojení. Změnit to může i energetická transformace, včetně využití alternativních a obnovitelných zdrojů v těchto nepropojených regionech.

Které země vy osobně vnímáte z byznysového hlediska jako nejperspektivnější a proč?

Příležitosti vidíme ve všech zemích Afriky, ale tři trhy vnímáme jako zvlášť perspektivní. Všechny zároveň tradičně fungují jako centrum daného regionu. V severní Africe se jeví jako nejstabilnější a nejodolnější ekonomika Maroka. Země v loňském roce prokázala silný institucionální rámec, když výborně zvládla pandemii covidu-19: zatím je jedinou zemí na kontinentu s vyšší než padesátiprocentní proočkovanosťi populace. Strategie růstu se zaměřuje na rozvoj vazeb v hodnotových řetězcích, například v automobilovém nebo leteckém průmyslu, přičemž země těží i z výborných mezinárodních vztahů. Marocké firmy jsou zároveň dobře etablovány na jiných afrických trzích.

V subsaharské Africe vypadají nejdynamičtěji Pobřeží slonoviny a Senegal. Obě země mají diverzifikovanou ekonomiku se silným zemědělstvím, velkými veřejnými investičními plány na obnovu infrastruktury, stále početnější střední třídou s rostoucími potřebami a zlepšováním podnikatelského klimatu a úrovní státní správy. Obě jsou také součástí Západoafrické měnové unie, díky čemuž mají stabilní měnu a nízkou míru inflace. Navíc se na moři u Senegalu i Pobřeží slonoviny nedávno objevily významné zásoby ropy a zemního plynu – těžba by měla být zahájena do tří let.

Víte o některých projektech v těchto zemích, na kterých se podílejí české firmy?

Můžu zmínit například obrovský projekt rekonstrukce pěti regionálních letišť v Senegalu, na němž se podílí Komerční banka spolu s řadou českých i zahraničních subdodavatelů.

První emise zelených dluhopisů v Africe

Co Afrika a ESG? Můžete jmenovat některé projekty ohleduplného a udržitelného podnikání v Africe z poslední doby, které skupina Sociétés Générale podporuje?

Například jsme spustili iniciativu pro financování zeleného podnikání zaměřenou na zákazníky, kteří jsou v oblasti čisté energie už aktivní nebo kteří chtějí přejít od činnosti náročné na uhlík k udržitelnějšímu způsobu

” OBLÍBENÁ PLATFORMA
WE.TRADE POMŮŽE
S DIGITALIZACÍ
PLATEBNÍHO STYKU
I V AFRICE.

podnikání. V Maroku podporujeme spolu s Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj zelené investice malých a středních podniků prostřednictvím financování energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů. Na Madagaskaru se Sociétés Générale podílela na financování největší solární elektrárny GreenYellow a v Beninu se účastnila první emise zelených dluhopisů v afrických zemích, což představuje přelomovou transakci v rámci rozvojových trhů.

Jak jsou na tom africké trhy s digitalizací? Představuje také příležitost pro evropské exportéry?

V rámci zóny volného obchodu na africkém kontinentu bude klíčovým faktorem úspěchu každé zlepšení směřující k větší ekonomické integraci afrických trhů, proto je digitalizace nezbytná. Za tímto účelem Sociétés Générale uvedla na africký trh jednak digitální platformu pro financování obchodu Komgo a jednak aktivně hledáme možnosti, jak rozšířit již v Evropě fungující platformu we.trade a její produkty také do afrických zemí.

Co byste ze svého odborného hlediska poradila exportérům, kteří v Africe začínají obchodovat?

Díky silné odbornosti skupiny SG v oblasti financování obchodu a díky její široké přítomnosti a zkušenostem na afrických trzích jsou naši poradci schopni poskytnout českým exportérům osvědčená řešení na podporu jejich exportní strategie. Přímo v Africe nyní působíme na 19 trzích a prostřednictvím spolupráce se skupinou Absa to pro naše klienty představuje celkem až 27 afrických destinací.

V rámci skupiny jsme v jednotlivých zemích vybudovali specializované týmy, které mají přehled o místních

specifikách obchodu a jejich unikátního know how využíváme ve prospěch exportujících firem a importérů. České exportéry bych odkázala na náš lokální tým specialistů zahraničního obchodu v Komerční bance, kteří operativně se svými „alter ego“ v příslušné zemi mohou prověřit možnosti realizace obchodního záměru a nastrukturovat transakci. Důležité je pokrýt obvyklá rizika, které zahraniční obchod provázejí, jako je riziko nezaplacení, nedodání nebo kurzovní riziko. V případě Afriky je podstatným faktorem i riziko geopolitické.

A jak SG pomáhá konkrétně malým a středním podnikům?

Jednou z našich úspěšných iniciativ je vytvoření osmi center pro malé a střední podniky, jejichž cílem je poskytovat podporu africkým podnikatelům v jejich mezinárodních rozvojových projektech. Tato centra se momentálně nacházejí v Senegalu, Burkině Faso, Ghaně, Pobřeží slonoviny, Kamerunu, Beninu, Guineji a na Madagaskaru a brzy přibude další v Mosambiku. Je to vlastně první iniciativa tohoto druhu ze strany bank v Africe a myslím, že i skvělý příklad aktivní účasti na rozvoji podnikání. ■

ZA ROZHOVOR DĚKUJÍ JANA JENŠKOVÁ A DANIEL LIBERTIN
FOTO: ARCHIV BLANDINE GAMBLIN A SHUTTERSTOCK

You can also read this article
in English on itradenews.cz

Objektivem

ABY AFRIKA ZŮSTALA AFRIKOU

Poprvé jsem byl v Africe v roce 2005. Chtěl jsem jen tak někde fotit, ale osud mě zavál do Keni, konkrétně do národního parku Masai Mara. Byl to pro mě osudový den, protože jsem si kontinent od prvního momentu zamiloval a od té doby je to pro mě druhý domov.

Žijí tady zajímaví lidé a na focení je to doslova ráj. Africké národní parky považují za osmý div světa. Myslím, že nikde jinde nenajdete takovou rozmanitost fauny a flóry. Je úžasné sledovat migraci pakoní a zeber v Serengeti a Masai Maře, koupání slonů v řece Chobe v Botswaně, vidět nádherná stáda buvolů v deltě Okavanga, pozorovat v noci nosorožce u napajedla v parku Etosha v Namibii a tak pořád dál a dál...

Po letech cestování po afrických parcích a focení divoké zvěře jsem si začal více všimnout odvrácené stránky, jako je pytláčení, obchodování se zvířaty a slonovinou, s rohy nosorožců nebo lovecká turistika. Abych mohl něco udělat pro ochranu zvířat, založil jsem nadaci. Hledal jsem a hledám programy, které dokážou skutečně zvířata chránit a pomáhat komunitě.

Víte, že před sto lety žilo po celém světě cca 150 tisíc gepardů? Dnes jich zůstalo něco kolem pouhých 7500! Prakticky jen v Africe a části Íránu. Například v Masai

Maře jich nyní žije přibližně sedmdesát a v celém Serengeti kolem čtyř stovek. Když s tím něco neuděláme, je jen otázkou času, kdy vyhynou úplně. Teď je móda mít je doma jako mazlíčky, a proto se rozmohl obchod s gepardími mláďaty. Kupují se za 15 až 20 tisíc dolarů!

Bohužel také stále běží obchod se slonovinou a s rohy z nosorožců a najdou se i tací, kteří přiletí do Afriky ulovit lva, aby ho měli v obýváku vycpaného u stolu! Nosorožců zůstalo pouhých 25 tisíc z 250 tisíc, slonů bylo před sto lety 10 milionů a nyní jich žije už jen necelá polovina. Ročně uloví pytláci 1200 nosorožců

kvůli jejich rohovině. Každých dvacet minut je zabit jeden slon.

Hlavním cílem naší nadace je, aby přirozené prostředí zvířat v Africe zůstalo zachováno alespoň v takové podobě, jako je to dnes. Přál bych si, aby si lidé víc uvědomili, jakou nádheru ve světě máme, a alespoň trochu se zamysleli nad tím, jak mohou pomoci ji uchovat. Nejde jen o finanční příspěvky, ale třeba i o to, že si nekoupí zboží vyrobené ze slonoviny či rohoviny, že nebudou podporovat loveckou turistiku. ■

TEXT A FOTO: ROMAN BALÁŽ BABILON

Roman Baláž Babilon je podnikatel, fotograf, zachránce zvířat a milovník přírody. Narodil se na Slovensku, bydlí v Praze a jeho druhým domovem je Afrika.
www.romanwildlife.foundation.com

Radka Turková:

NA „ZELENÉ CESTĚ“ JSME VŠICHNI SPOLEČNĚ POJĎME NAJÍT SPRÁVNÝ SMĚR

„Víte, že v Mladé Boleslavi budou brzy jezdit autobusy na plyn vyrobený ze zbytků z kuchyně?“ překvapila mne svou otázkou hned na začátku našeho povídání o „zelené energetice a environmentu“ Radka Turková, výkonná ředitelka pro korporátní a municipální bankovníctví v KB. V Mladé Boleslavi totiž zrovna slavnostně poklepali na základní kámen nové bioplynové stanice. A Komerční banka byla samozřejmě u toho, protože podpora smysluplných „zelených projektů“ je již dlouho zakořeněna v její DNA.

Ing. Radka Turková, MBA,
výkonná ředitelka úseku
Korporátního a Municipálního
bankovníctví Komerční banky

Když už jste to nakousla, v čem ještě je tento projekt zajímavý?

Postupně by tam mělo vzniknout jedno z největších a nejmodernějších center ekologického využití odpadu u nás. V první fázi půjde o bioplyn, na který budou jezdit městské autobusy. Dalším

výstupem bude biologické hnojivo pro zemědělství. Bioplynová stanice, která se začala stavět, by měla už za dvanáct měsíců umět zpracovat až 25 tisíc tun biologického odpadu ročně, a vyprodukovat tak přibližně 2,5 milionu kubíků bioplynu za rok. Navíc se počítá s tím, že přebytky

biometanu, který se získá díky speciální technologii, budou vtlačeny do plynárenské soustavy, kde nahradí zemní plyn. U základního kamene však primátor Mladé Boleslavi uvedl, že to je jen první krok. Během tří let chtějí bioplynku rozšířit o třídící linku, čističku a plničku. Potom se do stanice bude svážet i bioodpad, který je součástí komunálního odpadu. Je skvělé, jak to město, společnost Compag, která je jako člen České asociace odpadového hospodářství investorem projektu, a dodavatelská firma Syner komplexně uchopily. Takové projekty je radost podporovat!

Určitě to není jediný podobný projekt, u něhož jako banka stojíte.

Je to jeden z těch, které „myslí“ technologicky nejdál. V České republice je více než 570 bioplynových stanic produkujících bioplyn, který se následně spaluje v kogeneračních jednotkách a vzniká elektrina a teplo. Nyní se začínají aplikovat technologie upravující bioplyn na biometan. Ten má vlastnosti srovnatelné se zemním plynem a může se bez problémů využívat v rámci plynárenské distribuční soustavy. Přitom existuje mnoho bioplynových stanic v rozumné vzdálenosti od plynovodu, a těm nabízíme možnost financovat technologii na přípravu biometanu.

Jako banka, která stojí po boku našim klientům v energetické transformaci, jsme samozřejmě stále velmi aktivní ve financování obnovitelných zdrojů. Loni se nám například podařilo refinancovat

”

PROTOŽE VŠICHNI SDÍLÍME TUTO MALOU PLANETU
ZEMI, MUSÍME SE NAUČIT ŽÍT V HARMONII
A MÍRU MEZI SEBOU A S PŘÍRODOU.
TO NENÍ JEN SEN, ALE NUTNOST.

DALAJLÁMA

jednu z největších fotovoltaických elektráren v Česku o výkonu 35,1 MW a momentálně s klienty řešíme financování projektů v oblasti větrných a vodních elektráren nebo rozsáhlé instalace střešních fotovoltaických elektráren.

Solární elektrárna za korunu

V souvislosti se zdražováním energií jsou nyní právě solární elektrárny na střeších provozů a firemních budov velkým tématem. Zaujala mne služba Fotovoltaika za korunu, do které může podnikatel jít, aniž by měl vstupní kapitál. Jaké jsou její další přednosti?

Tuto službu nabízíme ve spolupráci se Société Générale Equipment Finance (SGEF) a ČEZ ESCO. Máte pravdu, podnikatelé si díky ní mohou pořídit na své firemní objekty střešní fotovoltaické panely bez jakýchkoli vlastních investic. O nic se nestarají, zpracujeme jim projekt na klíč a „elektrárnu“ jim nainstalujeme a zprovozníme. Následně se staráme i o její provoz a servis, a to včetně souvisejících administrativních či technických záležitostí, dotací, licencí, pojištění a tak

dále. Nemusí se přitom jednat pouze o firmy, ale stejnou nabídku mohou využít i municipality. Důležité je říct, že investiční náklady splácení následně v cenách za odebranou elektřinu v měsíčních platbách. Garantujeme, že tato cena je minimálně stejná nebo nižší než při klasickém odběru, a to díky absenci síťových poplatků. Benefitem je tedy také fixace ceny – ochrana před trendem rostoucích cen energie.

Zákazník od vás dostane všechno na stříbrném podnose? Nemá žádnou povinnost?

Jediná jeho povinnost je mít právo výstavby fotovoltaické elektrárny na střeše budovy, ve které sídlí či podniká.

Aby udržitelnost a environment nebyly strašákem

Tlak na to, aby firmy snížily svou ekologickou zátěž, se stále zvyšuje. Nejde jen o odklon od uhelných zdrojů, ale o vytváření podmínek a využívání příležitostí, která tato energetická a vlastně i společenská transformace přináší a do budoucna ještě přinese. Jak k tomu v Komerční bance přistupujete?

Jako banka, která je součástí skupiny Société Générale, máme svou ESG strategii a zveřejňujeme na webu nefinanční zprávu o dopadech naší činnosti na životní prostředí. Uvědomujeme si velmi dobře nezastupitelnou roli bank, které mohou se svými firemními klienty diskutovat a ovlivňovat podobu nových investičních záměrů, a díky tomu podporovat ty bez negativních dopadů na okolí. Skutečnost, že téměř polovina korporátních firem v České republice je našimi klienty, o to více zavazuje.

A tyto aspekty budou dříve či později řešit všechny firmy. Víte, že již dnes musí největší korporace reportovat o dopadech své činnosti na životní prostředí včetně svého dodavatelsko-odběratelského řetězce. Bez schopnosti vyčíslit uhlíkovou stopu už není možné dodávat řadě zahraničních firem, což pak vede ke ztrátě významných zakázek a ohrožení byznys plánu. Další zpřísnění přijde od roku 2023, kdy nastane povinnost pro všechny firmy nad 250 zaměstnanců reportovat o dopadech jejich činnosti na životní prostředí. Tyto firmy, ale i města pak také budou muset každé čtyři roky udělat energetický audit celého podniku. A s tím vším jim chceme pomoci, proto jsme mimo jiné jako jediná banka na trhu vybudovali unikátní poradenský servis pro financování a technickou přípravu udržitelných projektů v podobě společnosti KB Advisory.

Dokážete jim i v tomto směru dodat komplexní službu na klíč?

Přesně tak. Na začátku jim zdarma ověříme, zda má pro ně skutečně smysl zamýšlený projekt zpracovávat. Pomůžeme jim najít místo, kde hledat úspory, navrhneme konkrétní kroky, provedeme energetický management, pomůžeme získat veřejnou podporu až po financování jejich záměru. Naši klienti od nás získají všechno pod jednou střešou, opíráme se o kvalitní odborný tým.

O úspěšnosti našeho dotačního poradenství svědčí i to, že jsme pro klienty již získali dotace z EU přesahující 4 miliardy korun, řešené investiční záměry v součtu přesahují 12 miliard korun a úspěšnost podaných dotačních žádostí činí 94 procent. ■

S RADKOU TURKOVOU SI POVIDALA JANA JENŠÍKOVÁ
FOTO: ARCHIV KB A SHUTTERSTOCK

KB – banka pro zelenou energii

Komerční banka se finančně podílela mj. na portfoliu 31 projektů fotovoltaických elektráren umístěných po celé ČR, které provozuje společnost Energy 21, financovala malou vodní elektrárnu Štětí, podílela se na realizaci biomasových zdrojů tepla, jako je například Teplárna Loučovice, a.s., Ostrovská teplárenská a.s. nebo na financování zařízení na energetické využití odpadů Chotíkov.

AFRIKA: SUROVINOVÁ POKLADNICE ČESKÉ FIRMY MAJÍ CO NABÍDNOUT

Energeticky a surovinově věčně neuspokojený průmysl „upírá zrak“ k oblastem bohatým na přírodní zdroje, na nichž je bytostně závislý. Mezi nejvýznamnější zásobárnu nerostných surovin patří Afrika, v níž zanechali trvalou stopu také respektovaní českoslovenští a čeští geologové a firmy již dlouho před covidem. Proto ani během lockdownů a omezených osobních kontaktů nesložila česká ekonomická diplomacie ruce do klína.

Na příští rok připravuje Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR opatrný návrat do normálu v podobě několika incomingových a outgoingových misí do severní Afriky, konkrétně Alžírska, Maroka a Egypta. Čeští geologové, podnikatelský sektor a odborné vědecké instituce tak budou mít další příležitost, jak navázat na letitou a osvědčenou spolupráci v oblasti těžby a zpracování surovin. České protějšky mohou s partnery v regionu spolupracovat například v průzkumu a vyhledávání ložisek širokého

spektra nerostných surovin, jako jsou kovy, palivoenergetické suroviny, kritické a deficitní nerostné suroviny pro EU, dále nerudní suroviny jako cementářské suroviny, fosfátové suroviny, žáruvzdorné a keramické suroviny, potaš či soli, včetně těžby mořské soli. Mohou rovněž dodávat těžební a zpracovatelské stroje, včetně investičních celků, technologie pro rafinerie, močovinu a výrobky na bázi fosfátů, dusičnanů či trhaviny a chemikálie potřebné k povrchové a podzemní těžbě. V oblasti

zpracování surovin si Česko stále udržuje dobré renomé a konkurenceschopnost v portfoliu stanic na čištění surového plynu a ropy, technologií na jímání asociovaného plynu, odsíření ropy, technologií na výrobu fosfátových hnojiv, žáruvzdorných materiálů a prefabrikátů, ve výstavbě a vybavení cementáren, vápenek, koksoven, skláren, drticích linek na stavební kamenivo apod.

MAPA AFRICKÉHO NEROSTNÉHO BOHATSTVÍ

Říká se, že nerostné bohatství může být pro země požehnáním i prokletím. Svědčí o tom i „Afrika TOP“, přehled šťastnějších i méně šťastných surovinově bohatých afrických zemí.

EGYPT

Oblast je poměrně bohatá na zásoby různých nerostných surovin, mezi nimiž klíčovou roli zaujímají ropa a zemní plyn, jež významnou měrou přispěly k rozvoji místního průmyslu. Egypt přiléhá ke Středozemnímu moři, na jehož dně se nacházejí velká ložiska zemního plynu. Země rovněž disponuje bohatými ložisky železné rudy, fosfátu, vápence, manganu, mastku, zinku, azbestu, sádry a zlata. Na egyptských pouštích se nacházejí zásoby solí, včetně natronu, solanky a sody.

V posledních letech se egyptská vláda soustředila mimo jiné na reformy těžebního sektoru. K zásadním vládním opatřením patří odstranění dohody o sdílení těžby ropy a zemního plynu a přechod na mezinárodní standardní rámec daní, nájemného a licenčních poplatků. Dále zrušení nařízeného rozdělení příjmů mezi investora a egyptský Úřad pro nerostné zdroje (EMRA). Tímto krokem by se podařilo odstranit zbytečnou byrokratickou překážku v podobě podmínky založení společného podniku. Snazší podnikání umožní i přijetí globálně akceptovaných licenčních poplatků, zrušení výběrových řízení a usnadnění činnosti průzkumným společnostem, které by si mohly zvolit vlastní průzkumné území.

MAROKO

Česká republika má s Marockým královstvím velmi dlouhé a plodné vztahy v oblasti průzkumu, těžby a zpracování nerostných surovin. Od sedmdesátých let minulého století pomáhali v této zemi českoslovenští geologové při mapování a průzkumu ložisek. Jména jako Vladimír Sattran, Joel Pokorný, Jaroslav Skácel a řada dalších zůstanou trvale zapsaná do historie spolupráce obou zemí.

Těžební průmysl se na celkovém HDP Maroka podílí z 10% (z toho 90% představuje těžba fosfátů). Je třetím největším světovým producentem fosfátů a celkově se v marockých ložiscích nachází 75% známých světových zásob této suroviny. Je tu registrováno přes 90 těžebních firem, které zaměstnávají cca 50 tisíc lidí. Kromě fosfátů Maroko těží baryt, kaolin, kobalt, měď, fluorit, železnou rudu, antracit, olovo, sůl, stříbro, mastek a zinek. Nadějně vypadají průzkumy ložisek ropy a zemního plynu. Zatím však Maroko dováží zemní plyn z Alžírsko.

V roce 2022 by se měl uskutečnit odložený PROPED (projekt ekonomické diplomacie) – oborová a expertní mise Ministerstva průmyslu a obchodu zaměřená na rozvoj spolupráce v oblasti těžby, důlního průmyslu a zpracování nerostných surovin. Příležitost pro české těžbařské firmy v Maroku představují drahé kovy, kovy, průmyslové minerály, geotermální zdroje energie (region severovýchodního Maroka, lokalita Tarfaya-Assa-Zag), uhlovodíky či ropa. Pokud jde o zařízení, šance se otevírají dodavatelům pásových dopravníků či důlní techniky pro expandující marocký fosfátový průmysl. Aktuální příležitosti jsou spojeny i s novým nalezištěm zemního plynu v marocké lokalitě Sebou.

Marocká strana projevila explicitní zájem o zapojení českých společností do zpracování expertiz v oblasti dobývání nerostů a geologického průzkumu, mimo jiné díky renomé československých geologů působících v Maroku během 60. a 70. let dvacátého století. Království projevuje zájem o nové dobývací technologie, které představují součást nové národní těžební strategie do roku 2025. Jedním z jejích cílů je ztrojnásobit obrat těžebního sektoru, zvýšit investice do geologického průzkumu a zdvojnásobit počet pracovních míst v sektoru. Mezi hlavní témata se řadí také zpracování důlního odpadu a potenciální využití nové těžební technologie šetrné k životnímu prostředí.

ALŽÍRSKO

S tímto významným producentem ropy (13. největší na světě), zemního plynu (4. největší exportér na světě) a helia (po USA a Kanadě třetí největší producent) udržovalo již v minulosti tehdejší Československo úzké ekonomické vztahy. Respekt, který dodnes přetrvává v paměti Alžírčanů, si tu získala Česká geologická služba.

Alžírsko je také sedmým největším vývozcem zkapalněného plynu (LNG). Podle údajů US Energy Information Administration disponuje čtvrtými největšími světovými zásobami břidlicového plynu, které se odhadují na 20 bilionů m³, a břidlicové ropy v objemu 5,7 gigabarelů. Na těžbě zemního plynu se kromě alžírské společnosti Sonatrach podílejí i zahraniční investoři, jako britský BP nebo norský Statoil.

Tato severoafrická země produkuje železo a ocel, menší objem zlata a stříbra a širokou škálu nerostů, jako je baryt, bentonit a další druhy jílovitých minerálů, cement, drčené kamenivo, dolomit, živec, sádrovec, vápenec, mramor, dusík, fosfáty, pemzu, sůl, písek, štěrk, síru a další komodity. Na jeho území se nacházejí zatím netěžená ložiska diamantů a jiných drahokamů, fluoritu, niobu, perlitu, rubidia, tantalu, cínu a uranu.

V oblasti těžby vláda umožňuje zakládání společných firem, ale s podílem zahraničního kapitálu nejvýše 49% a sídlo vedení společnosti se musí nacházet v Alžírsku. K posílení zahraničních investic kabinet novelizoval pro ropný a plynárenský sektor zákon, podle něhož se zdanění těžby nepočítá z obratu, ale ze zisku. Pro diverzifikaci hospodářství rovněž vypsaly projekty na výstavbu hliníkárn a oceláren a na výstavbu závodu na výrobu amoniaku a dalších hnojiv. Zvyšuje se produkce kyseliny sírové, těžba hliníku, dolomitu, vápence pro cement, sádry a vápna. Nárůst výroby cementu byl ovlivněn vládní politikou snižování závislosti na dovozu. Objemy těžby ropy, zemního plynu a většiny ropných produktů zůstávají na stejné úrovni. Naopak došlo k poklesu výroby železa, surové oceli, amoniaku, močoviny, barytu, maziv, dekoračního kamene, fosfátů, metanolu, písku a benzínu.

Mezi nejdůležitější hráče v oblasti těžby a zpracování surovin patří Sonatrach s 84% těžby zemního plynu v zemi a podílem na výrobě zkapalněného zemního plynu. Zbývající těžba a výroba je zajišťována nadnárodními ropnými společnostmi kooperujícími se společností Sonatrach.

Loni v listopadu proběhl již druhý webinář pořádaný Velvyslanectvím ČR v Alžírsku, a to za účasti zástupců alžírských úřadů, státních podniků a vzdělávacích institucí a reprezentantů dvanácti českých firem a pracovníků odboru surovinové politiky MPO ČR. Na příští rok je plánována oborová mise zaměřená na problematiku důlního průmyslu, těžby a zpracování nerostných surovin.

JIHOAFRICKÁ REPUBLIKA

JAR je jednou ze světových velmocí v oblasti těžby a zpracování nerostů. Její loni odhadovaný podíl na světové produkci činil například 79 % u rhodia, 70 % u těžené platiny a 65 % u rafinovaného rhodia (dále: 63 % u rafinované platiny, 49 % u chromu, 41 % u vermikulitu, 36 % u těžného palladia, 34 % u manganu, 32 % u ferochromu, 29 % u rafinovaného palladia, 27 % u zirkonu, 18 % u průmyslového granátu, 13 % u vanadu, 7 % u rafinovaného zlata, 6 % u diamantů, 5 % u těžného zlata, 4 % u uhlí atd.).

Země také hrála celosvětově významnou roli ve výrobě ilmenitu, kyanitu a souvisejících minerálů. Díky svému nerostnému bohatství, ale i funkčnímu právnímu systému, přístupu ke kapitálu, trhům a technologiím disponuje vlastní měnou a ekonomicky prosperuje.

GHANA

V Ghaně jsou největšími přispěvateli do hospodářství diamanty, zlato, mangan a ropa. Země je mezi TOP 10 největšími světovými producenty zlata a manganu (podíl 3 % a 2 %). Dále těží hliník, bauxit, cement, olovo, zemní plyn, ropné produkty, sůl, stříbro a stavební materiály (jíl, vápno, vápenec, písek, štěrk a kámen). Ghana byla účastníkem iniciativy pro transparentnost těžebního průmyslu a Kimberleyského procesu certifikace. Působí zde řada českých firem v prospekci a těžbě zlata a také firmy z CDT v dodávkách těžebních technologií. Velmi dobré vztahy vyústily k pozvání ministra pro využití krajiny a přírodních zdrojů do ČR v roce 2022.

NAMIBIE

Její diamanty jsou významným přínosem pro ekonomiku (podle celkové hodnoty produkce je na 5. místě po JAR a zaujímá 9. místo v produkci surových diamantů). Je třetí v produkci arseniku trioxidu. Podle Světové jaderné asociace byly namibijské důlní závody Rössing a důl Langer Heinrich schopny poskytnout 10 % světové produkce uranu. Země byla po Číně a Maroku 3. největším producentem oxidu arzenitého, což představuje 5 % světové produkce. Z kovů se zde nalézá měď, zlato, olovo, mangan, stříbro a zinek. Dále to jsou průmyslové minerály jako cement, kazivec, sůl a kyselina sírová.

ANGOLA

Angolský sektor nerostných surovin je založen zejména na produkci diamantů (9 % celkové světové produkce diamantů podle hodnoty) a těžbě ropy (2. největší africký producent po Nigérii, cca 22 % celkové produkce ropy a 10 % zásob ropy v Africe). Mezi další nerostné komodity patří cement, žula, štěrk, sádra, valchářská zemina, vápno, vápenec, mramor, křemen, sůl, písek, drčený kámen, slínek a zkapalněný ropný plyn a v malém množství i zlato.

Togo

Země, z níž se do ČR tradičně dovážely fosfátové rudy. Působí zde české firmy v oblasti provádění vrtných prací pro vyhledávání ložisek nerostných surovin a vody. Přátelské vztahy s ministerstvem energetiky a nerostných surovin vyústily v požadavek Toga na zpracování surovinové politiky pro Tožskou republiku.

LIBYE

Ve skupině OPEC je co do vývozu ropy Libye na posledním místě. I tak vytěží denně zhruba 1,6 mil. barelů ropy, z nichž jde 1,1 mil. na vývoz (nejvíc do Itálie). Země má rovněž zásoby zemního plynu (0,8 % celkových světových zásob), produkuje cca 12 mld. m³ plynu ročně (z toho je 8 mld. exportováno do Itálie podmořským plynovodem Greenstream). V samotné Libyi však neexistují plynové rozvody a obyvatelstvo se spoléhá na propan-butan v lahvích.

Země je bohatá na plejádu drahých kovů, diamantů a kritických nerostných surovin. Československo se podílelo na intenzivním vyhledávání zdrojů nerostných surovin a dodávkách investičních celků. Vrátit se zpět po ukončení občanské války bude velkou příležitostí pro evropské státy, jimž zde bude významně konkurovat Turecko, Čína a Rusko.

KAMERUN

Kamerunské hospodářství je podle hodnocení MMF do značné míry závislé na světové poptávce po hlavních nerostných exportních komoditách země, zejména po ropě, zemním plynu a rafinované ropě. Legislativní rámec pro odvětví nerostů je v zemi dán zákonem č. 2016/017 a zákonem č. 1999-013. V minulosti zde působily české firmy hlavně v oblasti průzkumu a vyhledávání ložisek ropy a plynu. V roce 2022 je v plánu návštěva ministra nerostných surovin v ČR.

NIGÉRIE

Země hraje významnou roli ve světové produkci ropy, přírodního plynu a tantalu (3. světový producent). Podíl na světové ropě je 2 % a na zemním plynu 1 %. Představuje 7 % světového obchodu se zkapalněným zemním plynem (LNG). Je rovněž předním výrobcem cementu v subsaharské Africe. Se zemí máme velmi dobré vztahy a úspěšně zde působí české geologické firmy jako například firma GET.

GABON

Ekonomika Gabonu byla podle African Development Bank v letech 2017 až 2018 závislá na světové poptávce po nerostných surovinách, zejména manganu (3. světový producent) a ropě. Legislativní rámec pro odvětví nerostů v Gabonu je dán zákony č. 11 a 17/2014. Máme zde nadstandardní vztahy s ministerstvem energetiky a těžby nerostných surovin, je zde dokonce v příštím roce připravována ministerská návštěva ČR.

BOTSWANA

Rovněž ekonomicky úspěšný stát byl loni 2. největším producentem diamantů podle hodnoty a objemu (24 % a 15 %) na světě. Zaujímá 2 % podíl na produkci leštěných diamantů. Podíl Botswany na světové produkci uhličitánu sodného dosáhl téměř 2 %. Své nerosty a minerální paliva převážně vyváží a jen minimálně spotřebovává na domácím trhu.

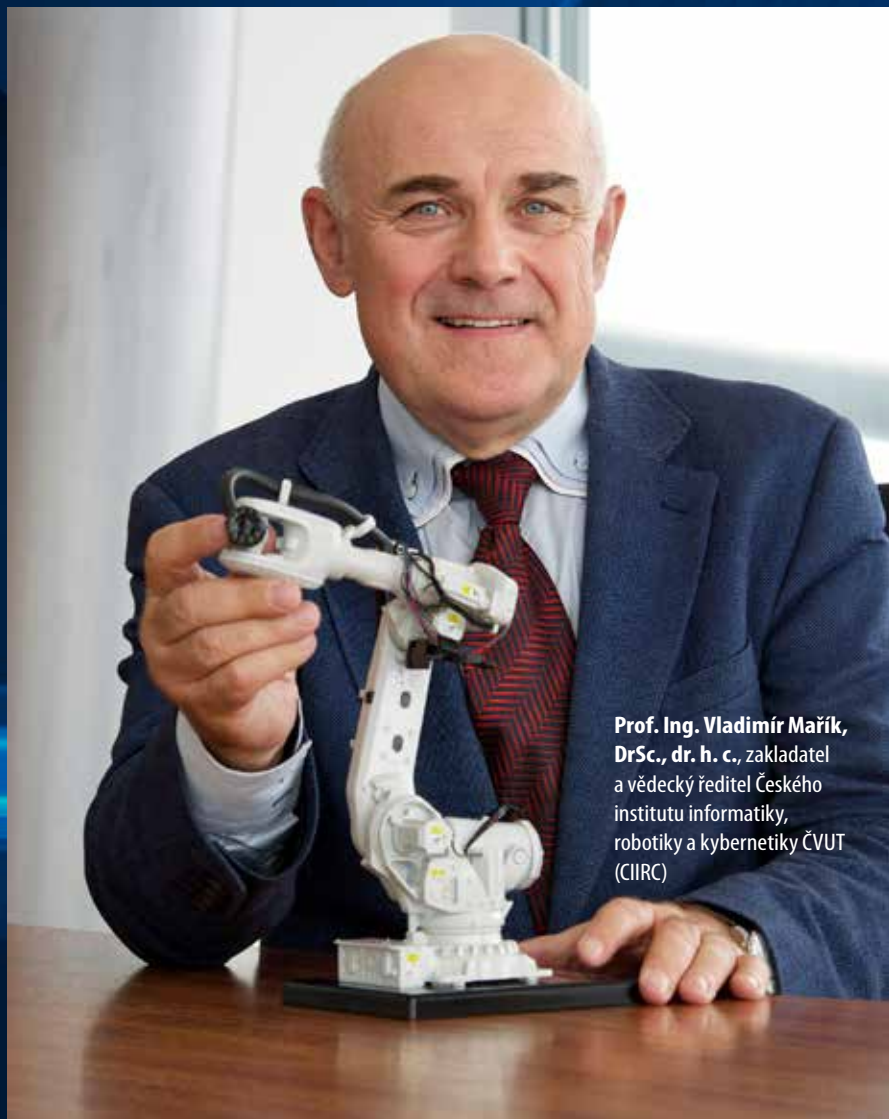
TEXT: KOLEKTIV ODBORU SUROVINOVÉ POLITIKY, MPO ČR

FOTO: SHUTTERSTOCK

Vladimír Mařík:

NEJVĚTŠÍM PROBLÉMEM SOUČASNÉ ENERGETIKY JE ZASTARALÝ ZPŮSOB MYŠLENÍ JEJÍCH MANAŽERŮ

Green Deal. Pro širokou veřejnost zatím jen ideologicky zabarvená abstraktní vize, která vyvolává optimismus i skepsi. O jeho užitečnosti a rizicích, odtržení bruselské administrativy od reality členských zemí EU, monopolizaci české energetiky, slabém využití potenciálu české vědy, nadějnosti nových technologií, potřebách změny myšlení a otevřené informovanosti jsme si povídali se zakladatelem a vědeckým ředitelem Českého institutu informatiky, robotiky a kybernetiky ČVUT (CIIRC) Vladimírem Maříkem.

Prof. Ing. Vladimír Mařík, DrSc., dr. h. c., zakladatel a vědecký ředitel Českého institutu informatiky, robotiky a kybernetiky ČVUT (CIIRC)

Na nedávné konferenci na téma Budoucnost české energetiky jste upozornil, že se nenachází v dobré kondici. Můžete pro čtenáře TRADE NEWS shrnout, kde spatřujete její největší problémy?

Česká energetika stojí před zásadní strukturální transformací. To si uvědomují všichni. Musíme a chceme naplňovat evropský Green Deal, tedy výrazně snižovat emise, v roce 2050 bychom už měli mít energetiku a celou společnost uhlíkově neutrální. Dosud však neexistuje jasný plán, čím uzavírané uhelné elektrárny nahradíme. Obnovitelné zdroje, které jsou v ČR k dispozici, a to mám na mysli především solární elektrárny v kombinaci s bateriemi, úplnou náhradu určitě neposkytnou a ani svým charakterem poskytnout nemohou. Bude chybět rychlý regulační výkon i schopnost vykrývat náhlé špičky.

Bez propojení energetiky a informatiky neuspějeme

A co zemní plyn a jádro?

Podle posledních náznaků z EU se zdá, že zemní plyn bude po určitou dobu asi patnácti let tolerován jako bezemisní palivo, ale on tak bezemisní ve skutečnosti není. Toto přechodné období nám

však dá možnost vybudovat adekvátní jaderné zdroje, které jsou naší jedinou nadějí a bez nichž se v budoucnosti neobejdeme.

V přechodném období do roku 2038 budeme muset postupně přejít k decentralizované energetické soustavě, která bude kombinací páteřní sítě dnešního typu a velkého množství chytrých sítí lokálních či sítí různě agregovaných. Takovouto decentralizovanou a hodně různorodou soustavu nebude lehké určit a optimalizovat. A právě na té optimalizaci s využitím principů umělé inteligence bude hodně záležet. Tam bude obrovský zdroj úspor. Bez propojení energetiky a informatiky prostě neuspějeme. Už jen to, že část energie se bude spotřebovávat v blízkosti místa výroby, ušetrí až desítky procent, které se jinak ztratí při přenosu v dlouhém vedení.

Dnes vidíme podnikatele, kteří už se chystají stavět nové obnovitelné zdroje a jen čekají, jaké jim budou nastaveny podmínky, jiné týmy se připravují na budování paroplynových zdrojů, ale nikdo se nepouští se vsí vahou a zodpovědností do přípravy moderního řízení a dlouhodobého koncepčního plánu budování nově strukturované soustavy. Skutečně chybí integrující systémový pohled, natož konkrétnější plán. Za největší problém současné energetiky považují zastaralý způsob myšlení jejich manažerů, který má oproti skutečným potřebám a světu dvacet až třicet let zpoždění. Jejich hlavním mottem je co nejdéle udržet současný stav. Výzvy a upozorňování akademického světa s pocitem neotřesitelných monopolistů ignorují.

Nepřipravenost energetického sektoru aktuálně pocítujeme všichni na rostoucích cenách. Dana Drábová říká, že lidé změní své chování, až jim už nezbude jiná možnost. Tento okamžik už podle vás nastal?

Jsme teprve na samém začátku procesu cenových turbulencí a komplikací v zásobování elektrickou energií. Máme za sebou jen první úlek z nárůstu cen a bankrotu prvních energetických společností, které vědomě nebyly dobře zajištěny. To hlavní teprve přijde: růst cen, výluky v zásobování elektřinou, blackouty. A pokud bude letošní zima krutá, přijde to brzy. Lidé se začínají porozhlížet po úsporách, po zateplování a budování podpůrných domácích zdrojů. Tady mám na mysli především fotovoltaiku na vlastních

střechách. Ale určitě přijdou zásadnější změny v chování lidí, snaha méně spotřebovat a více ušetřit.

Nemrhat prostředky, neotálet a neměnit často směr

Slýcháme, že vývoj a aplikace nových technologií nejsou problém, ale přechod na „zelenou energetiku“ bude velmi drahý. Má vůbec někdo konkrétní představu, na kolik Evropskou unii a potažmo Českou republiku grandiózní transformace zhruba přijde?

Přechod bude opravdu neskutečně drahý a projeví se na životní úrovni každého z nás. Investice do nových zdrojů, ale i na rozšíření sítí, na což se většinou zapomíná, budou obrovské. A to nemluví o potřebě vybudovat zcela novou informatickou podporu výroby, distribuci a řízení spotřebě elektrické energie v podobě tzv. energetického internetu. A vedle elektroenergetiky vlastní energetika zahrnuje i teplárenství a plynárenství. I tam budou potřeba investice, a to nemalé.

Novou energetickou infrastrukturu prostě za nás nikdo nezaplátí, bude v naší finanční režii. Platit bude každý z nás. Nyní jde jen o to, abychom šli jasným směrem a nepromrhali zbytečně prostředky vyčkávaním, přešlapováním, nebo dokonce častou změnou směru. Konkrétní cestovní plán však zatím prostě nemáme. Proto ani nelze odhadnout, co všechno ta legrace bude stát. Nelze dosud ani předvídat, co se nám všechno může na té cestě podařit. Kompletní požadavky evropského Green Dealu, které jdou často proti sobě, v požadovaném časovém intervalu prostě splnit nejde. A splnit je nemůže žádná evropská země. Jsou jen zbožným přáním bruselských úředníků a politiků, kteří vyhlásili cíle bez konzultací s odborníky a bez jediné studie proveditelnosti. Prostě „zelený úděl“ se nazývá zeleným zřejmě proto, že vznikl u zeleného stolu. Ale cíle jsou v podstatě správné, jenom cesta k nim bude delší a trnitější, než si v Bruselu představují, a tím se nám prodraží.

Před třemi lety jste patřil mezi ty, kteří varovali před potenciálním zdražováním energií, jež nyní pocítujeme na vlastní kůži. Z jakých dat jste při svých predikcích vycházeli?

Vycházeli jsme z veřejně dostupných dat o stávajícím stavu elektrizační soustavy, z predikce a modelování očekávaných událostí, jako je postupné uzavírání a dosluhování uhelných elektráren v ČR a SRN, z útlumu jaderné energetiky v Německu a z odhadů situace na trhu plynu. Do našich modelů vstoupily i volně obchodovatelné emisní povolenky, které se „chovají“ přesně tak, jak jsme očekávali, i odhady dostupnosti plynu atd. Počítali jsme i s růstem spotřeby v důsledku robotizace a automatizace, elektromobility a s masovou těžbou blockchainových a bitcoinových systémů. A to jsme nečekali covid!

Ve firmách a na akademické půdě se setkáváme s technooptimismem z hlediska schopnosti vyvíjet inovativní technologie. Co když je však významná část naší společnosti neuplatí, propadne se do energetické chudoby?

Nově vyvíjené technologie mohou výzkumníky naplňovat nadějí. Ale každá z těchto technologií má ještě hodně výzkumu, vývoje, testování a požadavků na investice před sebou. Vezmete si například teplátory, tedy levný teplárenský zdroj využívající již vypáleného jaderného paliva, který vyvíjí profesor Radek Škoda u nás, v CIIRC ČVUT. Je to velmi úsporná, nadějná a hodně „zelená technologie“, ale do nasazení v teplárenství má ještě velmi daleko.

”**MUSÍME KONAT RYCHLE, CHYTŘE A VELKORYSE.**

Navrhujeme a zkoušíme koncepty informatického a kybernetického řízení chytrých sítí, ověřujeme používání principů Průmyslu 4.0 v energetice. Poměrně pozitivně lze u nás hodnotit přípravu masové výroby baterií, ale tam jde vývoj tak dopředu, že ještě před zavedením výroby mohou některé typy svými parametry zastarat. Věřím však, že společným úsilím a vhodným rozložením nákladů a dotací na novou energetiku můžeme energetické chudobě našich občanů předejít. Ale musíme již konat rychle, chytře a velkoryse.

Podniky jako účastníci energetické sítě

V poslední době je jedním z nejfrekventovanějších a nejkontroverznějším témat elektromobilita a její výrobní a provozní náklady. A současně stále více digitalizujeme. Jak je digitalizace energeticky náročná v rámci celkové spotřeby společnosti?

Digitalizace a robotizace přináší zvýšené energetické nároky. Provoz počítačů a zejména blockchainové technologie jsou nenápadnými, ale významnými „požeráky“ energie. Moc se ale zatím s nimi v energetických úvahách a bilancích nepočítá. Průmysl bude v dlouhodobé perspektivě potřebovat víc a víc energie. Na druhé straně je třeba vidět, že díky Průmyslu 4.0 může být v důsledku lépe optimalizována výroba a spotřeba elektrické energie, třeba i proto, že energeticky nejnáročnější výrobu lze směřovat do hodin s nejmenším očekávaným odběrem.

”

PODNIKY BY SE MĚLY STÁLE VÍC ORIENTOVAL NA SVOJI ROLI ENERGETICKÝCH SAMOSPOTŘEBITELŮ.

Moderně budované podniky budou muset taktéž zvažovat investice do vlastní výroby elektrické energie, například v kogeneračních jednotkách nebo v podobě fotovoltaických panelů na svých střechách. Podniky by se měly stále víc orientovat na svoji roli energetických samospotřebitelů, tedy účastníků energetické sítě, kteří někdy odebírají, ale jindy zase dodávají vlastní přebytečnou energii do sítě. Tedy měly by podporovat jako vedlejší efekt svých výrobních aktivit energetický systém jako celek. Bude to pro ně i ekonomicky velmi výhodné.

Jak vidíte trendově spotřebu elektrické energie v ČR v příštích deseti dvaceti letech?

Podle všech odhadů bude přes všechny úspory mírně stoupat. A to nejen kvůli větší spotřebě průmyslové automatizace

a digitalizace, ale i díky rostoucímu počtu spotřebičů všeho druhu a elektromobilitě. Ale je tu šance nahrazovat ztráty v síti, které dnes dosahují až třiceti procent vyrobené elektřiny, přiblížením místa výroby a místa spotřeby v lokálních chytrých sítích. Vyšší cenové hladiny zabrání plýtvání a budou podporovat úspory. Takže v některých scénářích se kalkuluje i s přibližnou stagnací spotřeby. Uvidíme.

Rozhodne o dalším vývoji naší ekonomiky spíš vyšší výkon energetiky, nebo systém energetických úspor?

O dalším výkonu ekonomiky bude rozhodovat více faktorů: kapacitní výkon energetiky a jeho stabilita, snížení ztrát decentralizací a optimalizací výroby a spotřeby, schopnost spolupráce energetiky a průmyslového sektoru, ale bezesporu i úspory u spotřebitele. O podílu jednotlivých faktorů nemůžeme bez znalosti procesu a cílů energetické transformace mnoho spekulovat. Je ale jasné, že úspory, jakkoliv veliké, ekonomiku k vyšším výkonům samy nenastartují.

Ve Francii a Německu se již delší dobu poměrně velkoryse investuje do start-upů na výzkum a vývoj technologií podporujících úspory energií. Jaké má ČR předpoklady rovněž vyvíjet úsporné technologie a uplatnit je nejen na tuzemském, ale i zahraničních trzích?

Pro vývoj moderních energetických technologií máme neméně dobrou výchozí technologickou pozici jako ekonomicky silné evropské státy. Máme výbornou výzkumnou základnu, šikovné lidi, dlouhodobou tradici ve výrobě

energetických zařízení. Slabinou jsou naše zkušenosti v oblasti organizace, financování a vytěžování start-upů. Vše je zatím příliš zbyrokratizováno, včetně nastavených forem podpory. Technologicky tedy jsme na úrovni, byznysové aspekty však pokulhávají.

Pracují již české výzkumné instituce a firmy na podobných projektech?

Ano. Akademická sféra je na úrovni doby a je připravena přispět. Ale vedení rozhodujících energetických firem bohužel nemá příliš velký zájem na výsledcích z této sféry. Energetické podniky nedostatečně stimulují a jen váhavě podporují tolik potřebné projekty, nechtějí slyšet pravdu, která jim nezní lahodně. Nepřináší ani projekty, ani finance.

Ano, nová technologická řešení budou vyžadovat nezměrné úsilí, změnu ve stabilním a pohodlném životě energetických gigantů. Změnu starých, dnes již neudržitelných koncepcí a zajatých finančních toků. Ale bez odvážných kroků k novým technologickým horizontům budeme my a naše děti v příštích desetiletích skutečně trpět energetickou chudobou. A proto jsme se v Institutu Equilibrium rozhodli pusit do problematiky energetiky ze systémového pohledu. Chceme informovat širokou veřejnost o tom, co se vlastně děje na poli energetiky. Tak, aby si všichni uvědomovali, o jak mnoho v této klíčové chvíli jde a co nám hrozí. ■

S VLADIMÍREM MAŘÍKEM HOVOŘILA VĚRA VORTELOVÁ
FOTO: ARCHIV V. MAŘÍKA

Prof. Ing. Vladimír Mařík, DrSc., dr. h. c.

Vystudoval Elektrotechnickou fakultu ČVUT. Založil Český institut informatiky, robotiky a kybernetiky ČVUT a v současné době je jeho vědeckým ředitelem a dále místopředsedou Rady vlády pro vědu, výzkum a inovace (RVVI). V roce 1999 založil katedru kybernetiky ČVUT FEL, od roku 2000 výzkumné Centrum excellence EU. V letech 1992 až 2009 působil jako ředitel Rockwell Automation Research Center

Praha, součásti Rockwell Automation Inc. ve Wisconsinu. Středem jeho odborného zájmu je umělá inteligence, distribuované znalostní systémy a plánování a rozvrhování výroby. Má velké zkušenosti v oblasti transferu technologií do praxe. Z pověření MPO koordinoval národní iniciativu Průmysl 4.0. Je spoluzakladatelem a ředitelem Institutu Equilibrium, neziskové a politicky nezávislé organizace, jejímž cílem je vytvoření interdisciplinární diskusní platformy o vzdělávání, ekonomice a technologiích pro odbornou i laickou veřejnost. Za své vědecké úspěchy získal řadu ocenění v ČR i v zahraničí

2022
POUR FÉLICITER

PŘEJEME VÁM
ŠŤASTNÝ A ÚSPĚŠNÝ
NOVÝ ROK

JSME TU PRO VÁS

Jiří Jirásek:

PODPORUJEME ENERGETICKY ÚSPORNÉ PROJEKTY

Cílem Evropské unie je zrenovovat do roku 2030 přibližně 35 milionů již postavených energeticky nevhodných budov. Národní rozvojová banka (NRB) nedávno uvedla, že právě k tomu by měl přispět i její program ELENA. Také o tom jsme hovořili s předsedou představenstva NRB Jiřím Jiráskem.

Ing. Jiří Jirásek,
předseda představenstva
Národní rozvojové banky

Můžete upřesnit, komu je program ELENA určen a co přesně pokrývá?

NRB pomocí tohoto programu pomáhá městům, krajům, dalším veřejným subjektům a také podnikatelům při přípravě energeticky úsporných projektů. V případě subjektů ve veřejném sektoru se jedná o přípravu projektu řešeného metodou EPC, v případě podnikatelů o projekty zaměřené na renovaci budov.

Jakými financemi program disponuje a jak budou využity?

Pro města, kraje a další veřejné instituce je připraveno přibližně 55 milionů korun. Půjdu na zpracování úvodní analýzy, zda bude možné vybrané objekty zařadit do připravovaného EPC projektu. Dále na výběr vhodných energeticky úsporných opatření, zpracování zadávací dokumentace a zorganizování

výběrového řízení na poskytovatele energetických služeb, tedy firmy, která vhodná opatření zrealizuje, a na zpracování podkladů pro podání žádosti o dotaci například na zateplení do příslušného dotačního programu.

Pro podnikatele je připraveno přibližně 8 milionů korun na zpracování energetického posudku a přípravu projektu, na jehož realizaci lze čerpat bezúročný úvěr od naší banky. Předpokládá se, že tak bude v následujících dvou letech podpořeno přes 100 projektů.

Co je důležité, že naše banka pomůže při přípravě revitalizace nevhodných budov a bude šetřit zájemcům o podporu 90 procent potřebných nákladů. Celkovou investici přitom mohou pomoci splatit peníze ušetřené za energie.

Jak mají zájemci o tento program v praxi postupovat?

Nejjednodušší cestou je navštívit naše webové stránky www.nrb.cz, kde najdou podrobné informace a kontaktní formulář. Ten stačí vyplnit a vyčkat na kontaktování některým z kolegů z našeho ELENA týmu. Samozřejmě mohou také navštívit některou z našich poboček či se s kolegy na pobočce spojit telefonicky či e-mailem.

Mohou tedy od vás získat kvalitně připravený projekt a bezúročný úvěr, ušetřit čas i peníze. Dá se předem vyčíslit, kolik dále uspoří na energiích?

S vyčíslením samotné úspory na energiích je to složitější. Záleží totiž na typu příslušných objektů, na jejich velikosti a na objemu energie, která je spotřebovávána. V případě EPC projektů lze uvést, že se dá uspořit průměrně patnáct až dvacet procent nákladů souvisejících s dosavadní spotřebou energie. Pokud se ovšem standardní technologická opatření spojí s investičně náročnějšími opatřeními typu zateplení, na které lze získat dotaci, mohou úspory dosáhnout například šedesáti až sedmdesáti procent z původních nákladů na spotřebu energie.

Nabízí vaše banka firmám nějaké další služby v oblasti environmentu a úspory energií?

Například bezúročné financování jejich projektů zaměřených na energetické úspory, ať už se jedná o pořízení energeticky úspornějších technologií nebo výměnu oken, osvětlení, nové rozvody elektřiny, vody, plynu nebo třeba i o kompletní rekonstrukci výrobních hal s využitím odpadního tepla či obnovitelných zdrojů energie. Bezúročné financování mohou získat také ti podnikatelé, kteří realizují projekt zaměřený na zpracování odpadů, boj se suchem nebo těžbu či zpracování dřeva zasaženého kůrovcem.

Letos na podzim změnila Českomoravská záruční a rozvojová banka (ČMZRB) po třiceti letech působení svůj název na Národní rozvojovou banku (NRB). Oznámili jste, že významně rozšiřujete své produktové portfolio a kromě podpory malých a středních firem vstupujete i do sféry veřejných investic. Jak byste charakterizoval tento zásadní přelom?

Projekt přeměny naší banky jsme zahájili zhruba v roce 2017, kdy jsme získali oficiální status národní rozvojové banky. Tehdy jsme reflektovali vývoj směřující k většímu využívání finančních nástrojů při realizaci hospodářské politiky. V tomto směru jsme navyšovali absolutně objemy produktů pro malé a střední firmy, větší firmy a města. Jen pro ilustraci, v roce 2020 jsme firmám pomohli získat 51 miliard korun v úvěrech, tedy tři a půlkrát ve srovnání s rokem 2017, kdy to bylo kolem 14 miliard korun. Spolu s tím jsme také rozšiřovali své produktové portfolio. To s sebou přinášelo zavádění produktů, které mají charakter kapitálových a kvazikapitálových investic.

30 let ČMZRB

- 500 miliard korun – celkový objem poskytnuté podpory
- 75 tisíc podpořených subjektů (zejména živnostníků, podniků, obcí, měst a krajů)
- 120 000 podpořených projektů

Za tímto účelem jsme vytvořili Národní rozvojový fond umožňující financovat rozvoj infrastruktury se zapojením soukromých zdrojů a Národní rozvojovou investiční, jejímž záměrem je financovat soukromý i veřejný sektor prostřednictvím kapitálových investic. Co se změny jména a rebrandingu týče, jednalo se už jen o završení celého procesu transformace.

Co to znamená pro vaši banku? A co pro vaše klienty?

Nová strategie klade před naši banku řadu výzev, a to zejména směrem dovnitř. Intenzivně například pracujeme na tom, aby se zjednodušila řada procesů a stali jsme se bezpapírovou moderní bankou 21. století. Vedle toho stavíme nové týmy, díky nimž můžeme rozšířit nabídku našich služeb, zejména tedy o oblast poradenství a financování infrastruktury, včetně rozsáhlých infrastrukturních projektů vyžadujících investice v řádu miliard korun. Naším klientům tato změna přinese hlavně jednodušší komunikaci a rozšíření nabídky služeb. Naše financování a poradenství bude moci získat širší počet soukromých i veřejných subjektů.

Národní rozvojový fond vznikl letos v únoru. Jakými prostředky disponuje a do jakých projektů už vstoupil či plánuje vstoupit?

Základní kapitál do fondu vložila jeho mateřská společnost, tedy Národní rozvojová banka. Nejde však o prostředky, které bude fond investovat do infrastrukturních projektů. Ty budou poskytovat investoři, zejména z řad největších českých bank – oficiálně se k tomu již v roce 2019 zavázala Komerční banka, Česká spořitelna, UniCredit Bank a ČSOB. Přidat se mohou ale i další finanční společnosti či jiné firmy, pro které bude některá

z investic zajímavá. Aby investoři mohli investovat své prostředky, musí být nejprve připraveny projekty. Aktuálně je k tomu nejbližší multifunkční aréna Brno. Městu Brno jsme dokonce již jako banka poskytli úvěrový příslib ve výši jedné miliardy korun, přičemž další necelou miliardou by mohl poskytnout právě NRF. Rozjednané jsou i další projekty, a to zejména z oblasti dopravy.

Druhým pilířem NRB je Národní rozvojová investiční společnost. Podle dostupných informací by měla kapitálově vstupovat do malých a středních firem. Jakým způsobem? Můžete jmenovat některé konkrétní příklady firem a projektů?

V letošním roce NRI kapitálově vstoupila do společnosti PRIMOCO UAV, která se zaměřuje na výrobu bezpilotních letounů. Jde o mladou dynamicky se rozvíjející firmu, která svá letadla dodává po celém světě. Díky úpisu akcií získala finanční prostředky, které chce využít zejména k rozvoji letiště v Písku. Tam plánuje vybudovat nové výrobní prostory, jež jí umožní vyrábět 200 až 300 bezpilotních letadel za rok.

NRI nabízí podporu ve formě kapitálových vstupů malým a středním firmám, které emitují své akcie na trhu Start Burzy cenných papírů Praha, a to až do výše třiceti procent z celkového objemu nově vydávaných akcií, v rozmezí od 3 do 50 milionů korun. Důvodem je nepříliš rozvinutý kapitálový trh v ČR, kdy menší firmy stále raději volí jinou formu podpory. Cílem tohoto programu je na jedné straně motivovat malé a střední podniky ke vstupu na kapitálový trh, a na straně druhé motivovat investory k pořízení akcií těchto firem.

Letošní rok byl pro vaši banku velmi zásadní. Jaké výzvy stojí před vámi v tom nadcházejícím?

Chceme dál podporovat podnikání ve formě finančních nástrojů, a to nejen těch běžných, jako jsou záruky a zvýhodněné úvěry, ale také kapitálových vstupů. Posílit v oblasti podpory rozvoje infrastruktury a poradenství. A velmi důležitou výzvou je pro nás dovršení transformace našich interních procesů tak, abychom byli moderní bankou 21. století. ■

ZA ROZHOVOR DĚKUJE JANA JENŠÍKOVÁ
FOTO: ARCHIV NRB

Alžírsko: Obnova země s profilem exportní energetické velmoci

K rozhodnutí nastavit energetickou transformaci jako jednu z hlavních os Plánu hospodářského rozvoje 2020 vedly alžírskou vládu tři dobré důvody. Prudký nárůst spotřeby elektrické energie v průběhu posledních let, nestabilní příjmy z cen ropy jako hlavní exportní komodity a dlouhodobě energeticky deficitní okolní maghrebský trh.

Podobně jako v celém severoafrickém regionu neunikl pandemii ani ropný a plynárenský průmysl, tvořící páteř alžírské ekonomiky. Příjmy státního energetického podniku Sonatrach poklesly v roce 2020 oproti předešlému roku o 39%. Alžírský stát také vybral o 31% méně na daních a investice srovnatelně klesly o 30%. Vláda zavedla četná opatření ke změkčení dopadu pandemie na hospodářství, například zvýšila výdaje na zdravotnictví, na podporu pro nezaměstnané, jednorázové půjčky nízkopříjmovým domácnostem, centrální banka snížila úrokovou míru apod.

Podle dat, která letos v květnu uveřejnilo alžírské ministerstvo financí, bylo v souvislosti s pandemií vydáno ze státního rozpočtu přibližně 1,1 miliardy dolarů. Subvence soukromému sektoru však byly vypláceny až v průběhu letošního roku a jsou široce kritizovány pro nedostatečnost. Pasivní náklady (ztráty podniků, jednotlivců, bankrotů atd.) jsou mnohonásobně vyšší a nevyčíslitelné. Dopady se významně projeví na trhu

práce a ztrátě až jednoho milionu pracovních míst. Opatření sice napomohla ochránit ekonomiku, pandemie ale odhalila nestabilitu a zranitelnost alžírského hospodářství. Fiskální deficit se prohloubil a devizové rezervy spadly v loňském roce na 48,2 miliardy dolarů.

Jako velmi efektivní nástroj k zamezení šíření viru se ukázalo uzavření země (od března 2020 až do konce května 2021) a velmi striktní omezení vnitřního života. Tyto restriktce umožnily, aby chartrný zdravotnický systém pandemii zatím relativně zvládl. Alžírsko je ale zařazeno na seznam zemí s velmi vysokým rizikem výskytu nákazy rovněž kvůli problémům s poskytováním statistických údajů.

Jak oživit image energetického exportéra?

Bez ohledu na koronakrizi a omezený rozpočet investoval národní energetický podnik Sonatrach v průběhu roku 2020 v zahraničí, konkrétně v Nigeru, Tunisku

a Libyi, 2 miliony dolarů. Investice ve výši 73 milionů eur do prodloužení plynovodu Medgaz významně posílila strategické partnerství alžírského Sonatrachu se španělským protějškem Naturgy. Pětadvacet procent spotřeby plynu Španělska tak bude procházet přes nově dostavěný úsek plynovodu. V červnu 2021 bylo uzavřeno strategické alžírsko-indonéské partnerství, které cílí jak na zajištění energetické stability obou zemí, tak především na vývoj a výzkum a na společnou vizi uhlíkové neutrality, postavené na rozvoji obnovitelných zdrojů energie. S italskou skupinou ENI Alžírsko buduje partnerství v oblasti výzkumu a vývoje zeleného vodíku.

Alžírská vláda intenzivně hledá způsoby, jak oživit dominantní energetický sektor. Plán hospodářského rozvoje 2020 stanovil energetickou tranzici jako jednu ze tří os budoucnosti alžírské ekonomiky. Aby země pokryla vlastní narůstající potřeby, musí nastoupit cestu dlouhodobé energetické udržitelnosti, jejíž součástí je čtyřicetiprocentní podíl

VELETRHY

červen 2022, Alžír

Mezinárodní veletrh FIA 2022

(všeobecný víceoborový veletrh)

říjen 2022, Orán

Mezinárodní veletrh obnovitelných energií

Hlavní město Alžírsko Alžír roste. Jeho aglomerace čítá 3,5 milionu lidí

OZE na energetickém mixu. Byl proto založen společný střednědobý projekt olejářské společnosti Sonatrach a energetického gigantu Sonelgaz nazvaný Malý Sonelgaz (Shaems).

Diverzifikace ekonomiky a větší šance pro mladé

Alžírská ekonomika by se v roce 2021 měla alespoň částečně zotavit z krize způsobené pandemií. Pomalé tempo očkování v zemi však naznačuje, že některá omezující opatření by mohla zůstat v platnosti až do roku 2022. I když

se očekává, že ještě letos dojde k oživení ropného a plynárenského průmyslu, aktivity ve zbytku ekonomiky se bude rozvíjet pomalu.

Přechod k novému růstovému modelu vyžaduje velké strukturální reformy včetně zlepšení řízení ekonomiky, posílení soukromého sektoru a podpory vytváření pracovních míst. Alžírské úřady Plánem sociálně-ekonomické obnovy avizovaly dlouhodobé reformní úsilí a snahu posunout ekonomiku směrem k udržitelnému modelu vedenému soukromým sektorem, zapojit se do přechodu k obnovitelné energii, snížit

vážnou nerovnováhu v makroekonomice země a chránit životní úroveň obyvatelstva. Alžírsko, stejně jako další země vyvážející ropu v regionu MENA, bude muset směřovat k diverzifikovanější ekonomice, aby se zvýšily vyhlídky mladé populace na pracovní uplatnění.

Ve vztazích s EU stále napanuje shoda

Evropská unie je s šedesátiprocentním podílem na alžírském vývozu, dominantně tvořeném ropou a zemním plynem, na němž participuje zejména

Alžírský přístav je (nejen) centrem vývozu ropy a plynu

Konstantin je často označován jako „město mostů“

Španělsko, největším obchodním partnerem. EU vyváží především polotovary, spotřební zboží a strojírenské výrobky. Obchodní výměna se v roce 2020 pohybovala na úrovni 24,9 mil. eur, z toho vývoz EU představoval 16,9 mil. eur. V roce 2019 činila obchodní výměna 33,1 mil. eur a vývoz 13,5 mil. eur.

Česko-alžírské obchodní vztahy v číslech

Alžírsko je podle obchodní výměny naším 78. partnerem a 64. vývozní destinací. Nestabilita globální ekonomiky se promítla i do celkových čísel: v roce 2019 byl obrat 132,6 mil. dolarů, v roce 2020 93 mil. dolarů, tzn. poklesl o třetinu (z toho český export 92,3 mil. dolarů, respektive 82 mil. dolarů). Pro rok 2021 se očekává ještě 20% pokles obratu.

Ve vztazích s EU zůstává klíčovou otázkou neplnění obchodních ustanovení v asociační dohodě (AD), kterou by Alžírsko chtělo renegociovat. Země se domnívá, že je pro ni značně nespravedlivá a velmi nevýhodná. I přes tyto rozpory pokračovaly v rámci asistenčních programů EU projekty finanční podpory do prioritních oborů energetiky a klimatu, rozvoje zelené ekonomiky, digitalizace a cirkulární ekonomiky.

Alžírsko přijímá restriktivní opatření na dovoz, což komplikuje evropským

firmám přístup na trh. Například ukládá importérům povinnost znovu se zaregistrovat v obchodním rejstříku (*pozn.: od ledna 2022 by mohla být částečně odstraněna*), uvalují se dodatečná cla na vybrané výrobky, tzv. DAPS, restrikce na dovoz dílů a automobilů a zavádí se regulace u dealerů automobilů.

Jiný trend se projevuje v zahraničních investicích. Alžírsko podporuje ty, které byly jako zdroj příjmů dlouhodobě zanedbávány, a zrušilo omezující investiční pravidlo z roku 2009, které stanovovalo podíl zahraničního subjektu společného podniku na minoritních 49% (s výjimkou strategických sektorů jako farmaceutického, energetického a těžebního). Na zrušené investiční pravidlo navazuje zrušení předkupního práva, jež bylo nahrazeno povolením realizace zahraničních investic bez nutnosti spolupráce s tuzemskými partnery. Přesto se kýžený mohutný příliv zahraničních investic nekonal. Problémem zůstává odkládaná legislativní úprava investičního zákona a komplikovaný zápis v obchodním rejstříku.

České podnikatele odrazuje dvojitý zdanění a nejistota v ochraně investic

V roce 2012 uzavřelo ČR s Alžírskem dohodu o hospodářské a průmyslové spolupráci. Svižnějším obchodním vztahům by prospěla také dohoda o dvojitým zdanění a dohoda o vzájemné ochraně investic, jednání o nich však byla pozastavena.

Světová banka v žebříčku Doing Business posunula Alžírsko v roce 2020 na 157. místo ze 190 porovnávaných zemí z hlediska snadnosti podnikání. Podle klasifikace teritoriálního rizika OECD se jedná o kategorii pět.

Proticovidová opatření umožňující cestovat do země pouze velmi omezeně na základě povolení ke vstupu od MZV byla jen další kapkou, jak snížit atraktivitu tamějšího náročného podnikatelského prostředí.

ČR již tradičně dováží hlavně ropu a vyváží stroje, letecké díly, dopravní prostředky, zdravotnické vybavení, sklo, železo, ocel, chemické prvky a v posledních letech přibýlo rychloobrátkové zboží a živý skot. Na alžírském trhu je již léta etablována řada českých firem, z nichž mezi nejznámější patří společnost Linet s tisíci nemocničními lůžky do vojenských nemocnic, Omnipol, Iveco Bus, resp. Iveco Orecchia s 205 autobusy typu Crossway, Tatra Trucks s transferem technologií, hasicí technika firmy Červinka a Pavliš, Hartmann s nákladními vozy Avia Motors, Wikov, Šmeral, Exmont-Energo a další. ■

TEXT: ANDREA HEVERLOVÁ
FOTO: SHUTTERSTOCK

ING. ANDREA HEVERLOVÁ, MBA, ODDĚLENÍ AFRIKY, ASIE A AUSTRALIE, SEKCE EVROPSKÉ UNIE A ZAHRANIČNÍHO OBCHODU, MPO ČR

ČEB ZPŘÍSTUPNÍ ČESKÝM FIRMÁM PROJEKTY SVĚTOVÉ BANKY

PRODUKTY A SLUŽBY IFC/SVĚTOVÉ BANKY

Světová banka (WB) má v Česku nového partnera. Informace o tendrech, obchodních příležitostech, ale i kontakty, financování a další pomoc nově při projektech organizovaných Světovou bankou zajistí tuzemským firmám Česká exportní banka (ČEB). Ta se v Česku stala kontaktním místem (tzv. Private Sector Liaison Officer) pro Světovou banku a především její odnož International Finance Corporation zaměřenou na financování soukromého sektoru méně rozvinutých trhů.

„Naším cílem je usnadnit kontakt českých firem se skupinou Světové banky, zprostředkovávat jim příležitosti v zahraničí, informovat o tendrech, pořádat obchodní mise a naopak také zastupovat pozice českého soukromého sektoru vůči této významné mezinárodní finanční instituci,“ vysvětluje předseda představenstva ČEB Jaroslav Výborný. Dodává také, že tyto služby jsou otevřeny všem českým firmám, nejen exportérům-klientům banky.

Podobně fungují kontaktní místa Světové banky v ostatních státech. Nyní má 155 prostředníků v téměř stovce zemí. „Spolupráce s mezinárodními finančními institucemi představuje obzvláště v dnešní době cenný nástroj podpory soukromého sektoru,“ říká Lenka Dupáková, náměstkyně ministryně financí. „Jsem velice ráda, že se ČEB po konzultacích s Ministerstvem financí rozhodla plnit roli Private Sector Liaison Officer v Česku. Expertiza a zkušenosti ČEB s podporou českého exportu by měly výrazně pomoci našim podnikům naplno využít potenciál spolupráce se Skupinou Světové banky, zejména pak s Mezinárodní finanční korporací, jejímž prostřednictvím mohou české firmy proniknout na nové perspektivní trhy s volnou kapacitou.“

STOVKY PROJEKTŮ ROČNĚ

„Světová banka každoročně organizačně zajišťuje stovky projektů především z oblasti zdravotnictví, dopravní a energetické infrastruktury. Často jsou na méně exponovaných trzích, např. v Africe, Jižní Americe, Asii a dalších regionech,“ říká Pavla Knotková z washingtonské centrály WB.

Světová banka prostřednictvím International Finance Corporation investuje celosvětově každý rok zhruba 20 miliard eur v 500 projektech.

Kontaktní adresa: pslo@ceb.cz

SEVERNÍ AFRIKA

V OBRAZU ANAMORFNÍCH MAP

Region, jehož severní pobřeží tvoří Středozemní moře a který je od zbytku afrického kontinentu oddělen z jihu pouští Saharou, byl v minulosti významně ovlivňován Evropou i blízkovýchodní Osmanskou říší. Subtropické klima umožňuje pěstování řady plodin, ale i turistický ruch. V severní Africe žije 2,5 procenta světové populace, na světovém HDP se podílí jedním procentem.

Oblast je bohatá na nerostné suroviny. Maroko, pátá největší ekonomika černého kontinentu, společně se Západní Saharou disponuje většinou světových zásob fosfátů. Alžírsko lze označit za regionální velmoc, a to především díky významným nalezištím paliv. Má 16. největší ložiska ropy a 9. zemního plynu, kterým zásobuje Evropu.

Egypt má nejen více obyvatel než zbytek severní Afriky, ale i nejrozmanitější průmyslovou základnu. Po JAR druhá největší africká ekonomika dováží technologie pro rozvoj elektronického a strojírenského průmyslu a udržuje si pověst producenta vysoce kvalitních bavlněných textilií. Země představuje jednu z nejvýznamnějších turistických destinací světa.

Na vedlejší straně se věnujeme několika komoditám energetiky, oboru, který je v poslední době stále více sledován.

POČET OBYVATEL

POČET OBYVATEL (mil.)

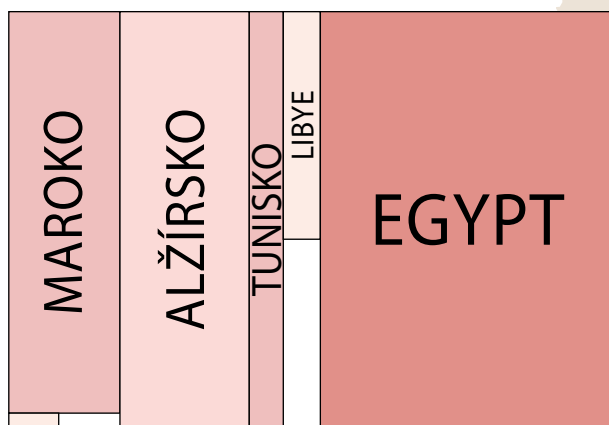
EGYPT	101,5
ALŽÍRSKO	44,7
MAROKO	37,1
TUNISKO	11,7
ČESKÁ REPUBLIKA	10,7
LIBYE	7,0
Západní Sahara	0,6

HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT

HDP (mln. USD)

EGYPT	386
ČESKÁ REPUBLIKA	263
ALŽÍRSKO	161
MAROKO	126
TUNISKO	43
LIBYE	23
Západní Sahara	4

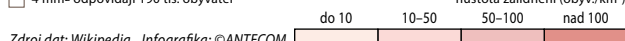

Západní Sahara

LEGENDA

□ 4 mm² odpovídají 190 tis. obyvatel

hustota zalidnění (obyv./km²)

Zdroj dat: Wikipedia Infografika: ©ANTECOM

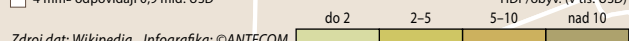

Západní Sahara

LEGENDA

□ 4 mm² odpovídají 0,9 mln. USD

HDP/obyv. (v tis. USD)

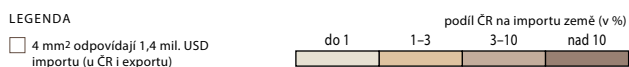

Zdroj dat: Wikipedia Infografika: ©ANTECOM

IMPORT ELEKTRICKÝCH AKUMULÁTORŮ

IMPORT (mil. USD)	EXPORT (mil. USD)
EGYPT	155
ALŽÍRSKO	117
MAROKO	87
LIBYE	58
TUNISKO	34
	ČR
	1114

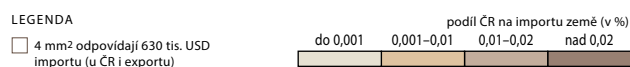

Zdroj dat: Comtrade   Infografika: ©ANTECOM

IMPORT FOTOVOLTAICKÝCH ČLÁNKŮ A DALŠÍCH FOTOSENZITIVNÍCH POLOVODIČOVÝCH ZAŘÍZENÍ

IMPORT (mil. USD)	EXPORT (mil. USD)
EGYPT	280
ALŽÍRSKO	183
MAROKO	84
TUNISKO	39
LIBYE	2
	ČR
	105

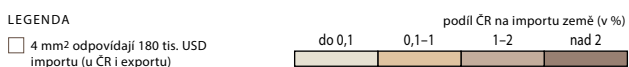

Zdroj dat: Comtrade   Infografika: ©ANTECOM

IMPORT PALIVOVÝCH ČLÁNKŮ A DALŠÍCH GENERÁTORŮ STEJNOSMĚRNÉHO PROUDU S VÝKONEM DO 750 W

IMPORT (mil. USD)	EXPORT (mil. USD)
MAROKO	11,6
ALŽÍRSKO	9,7
TUNISKO	4,2
EGYPT	4,1
LIBYE	0,8
	ČR
	173,0

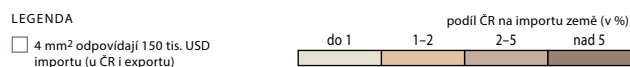

Zdroj dat: Comtrade   Infografika: ©ANTECOM

IMPORT TEPELNÝCH ČERPADEL

IMPORT (mil. USD)	EXPORT (mil. USD)
ALŽÍRSKO	14,6
MAROKO	6,5
TUNISKO	2,1
LIBYE	0,6
EGYPT	0,1
	ČR
	141,9

Zdroj dat: Comtrade   Infografika: ©ANTECOM

ČESKÉ FIRMY V SEVERNÍ AFRICE NEZASTAVILA ANI PANDEMIE

Po současné socioekonomické krizi způsobené covidem se mnoho afrických zemí probudí do nového dne ještě více zadlužených a finančně více destabilizovaných než kdykoliv předtím. Ranní bolehav bude jistě umocněn otázkami o jejich schopnosti splácet vnější dluhy a obavami z možné úvěrové krize. Přesto se Afrika z pandemie ekonomicky zotavuje a každá krize je i příležitostí začít nové a úspěšné projekty. Sever přitom zůstává ekonomicky nejsilnější oblastí kontinentu a naším významným obchodním partnerem. To potvrzují i aktuálně běžící dodávky českých firem.

Premiant severní Afrika

Ekonomiky zemí severní Afriky (Egypt, Maroko, Alžírsko, Tunisko) v roce 2020 klesly o 2,9 %, což je ve srovnání s celosvětovým poklesem (-3,7 %) nebo propadem HDP EU (-6,1 %) vlastně celkem dobrý výsledek. Navíc se letos počítá s růstem až o 5,7 % a trend by měl pokračovat i v roce následujícím. To by znamenalo, že se tyto země vrátí na předkrizovou úroveň již v roce 2022. Rychlost a rozsah růstu severní Afriky však bude záležet především na úspěšnosti distribuce vakcín, cenách ropy a celkovém oživení globální ekonomiky, se kterou souvisí obchodní výměna regionu a do značné míry také příjmy z turismu.

Význam tohoto regionu nabývá na důležitosti také v důsledku zpřetrhaných obchodních řetězců mezi Evropou a Asií, což nutí země Evropské unie přemýšlet více o geografické výhodě afrických zemí. Export z unijních zemí do severní Afriky mezi lety 2011 a 2019 vzrostl o 29 %.

EGYPT

Příkladem toho, že se našim firmám v Egyptě daří, může být **Sigma**, která je na tamním trhu etablovaným dodavatelem a s egyptským ministerstvem pro vojenskou výrobu podepsala dohodu o založení společného podniku na výrobu náhradních dílů.

Největší světový výrobce ocelových vysokotlakých bezešvých lahví **Vítkovice Cylinders** dokončil letos kontrakt na dodávku zařízení pro uskladnění a přepravu stlačeného zemního plynu (CNG) pro modernizaci egyptské infrastruktury. Jedná se o pilotní projekt. Vše se podařilo dotáhnout i díky podnikatelské misi do Egypta vedené ministrem zahraničních věcí na konci července 2021.

Letošní rok se v Egyptě daří i firmě **EGO Zlín**, která dokončila dodávku ochranných obleků pro biologické a chemické zbraně egyptskému ministerstvu obrany. **Omnipolu** se podařila dodávka kovářské linky, v současnosti jedné z nejmodernějších instalovaných v Egyptě. Její uvedení do plného provozu se předpokládá v březnu příštího roku.

Značka Sigma dobývá světové trhy už přes 150 let. Egypt nevyjímaje

MAROKO

Česká společnost **Linet** nedávno zvítězila v tendru na dodávku osmi set nemocničních lůžek do nové nemocnice v Tangeru na severu Maroka, která je největší univerzitní nemocnicí v Africe.

Aktuálním úspěchem se může pochlubit také sklářská a designérská společnost **Lasvit** z Nového Boru. Její světelné instalace zdobí neznámější a podle mnohých též nejkrásnější marocký hotel La Mamounia v Marrákeši. Pětihvězdičkový hotel z roku 1923 prošel v posledních letech nákladnou rekonstrukcí s investicemi přesahujícími 120 milionů eur. Hosté přijíždějící z celého světa tak budou společně s místní nádhernou architekturou obdivovat též dva jedinečné křišťálové skvosty, jež osvětlují čajovnu a restauraci v centrální části hotelového komplexu.

V listopadu letošního roku byl úspěšně dokončen projekt realizovaný v rámci nástroje vázaných peněžních darů. Univerzitní nemocnice Mohammed VI. v Marrákeši získala v rámci humanitární pomoci dvacet plně vybavených lůžek intenzivní péče a k tomu dalších třicet českých moderních přepravních lůžek pro pacienty.

Světelné instalace Lasvit v marockém hotelu La Mamounia v Marrákeši obdivují návštěvníci z celého světa

TUNISKO

Pomocí dvou vázaných peněžních darů České republiky v Tunisku představily české firmy technologie, které pomáhají řešit palčivé problémy spojené s pandemií covidu-19, konkrétně zvýšený nápor na státní zdravotnický systém nebo rizika spojená s nedostačující odpadní infrastrukturou.

V srpnu 2021, kdy Tunisko bojovalo s druhou vlnou pandemie, česká firma **MZ Liberec** dopravila do nemocnice Hassan Belkhouja ve městě Ras Jebel na severozápadu Tuniska klíčové vybavení pro nově postavenou infekční jednotku pro nemocné covidem-19. Součástí dodávky byly stropní stativy, monitory pacientů, lůžka pro intenzivní péči, elektrokoagulátor a další doplňky. Projekt rovněž podpořil rekonstrukci porodního oddělení nemocnice s novými inkubátory a lůžky. Do obou oddělení české firmy dodaly také mobilní dezinfekční jednotky. Dobře načasovaná pomoc Tunisku s kvalitním vybavením nyní slouží v tolik konkurenčním sektoru jako další reference pro české firmy z oblasti zdravotnictví, kde doposud dominují především výrobky z Turecka.

Witkowitz Envi společně s firmou **IN-EKO** v současné době připravují dopravu na míru vyrobené flotační jednotky na předčištění kalů z obecních jatek města Raoued, sloužící celému guvernorate Ariana s více než půl milionem obyvatel. Projekt pomůže předejít kontaminaci vodních zdrojů a šíření nemocí z důvodu nefunkčního mechanismu předčištění odpadních vod, což je problém, se kterým se potýká většina jatek, zdravotnických zařízení nebo průmyslových podniků v Tunisku. Spolupráce na tomto projektu je pro české firmy do budoucna strategická. V sektorech, jako je odpadní a vodní hospodářství, je role státu dominantní z důvodu přísné regulace a nutné koordinace se státními orgány, kterou radnice zajišťuje. České firmy vstupují do povědomí klíčových hráčů a potenciálních zadavatelů, a otevírají se jim tak dveře pro realizaci dalších úspěšných zakázek v budoucnu.

Společnost MZ Liberec otevřela v Tunisku dveře dalším českým firmám z oblasti zdravotnictví

TEXT: MAREK SVOBODA

FOTO: ARCHIVY JMENOVANÝCH FIREM, ARCHIV MZV A SHUTTERSTOCK

MAREK SVOBODA JE ŘEDITEL ODBORU EKONOMICKÉ DIPLOMACIE, MZV ČR

MEZINÁRODNÍ STROJÍRENSKÝ VELETRH V BRNĚ POTVRDIL ČR JAKO PRŮMYSLOVOU A TECHNOLOGICKOU VELMOC

Šedesátý druhý ročník Mezinárodního strojírenského veletrhu (MSV) byl ve znamení digitalizace průmyslu. Během týdne se pod hlavičkou České národní expozice odehrálo na 60 akcí. Nešlo jen o semináře a odborné konference, ale také o individuální poradenství, pro které si na společný stánek čtrnácti státních organizací denně přicházely stovky zájemců. Třicet pět tisíc návštěvníků, jejichž počet ovlivnila situace s koronavirem, znamenalo proporcčně vyšší zastoupení relevantních zájemců s byznysovým potenciálem.

Ze semináře zaměřeného na vodíkové technologie

„Na veletrhu jsme měli možnost vidět skvělé firmy, produkty i služby. Přes tisíc společností z pětácti zemí v rytmu Digitální továrny. Mnohé jsem měl tu čest navštívit, mám radost, že ocenily covidovou pomoc a to, že jsme je na jaře uchránili před zavřením. Šlo o klíčové rozhodnutí, které udrželo zaměstnanost a ekonomiku nad vodou,“ říká vicepremiér a ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček a dodává: „Děkuji všem, kteří se na tomto vrcholu veletržní sezony podíleli, a mám radost,

že středobodem veletrhu byla Česká národní expozice pod značkou Czech Republic: The Country For The Future připravená díky spolupráci čtrnácti státních organizací.“

Kromě Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO) se v České národní expozici prezentovaly Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo obrany a Ministerstvo dopravy, Exportní a garanční pojišťovací společnost, Česká exportní banka, Národní rozvojová

banka, Česká rozvojová agentura, Agentura pro podporu podnikání, agentury CzechInvest a CzechTrade, Technologická agentura, Strojírenský zkušební ústav a Úřad průmyslového vlastnictví. Šlo o takzvaný one-stop-shop, kde jednotlivé služby institucí na sebe navazovaly, doplňovaly se, což návštěvníkům usnadnilo celkovou orientaci v nabídce státu. Na jednom místě tak firmy získaly přehled o podpoře státu ve všech fázích životního cyklu produktu.

Tematicky se letošní MSV zaměřil na Průmysl 4.0 a Digitální továrnu, tedy oblasti klíčové i pro MPO. Jedná se o prvky nezbytné pro zachycení trendů probíhající hospodářské transformace. Elektromobilita, vodíkové technologie, smart cities, virtuální realita a mnoho souvisejících oborů tak tvořilo podstatnou část aktivit celého týdne, tedy i České národní expozice.

V elektromobilu

Při slavnostním otevření České národní expozice si nejen čelní představitelé zapojených organizací prohlédli společně prostory úplně celé včetně prvního patra

Národní stánek zpestřily také expozice nově zformované Smart Cities Alliance, která prezentovala technologie a dodavatele pro chytrá města. Virtual Lab představila technologie pro průmyslové aplikace rozšířené a virtuální reality a došlo také k propojení se souběžně se konajícím Czech Space Weekem zajišťovaným Ministerstvem dopravy a agenturou CzechInvest.

Vodíkové technologie i kosmické aktivity

„Na veletrhu jsme mimo jiné mluvili o nových technologiích, jako je umělá inteligence nebo 5G, a o digitální transformaci české ekonomiky. Přiblížili jsme také spolupráci výzkumného sektoru, technologických firem, operátorů, státu i dalších institucí, kterou podporujeme v rámci společné platformy 5G Aliance,

a další aktivity při zavádění 5G sítí,“ vysvětluje náměstek ministra průmyslu a obchodu Petr Očko.

„MPO ve spolupráci s dalšími institucemi a partnery uspořádalo řadu seminářů a konferencí, například k novým nástrojům pro podnikatele na vnitřním trhu EU a CZ PRES 2022 či k příležitostem na trzích Indonésie, Kanady a regionu Latinské Ameriky,“ říká náměstkyně ministra průmyslu a obchodu pro EU a zahraniční obchod Martina Tauberová a dodává: „Po roční pauze, kdy se veletrh nekonal, nás potěšil i velký zájem firem o Meeting Point CzechTrade.“ V jeho rámci se přes sto podniků zúčastnilo více než čtyř stovek konzultací s celkem třiceti pěti řediteli zahraničních kanceláří CzechTrade. Toto setkání bylo také příležitostí představit nové služby agentury i nabídku služeb dalších institucí v České národní expozici.

Po červnové podnikatelské misi ministra životního prostředí Richarda Brabce a náměstkyně Martiny Tauberové do Malajsie a Vietnamu se během MSV mimo jiné uskutečnilo zasedání Česko-indonéského smíšeného výboru pro hospodářskou spolupráci a navazující byznys fórum mezi českými a indonéskými podniky.

„Jsme země, která potřebuje exportovat, Mezinárodní strojírenský veletrh je tak nejvýznamnější podnik,

nejdůležitější strojírenská událost. Pro firmy jde současně i o příležitost najít nové zdroje, nové partnery, nové zákazníky. Je to také významná možnost, jak na jednom místě prezentovat nabídku státu a navazující služby a od účastníků zároveň získat zpětnou vazbu a požadavky na budoucí asistenci státu,“ říká náměstek ministra průmyslu a obchodu pro průmysl a stavebnictví Eduard Muřický.

„Jde také o příspěvek k nastavení budoucího směru ČR v oblastech, jakými jsou pomoc v kontextu s covidem-19, digitalizace podniků a podpora nejen z Národního plánu obnovy či OP TAK. S průmyslovými firmami jsme na MSV probrali i dekarbonizaci, příležitosti v oblasti zelené ekonomiky či vodíkové technologie,“ upřesňuje náměstkyně ministra průmyslu a obchodu pro hospodářskou politiku a podnikání Silvana Jirotková.

Celkový pohled na Českou národní expozici...

... a na jednu z jejích částí

Tradiční Meeting Point CzechTrade

V České národní expozici se dále mimo jiné konal seminář k přínosům kosmických aktivit v ČR, mluvilo se o ochraně průmyslových práv a firmy mohly s odborníky konzultovat, jak získat pracovníky ze třetích zemí. ■

Zdroj: MPO

JAK TO ZVLÁDNOUT A NEZBLÁZNIT SE

Role šéfa, manažera či ředitele je dnes náročnější než kdykoli dříve. Kromě obvyklých výzev a problémů se přidávají další, jako například všemožná omezení kvůli probíhající pandemii, mnohem dražší nebo zcela chybějící materiál či komponenty a k tomu ještě nedostatek potenciálních zaměstnanců.

Je to stav, který mnoha manažerům nedá spát, a jejich šedivé vlasy tak přibývají. A i v této situaci se očekává, že šéf bude pomyslným majákem celé firmy nebo týmu, nenechá se strhnout špatnou náladou a pocitem marnosti a bude vědět kudy kam. Jak to má ale zvládnout, když šéfové přeci nejsou supermani?

Posuňte pozornost před kamion

Znáte ten nepříjemný pocit, když předjíždíte na dálnici kamion v místě zúžení? Možná jste si všimli zajímavé skutečnosti. Jakmile se soustředíte na ten úzký prostor mezi svodidly a kamionem a na vysokou rychlost, pocítíte jakousi vnitřní „turbulenci“, která vyvolává napětí, nervozitu a velký výdej energie. Ale ve chvíli, kdy zaměříte svou pozornost do místa, kam se chcete dostat, tedy před kamion, zjistíte, že je průjezd mnohem hladší. Drama se nekoná a vy celkem v pohodě najdete optimální cestu ven, tedy vpřed.

Lidé, včetně manažerů, mají tendenci v náročných chvílích prožívat a zveličovat to, co se právě teď kolem nich děje. A nemalá skupina lidí má dokonce talent dostávat ostatní do větší turbulence, než by byli sami o sobě. To je pro šéfa velmi nepříjemné, ale aby mohl mít na své spolupracovníky uklidňující vliv, musí zvládnout nejprve sám sebe. Můj osobní tip je změnit prostředí a jít se prostě projít ven. Přitom se snažím zaměřit svou pozornost „před kamion“ a často přijdu s hladkým řešením, které stabilizuje celý tým.

S tím souvisí i můj druhý tip. Pokud za mnou lidé přicházejí s problémy, úvahami nebo stesky, nenechám se do nich vtáhnout, ale jsem s nimi. Vyslechnu je,

aniž bych se nechala vyvést z míry. Ať už na mě od nich srší jakékoli emoce, snažím se udržet si odstup a se zájmem porozumět tomu, co říkají. Důležité je tady to, že je neodmítám, nebojuji s nimi, nekritizuji je, ani jim nepodléhám.

V momentě, kdy mi sdělili svou myšlenku a já jsem jí porozuměla, dám jim to najevo. Mé potvrzení, že to, co chtěli říct, dorazilo na místo určení, je totiž pomyslná i praktická tečka, která zbytečně neprodlužuje dramatické momenty. Potom je otázkami nasměřuji na řešení, na to, co sami mohou udělat, aby byla situace zvládnuta, a slovo „nejde“ se snažím ignorovat.

6 kroků, jak zachovat klid

Klíčové body pro snadnější zvládnání náročných situací

- 1 Zachovat chladnou hlavu, vcítit se, ale nenechat se vcítěním pohltit.
- 2 Zjistit fakta, nejen ta, co přišla ve chvíli rozrušení.
- 3 Zapomenout na slovní spojení „to nejde“ a vytvořit plán, jak to zvládnout.
- 4 Sdílet plán s ostatními a zapojit všechny.
- 5 Častěji s lidmi komunikovat a vyhodnocovat, zda jdou správným směrem.
- 6 Být připraven svůj plán změnit, kdykoli to bude potřeba.

V příkladu s kamionem by to vypadalo asi takhle: „Zdá se, že je to vážně dost úzké. Chápu, že ti to je nepříjemné. Potřebujeme se dostat támhle, vidíš ten bod před tím kamionem? Co bys mohl udělat pro to, aby ses tam dostal?“

A ještě je tu jeden velmi podstatný faktor, který ovlivní to, jak touto turbulentní dobou jako šéf proplujete. Je jím kvalita samotného týmu. Čím lépe vyberete dnes, tím snazší to budete mít zítra. ■

TEXT: LUCIE SPÁČILOVÁ

FOTO: SHUTTERSTOCK A ARCHIV PERFORMIA

Lucie Spáčilová je zakladatelkou a majitelkou společnosti Performia Česká republika www.performia.cz

PRAVIDLA (GLOBÁLNÍ) HRY SE MĚNÍ ZAČÍNÁ ASIJSKÉ STOLETÍ

Těžiště globální ekonomiky se přesouvá na východ. Čína a spol. už dnes výrazně hýbou cenami a dostupností většiny komodit i spotřebního zboží. Asijská střední třída se přitom do konce desetiletí stane hlavním tahounem světového růstu, vliv těchto zemí tak ještě naroste. Důsledky pro Západ, který donedávna diktoval pravidla hry, i globální východ a jih (mimo jiné i Afriku), který podle nich hrál, diskutovali účastníci čtvrtého ekonomického fóra v Kostelci nad Orlicí. To nejzajímavější vám TRADE NEWS nabízí jako tradiční partner akce.

„Mezi lety 2015 až 2030 vygeneruje střední třída globálně 30 bilionů nového bohatství. Jen bilion připadne na obyvatele Západu. Ze zbytku se bude těšit globální východ a jih, především Asie. Politika, byznys i finance v podstatě odkudkoli takto vzniklé přitažlivé síle přirozeně podléhají. Zažíváme – a budeme zažívat – delikátní tanec mezi ekonomickými a politickými zájmy a obavami, který je plný výzev i příležitostí pro všechny.“

Roman Chlupatý, zakladatel & globální stratég, Alter Eko

„Růst Asie představuje pro české firmy výzvu především v podobě konkurence ve výrobě. Tamní firmy mohou jednak disponovat nesrovnatelně větším kapitálem a také vyrábět v mnohem větších objemech, což znamená vysoké úspory z rozsahu, a tím nižší cenu. Velkou roli též hraje levnější pracovní síla. Příležitostí je naopak pro Česko poptávka po specializovaných produktech, jež musejí být do Asie dováženy.“

David Havlíček, finanční ředitel, EGAP

„Čínská akce vyvolává reakci, z čehož profituje celý svět. Vezměte si dlouho opomíjenou infrastrukturu (nejen) v Africe: jakmile lidé začali nabývat dojmu, že Čína v této oblasti díky novodobé Hedvábné stezce dominuje, přišli Američané, Evropané, Japonci a další s koordinovanými protiopatřeními, která by zajistila multipolaritu. Železnice, přístavy a podobné projekty po celém světě se tak dočkají potřebné finanční injekce.“

Parag Khanna, stratég, někdejší poradce Baracka Obamy

„Je třeba pochopit skutečné záměry Pekingů, nikoli se řídit chytlivými titulky v médiích. Prioritou poslední pětiletky je vnitřní ekonomika a domácí trh. To znamená podporu nových technologií a výroby s vyšší přidanou hodnotou v sektorech, jako je zdravotnictví, umělá inteligence nebo energetika z obnovitelných zdrojů. Nové vládní regulace investic a ‚tržních pořádků‘ tento záměr vlády jen potvrzují a podporují.“

Aifeng Lu, konzultantka

„Čínu, a obecněji dění v Asii, už prostě nelze opomíjet. Její ekonomická síla roste. A s ní roste také schopnost rozkolísat i vzdálené světové trhy. Čína přestává být zdrojem levné práce a globální deflace. Její ambice rostou exponenciálně k její ekonomické síle. Podceňovat čínského draka by bylo velmi lehkovážné. Je třeba s ním vážně počítat a učit se rozumět jeho motivům a ambicím.“

Helena Horská, hlavní ekonomka, Raiffeisenbank

„Od konce studené války platilo, že velké americké firmy jsou pro investory solidní proxy sázkou na celý svět. To v důsledku kvalitativního růstu Číny a dalších asijských i afrických tygrů – a související fragmentace světa – přestává platit. Vizionáři jako Ray Dalio už o tom mluví: skutečně globální portfolio bude napříště podmíněno nákupy napřímou. Se vším pozitivním (vyšší výnosy) i negativním (riziko), co k tomu patří.“

Štěpán Uherík, investiční stratég, Save & Capital

„Svět se bezpochyby mění a my se toho nesmíme (jen) bát, my tomu musíme jít naproti. Je potřeba, aby společnost, která je na tom lépe, vypracovala nějaký systém, který by alespoň částečně srovnal existující rozdíly. Pokud se nebudeme chovat zodpovědně nejenom vůči sobě (člověk vůči člověku), ale zároveň vůči společnosti a následně jako společnost vůči světu, bude hrozit opakování katastrof, jaké jsme zažili ve 20. století.“

František Kinský, správce rodového majetku

AUTOR: ALTER EKO

ODPOVĚDNOST PRODÁVAJÍCÍHO ZA VADY PŘI PRODEJI ZBOŽÍ V OBCHODĚ ANEB ZVONÍ ZÁKONNÉ ZÁRUČE HRANA?

V minulém vydání (TRADE NEWS 5/2021) jsme se věnovali právům kupujícího z vadného plnění podle obecné úpravy kupní smlouvy¹ aplikovatelné například na vztah mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti. Tentokrát se zaměříme na stejnou problematiku, avšak v případech tzv. prodeje zboží v obchodě.

Kdy se jedná o prodej zboží v obchodě?

Používáme-li formulaci „prodej zboží v obchodě“, činíme tak z důvodu označení speciální právní úpravy (obsažené v § 2158 a násl. OZ) pod názvem „Zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě“. Ve skutečnosti je však toto označení nepřesné a zavádějící.

V prvé řadě právní úprava nedopadá toliko na případy, kdy podnikatel prodává zboží „v obchodě“ (myšleno v obchodních prostorách/prodejně). Předmětným pojmem se tedy rozumí **prodej „v rámci obchodní činnosti“ prodávajícího (podnikatele)**.

Zavádějící může být rovněž pojem „zboží“, který je navíc v předmětných ustanoveních OZ zaměňován za pojem „věc“ či „spotřební zboží“. Tento pojem je zjevně důsledkem transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží (dále rovněž „Směrnice“). Ačkoliv Směrnice tímto pojmem rozumí pouze hmotné movité věci, česká právní úprava toto užší vymezení neobsahuje. Z judikatury Nejvyššího soudu ČR navíc

vyplývá, že předmětná speciální právní úprava dopadá i na věci nemovité.² Ve skutečnosti proto tento pojem podle současné právní úpravy i dostupné judikatury **zahrnuje jakoukoli věc, hmotnou či nehmotnou, movitou či nemovitou**.

Konečně je třeba zmínit, že podle současné právní úpravy speciální právní režim nedopadá pouze na prodej spotřebiteli, jak je tento pojem definován v § 419 OZ (podle něj je spotřebitelem pouze fyzická osoba). Aplikuje se na všechny případy, kdy prodávající v rámci své podnikatelské činnosti prodává věc/zboží **kupujícímu (fyzické či právnické osobě, a to i podnikateli), který koupí realizuje pro svůj soukromý (nepodnikatelský/neprofesní) účel**.

Odpovědnost prodávajícího a fikce vadnosti

Podle § 2161 odst. 1 OZ prodávající odpovídá kupujícímu, že věc *při převzetí* nemá vady (toto časové vymezení je však rovněž zavádějící – viz níže). Prodávající odpovídá kupujícímu zejména za to, že věc i) má vlastnosti stranami ujednané (popř.

prodávajícím či výrobcem popsané či kupujícím očekávané s ohledem na povahu zboží a jeho reklamu), ii) se hodí k prodávajícím uváděnému účelu nebo k účelu, k němuž se věc tohoto druhu obvykle užívá, iii) odpovídá vzorku či předloze (byly-li smlouveny), iv) je v odpovídajícím množství (míře či hmotnosti) a v) vyhovuje požadavkům právních předpisů.

Zesílená ochrana kupujícího spočívá v tom, že pokud se **vada projeví v průběhu šesti měsíců od převzetí, má se za to, že věc byla vadná již při převzetí**. Znamená to, že v takovém případě **přechází důkazní břemeno na prodávajícího**, který v případě sporu musí prokázat, že vada při převzetí neexistovala. Toto důkazní pravidlo je však zřejmě třeba vyloučit pro případy, kdy se vada „neprojevila“ až po převzetí, ale musela být zřejmá/nápadná již při něm (byla očitá, nebylo možné si jí nevšimnout).

Dvouletá záruční doba, ano, či ne?

Podle § 2165 odst. 1 OZ je kupující oprávněn uplatnit právo z vady, která se vyskytne u spotřebního zboží v době 24 měsíců od převzetí. Již od přijetí OZ

1 Úprava v ustan. § 2079 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, v platném znění (dále „OZ“).

2 Např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 33 Odo 1314/2005, ze dne 27. 7. 2006, nebo sp. zn. 33 Cdo 2914/2014, ze dne 25. 8. 2016.

toto ustanovení činilo výkladové potíže, zda zakládá zákonnou záruku v délce dvou let, či nikoli. **Tedy zda prodávající odpovídá za všechny vady vzniklé v této době (tj. princip záruky), nebo zda předmětná doba má být pouze časovým limitem odpovědnosti prodávajícího za vady, které zboží mělo (být skrytě) již v okamžiku převzetí kupujícím a které v této době vyšly najevo.**

Zákonná záruka s dvouletou záruční dobou byla do českého právního řádu zavedena s účinností od 1. 1. 2003 novelou tehdejšího občanského zákoníku,³ přijatou za účelem transpozice Směrnice. V tomto ohledu se však zjevně jednalo o transpozici nesprávnou, neboť Směrnice s prodejem zboží žádnou zákonnou záruku nespojuje a dobu dvou let výslovně upravuje jako dobu, po kterou prodávající odpovídá za vady, které se *projeví* jako rozpor s kupní smlouvou existující v době dodání zboží.⁴

Ve prospěch záruky hovoří především výraz „vyskytne“ a údajná snaha zákonodárce zachovat v OZ kontinuitu s dosavadní úpravou. V její neprospěch se naopak staví např. znění § 2161 odst. 1 OZ (podle něhož prodávající odpovídá, že *věc při převzetí nemá vady*) a úprava ve Směrnici (která zákonnou záruku nezavádí).

Je však třeba připustit, že předmětné ustanovení je aktuálně nutné pojmout spíše jako zákonnou záruku, což lze dovodit i z nedávných rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR a Ústavního soudu ČR.⁵

S účinností ke dni 1. 1. 2022 dojde ke zrušení Směrnice a jejímu nahrazení směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/771 ze dne 20. 5. 2019 o některých aspektech smluv o prodeji zboží, o změně nařízení (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES a o zrušení směrnice 1999/44/ES (dále rovněž „**Nová**

směrnice“). Podle čl. 10. odst. 1 Nové směrnice je prodávající odpovědný spotřebiteli za jakýkoliv nesoulad, který existuje v době dodání zboží a který se projeví do dvou let od doby dodání. Na Novou směrnici reagovala novela OZ, která byla již v září 2020 vládou předložena k projednání Poslanecké sněmovně.⁶ **Bude-li novela přijata, dojde definitivně k vypuštění zákonné záruky z OZ** (kupující tedy bude oprávněn vytknout vadu, která se na věci **projeví** v době 24 měsíců od převzetí a která **existovala v době dodání/převzetí**). Poskytnutí (tentokrát již smluvní) záruky pak bude pouze na vůli prodávajících, z nichž mnozí tak činí již nyní ve snaze prezentovat vyšší úroveň služeb, a tím získat více zákazníků.

Nová směrnice přináší i další změny v oblasti prodeje zboží spotřebiteli, mimo jiné prodlužuje dobu, po kterou je presumována existence vady při převzetí, ze šesti měsíců na jeden rok.

Práva kupujícího z vadného plnění

Úprava práv z vadného plnění je v OZ formulována ne zcela přehledně a srozumitelně. Kupující může požadovat i dodání nové věci, není-li to vzhledem k povaze vady nepřiměřené (v případě vadné součásti může však požadovat pouze její výměnu); není-li výměna možná, může odstoupit od smlouvy. Pokud by tento postup byl (vzhledem k vadě) neúměrný, zejména lze-li vadu odstranit bez zbytečného odkladu, má kupující právo na odstranění vady.

V případě opakovaného výskytu odstranitelné vady po opravě (tzn. stejná vada se vyskytne nejméně třikrát) nebo v případě většího počtu vad (tj. dle judikatury zpravidla nejméně tří vad) má kupující právo na dodání nové věci, výměnu součásti, jakož i právo od smlouvy odstoupit, pokud z uvedeného důvodu nemůže věc řádně užívat.

Pokud kupující neodstoupí od smlouvy nebo neuplatní právo na dodání nové věci (popř. výměnu její součásti) nebo na opravu věci, může požadovat přiměřenou slevu. Právo na slevu má i v případě nemožnosti dodat novou věc (vyměnit její součást) nebo ji opravit, jakož i v případě, že prodávající nezjedná nápravu v přiměřené době.

Kupující nemá práva z vadného plnění, pokud se jedná o i) vadu, ohledně níž byla ujednána nižší cena věci, nebo ii) opotřebením věci způsobeném obvyklým užíváním nebo iii) vadu odpovídající míře používání nebo opotřebením a existující v době převzetí (v případě prodeje použité věci).

Práva z vadného plnění kupujícímu rovněž nenáleží, pokud před převzetím věci věděl, že věc má vadu. Oproti obecné úpravě však kupující nemá povinnost provádět prohlídku zboží při jeho převzetí a není rozhodující, zda vadu musel s vynaložením obvyklé pozornosti poznat. Odpovědnost prodávajícího bude proto vyloučena pouze v případě, že kupující o vadě před převzetím skutečně věděl, nebo se přinejmenším jednalo o tak zjevnou vadu, které si nemohl nevěšimnout.

Prodávající konečně neodpovídá za vadu, kterou kupující sám způsobil (např. hrubě nedbalým či neopatrným jednáním či jednáním v rozporu s poskytnutým návodem k použití). ■

TEXT: PETR KVAPIL

FOTO: MAREK JENŠÍK A SHUTTERSTOCK

Mgr. Petr Kvapil
je advokátem
v advokátní kanceláři
KVAPIL KVAPILOVÁ
HOFFMANOVÁ

3 Zákon č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů, novelizovaný zákonem č. 136/2002 Sb.

4 Viz čl. 5 odst. 1 ve spojení s čl. 3 odst. 1 Směrnice. Ačkoliv čl. 5 odst. 1 Směrnice nehovoří o žádné dvouleté záruce či ručení prodávajícího po dobu dvou let, důvodová zpráva k předmětné novele odůvodnila (zjevně nesprávně) zavedení dvouleté záruky odkazem na ručení prodávajícího podle Směrnice.

5 Viz rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 33 Cdo 416/2000, ze dne 29. 10. 2020 a usnesení Ústavního soudu, sp. zn. IV. ÚS 367/21, ze dne 23. 2. 2021.

6 Sněmovní tisk č. 994 dostupný na <https://www.psp.cz/sqw/text/tisky.sqw?O=8&T=994>. S ohledem na konec volebního období bylo projednání novely ukončeno a k jejímu přijetí bude třeba legislativní proces opakovat, tedy novelu opětovně předložit k projednání nové Poslanecké sněmovně. Protože Nová směrnice měla být transponována do právních řádů členských států již do 1. 7. 2021, měla by být novelizace OZ v souladu s Novou směrnici samozřejmě řešena a dokončena.

BUDUJEME
HRDÉ
ČESKO

OCENĚNÍ
ČESKÝCH
EXPORTÉRŮ

PODNIKATELSKÁ
PLATFORMA HELAS
OD ROKU 1997

GRATULUJEME VÍTĚZŮM 2021

MALÁ SPOLEČNOST

NOMINAL CZ OBCHODNÍ s.r.o.
INTERCONTI Ing. Tomáš Bravený s.r.o.
ATELIER TECHNIK s.r.o.

STŘEDNÍ SPOLEČNOST

ARBYD CZ s.r.o.
mmcité a.s.
C.S.O., spol. s r.o.

VELKÁ SPOLEČNOST

Charvát a.s.
FARMAK, a.s.
AGROSERVIS TRADING a.s.

www.oceneniceskychexporteru.cz

ZAKLADATEL

ODBORNÝ GARANT

SPOLUPRÁCE

PARTNEŘI

MEDIÁLNÍ PARTNER

inzerce

BUDUJEME
HRDÉ
ČESKO

OCENĚNÍ
ČESKÝCH
PODNIKATELEK

PODNIKATELSKÁ
PLATFORMA HELAS
OD ROKU 1997

GRATULUJEME VÍTĚŽKÁM 2021

MALÁ SPOLEČNOST

Monika BRUNETTOVÁ, FRIT, s.r.o.
Radomíra ŠTĚPÁNOVÁ, ALERGONET GROUP s.r.o.
Blanka KOREJSOVÁ, PASÁŽ Korejsová s.r.o.

STŘEDNÍ SPOLEČNOST

Eva HRONOVÁ, REVATECH s.r.o.
Ilona KEJKLIČKOVÁ, Soukromá klinika LOGO s. r. o.
Věra BABIŠOVÁ, A – GIGA s.r.o.

VELKÁ SPOLEČNOST

Jarmila RAPPERSBERGER, RAPPÁ s.r.o.
Eva DOKOUPILOVÁ, MEDICAL PLUS, s.r.o.
Zdeňka HEYN EDLOVÁ, LUBRICANT s.r.o.

CENA ČSOB - VÝJIMEČNÁ PODNIKATELKA

Martina POSPÍŠILOVÁ, MultiBoard s.r.o.

CENA ZA VÝJIMEČNÝ RŮST

Vladimíra ŠTĚPÁNOVÁ, NewWaterMeaning s.r.o.

CENA ODPOVĚDNÉHO PODNIKÁNÍ pod patronací VODAFONE CZECH REPUBLIC

Andrea BEDNÁŘOVÁ, ENVIROCONT s.r.o.

CENA PRO VÝROBNÍ PODNIK V RUKÁCH ČESKÉ ŽENY pod patronací ATELIER-S

Olga ČERNÁ, ESITO CZ s.r.o.

CENA ZA DIGITÁLNÍ TRANSFORMACI - pod patronací MICROSOFT & DAQUAS

Dana DVORÁKOVÁ, MM publishing, s. r. o.

CENA ZA INOVATIVNÍ ŘEŠENÍ - pod patronací Generali Česká Pojišťovna

Radka HYNKOVÁ, AGROVÁPNO s.r.o.

www.oceneniceskychpodnikatelek.cz

GENERÁLNÍ PARTNER

HLAVNÍ PARTNER

ZAKLADATEL

ODBORNÝ GARANT

ZÁŠTITA

AUDITOR

PARTNEŘI

MEDIÁLNÍ PARTNER

Šéfredaktorka

PhDr. Jana Jenšíková

RedakcePhDr. Věra Vortelová
Ing. Mgr. Daniel Libertin
Roman Chlupatý, M.A.
Ing. Martina Hošková
PhDr. Jozef Gáfrik, CSc.**Grafická úprava**

Ing. Valeria Ashhab

Korektury

PhDr. Milena Gillová

Produkce

Mgr. Marek Jenšík

Ekonomický servis

Ing. Tereza Gulánová

Právní servis Advokátní kancelář Kvapil Kvapilová
Hofmanová**Foto**Isifa Image Service
www.profilepictures.cz**Distribuce**

Mail Step a.s.

Tisk

Akontext s.r.o.

VydavatelANTECOM s.r.o.
Blatenská 2166/7
148 00 Praha 4
produkce@antecom.cz
Tel./fax: +420 272 935 558
Redakční servis: +420 602 313 176
www.antecom.cz**Titulní foto**

Shutterstock

Za obsah inzerce zodpovídá inzerent.

Žádné části textu nebo fotografie z TRADE NEWS nesmí být používány, kopírovány nebo jinak šířeny v jakémkoliv formě či jakýmkoliv způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

www.tradenews.cz
www.itradenews.cz

Vážení a milí čtenáři a příznivci TRADE NEWS,

ať jsou Vaše cesty (nejen) za obchodem úspěšné a šťastné. Přejeme hodně zdraví a energie do každého dne.

Děkujeme za Vaši přízeň a podporu a těšíme se na Vás i v roce 2022.

Vaše TRADE NEWS

Děkujeme za váš zájem o časopis TRADE NEWS, magazín o obchodu a exportu, který vydavatelství ANTECOM ve shodě s tiskovým zákonem dlouhodobě připravuje ve spolupráci s Asociací malých a středních podniků a živnostníků ČR, Ministerstvem zahraničních věcí ČR, Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR, agenturami CzechTrade a CzechInvest a dalšími institucemi podporujícími český vývoz. Zůstaňte našimi čtenáři a budete mít i nadále aktuální informace o nových trendech v obchodu a exportu, specifických zahraničních tržích a obchodních příležitostech, praktické rady pro vstup na zahraniční trhy a působení na nich, finanční a právní poradenství atd.

Společnost ANTECOM s.r.o., IČ: 28362926, se sídlem Blatenská 2166/7, 148 00 Praha 4, pracuje s osobními údaji odpovědně a v souladu s požadavky zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. V souvislosti s implementací požadavků GDPR, tj. nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 o ochraně osobních údajů, si vás dovoluujeme informovat, že zpracování vašich osobních údajů pro přípravu direct mailingové databáze, která obsahuje pouze poštovní doručovací adresy a slouží výhradně k bezúplatnému zaslání titulu TRADE NEWS, provádíme z důvodu oprávněného zájmu společnosti ANTECOM s.r.o., kterým je poskytování informací v oblasti obchodu a exportu. Předmětná databáze byla sestavená a je průběžně doplňovaná na základě požadavků partnerů titulu nebo přímo na základě požadavků vašich. Aktualizuje se před každým novým vydáním a předešlá databáze se vymazává. Proto vás nebudeme obtěžovat žádostí o udělení souhlasu se zasláním titulu TRADE NEWS, ale umožníme vám v případě, že si to budete přát, váš subjekt (firma/jméno/ulice-číslo/obec/PSČ) z předmětné databáze pro bezúplatný direct mailing magazínu jednoduše odhlásit na adrese: produkce@antecom.cz. Nařízení GDPR vstoupilo v platnost 25. května 2018. Od tohoto data máte možnost uplatnit tato svá práva: právo na výpis evidovaných údajů, opravu, výmaz, omezení zpracování, vznést námitku, podat stížnost prostřednictvím e-mailové adresy: poverenec@antecom.cz.

OTEVŘEME VÁM CESTU K NOVÉMU BYZNYSU

Korporátní bankovníctví

Ať už vidíte budoucnost kdekoli, náš tým pomůže vaší firmě na každém kroku. Od financování přes inovace po odborné poradenství. Inspiraci pro rozjezd udržitelného podnikání najdete na spolecne-udrzitelne.cz

Zdeněk, 43 let, CEO,
změna oboru podnikání

**BUDOUCNOST
JSTE VY**

KB

